



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Norske
Universitets- og Skole-
Annaler,

udgivne

af

C. A. Holmboe,
Professor ved det Kongelige Frederiks Universitet.

Første Binds andet Hæfte.

Christiania 1834.
Trykt paa Johan Dahls Forlag, hos
Jacob Chr. Abelsted.

Subscriptionsplan.

Hofraad og Professor

Dr. Carl v. Rottecks:

"Allgemeine Weltgeschichte

für alle Stände,

von den frühesten Zeiten bis zum Jahre 1831,

4 Bände, gr. 8."

anses i og udenfor Tyskland for Nutidens største verdenshistoriske Meester-
værk: en Mening, som, i omtrent 3 Aar, har krævet 3 tyske Oplag paa
over 30,000 Aftryk. Lgsaa fortjener dette Værk, af Tysklands beroms-
teste nulevende Historieforfatter, Statslærde og Folkemand, vistnok hiint al-
mindelige og overordentlige Bifald, især ved sin, i Aand og Ord lige træf-
fende, upartiske og friske Skildring af Folkelivet og dets Virkni-
ger paa Menneskehedens Udviklings-Gang. Desuden tiltrækker
Rottecks kjernefulde og dog almeenfattelige Fremstilling ei
blot ethvert dannet Menneske, men yder selv Skole-ungdommens
Hjussid den nyttigste, meest oplivende og underholdende
Veiledning til at fatte, huske og anvende Skoletidens forfattede histori-
ske Foredrag.

Da den danske Literatur hidtil savner en saadan monsterlig og al-
meenfattelig verdenshistorisk Haandbog for Skolen og Livet; saa har
Forfatteren formaaet en Historiekyndig, hvis kjernefulde, rigtige og rene
danske Sprog er almindeligen erkjendt og agtet, til at paatage sig Fordans-
ningen af bemeldte Skrift, hvis Indre og Ydre skulle fylde og enhver
billig Fordring.

Isald og saasnart en tilstrækkelig Subscription betrygger for Tab,
skal Trykningen uopheldeligen begynde, og Prisen for Subscribenter ikke
overstige 6 Rtl. for Arket, saaledes, at det hele Værk, i 4 Bind, omtrent
100 Ark i stor 8., med Rottecks Portrait, vil komme til at koste omtrent
6 Rdd. Sedler (3 Spd. 90 f.)

Kjøbenhavn, i September, 1834.

I Norge modtages Subscription hos Johan Dahl i Christiania.

Norske
Universitets= og Skole=
Annaler.

Første Binds andet Hæfte.



Universitetets første Bicennium,

1813—1832.

(Fortsættelse fra pag. 61).

D. Dvæstoratet.

Saa vel Bestemmelserne af 1812 (see p. 25), som Universitetsfundatsens § 18 omtaler, at Universitetet skal have sin Dvæstor, uden at det nærmere bestemmes, hvorvidt denne Embedsmand blot skal være Casferer og Regnskabsfører, eller om han tillige skal have Tilsyn med Detaillen af Universitetets Oeconomie. I det Tidrum, hvorom Talen er her, have disse Forretninger været bestyrede af tvende Embedsmænd, nemlig een Casferer og Regnskabsfører, og een Deconomus.

a) Casferer-Posten har været bestyret:

- Fra Juni 1813 til Dec. 1814 af Prof. Rasmussen.
 — Dec. 1814 — 1821 af Casferer P. E. Glad, der blev udnævnt under 19de Septbr. 1814, men formedelt Sygdom ei kunde tiltræde Embedet førend i Dec. Formedelt Sygelighed afsteddiget med Pension.
 — Jan. 1822 til Jan. 1824 af Exam. jur. Endre Hansen, udn. den 23de Aug. 1821, død den 15de Marts 1824.
 — Jan. 1824 til Decb. f. A. af Fuldmægtig ved Enkekassen, Schanke, som constitueret.
 — Jan. 1825 til April 1826, af Fuldmægtig i Marine-Departementet, Even Hansen, udnævnt i Juli 1824. Fratraadte som udnævnt til Foged i Nord- og Søndsfjord.
 — Mai 1826 af Fuldmægtig i Finants-Departementet, senere Raadmand i Christiania, W. D. Mandall, som constitueret.

Prof. Rasmussen fungerede uden Gage; Casferer Glad blev ansat med 400 Rbdlr. S. B. og 2 pCt. af de frivillige Bidrag til Univ. hvortil kort efter søiedes 200 Rbdlr. R. B. som Godtgjørelse for Contoirhold. I 1816 blev Gagen forøget til 648 Rbdlr. S. og 204 Rbd. r. S. til Contoirhold. I 1818 bestemtes den til 100 Ldr. Byg og 35 Ldr. Byg til Contoirhold; i 1827 til 150 Ldr. Byg, samt, som forhen, 2 pCt. af de frivillige Bidrag.

Størrelsen af den Caution, som Casfereren har stillet, var først 4000 Rbdlr. S. B. og senere 2000 Spd.

b) *Økonomiens Detail* har i hele det første *Bicennium* været bestyret af Prof. *Platon*, i *Begyndelsen* uden *Godtgjørelse*; men, da han under 16de *Sept. 1825* blev *udnævnt* til *Statssecretair*, blev det ham *paalagt* *fremdeles* at læse over *Statistik*, samt bestyre *Universitetets Øconomie*, mod derfor at nyde *Lector=Gage*.

Da *Casferer=Posten* i 1826 var ledig, *opfordrede* *Kirkedepartementet Collegium academicum* til at afgive *Betænkning* om, hvorvidt nogen *Forandring*, med *Hensyn* til dette *Embede*, *ansaaes* *ønskelig*. *Collegiet* har i den *Anledning* *indgivet* *udførlige* og *motiverede* *Forslag*, men da de i det *Lidrum*, hvorom her *handles*, ei førte til noget *endeligt Resultat*, *ansæes* det *mest passende*, *nedenfor* at *meddele* *Forhandlingerne* *desangaaende*, *tilligemed* *sammes Resultat*, blandt de *nyere Efterretninger*.

C. De Studerendes Antal.

De *academicke Borgere* *indsføres* *strax* efter *Examen artium* i *Universitetets Matricul*, og *Præliminaristerne* (d. e. de, som uden at *underkaste* sig *Examen artium* *forberede* sig til en *Embedsexamen*) *ligesledes*, efter *Præliminærexamen*, i en *egen Indskrivningsprotocol*. *Følgende Extract* af disse *Protocoler* *giver* en *Øversigt* over *Antallet* af de *Studerende* *de indtil Udgangen* af 1832.

	academiske Borgere	Prælimi- narister.
1813	18	
1814	39	
1815	28	18
1816	38	45
1817	26	30
1818	27	35
1819	24	29
1820	30	32
1821	42	43
1822	55	27
1823	53	32
1824	59	40
1825	89	38
1826	54	28
1827	107	18
1828	77	28
1829	116	29
1830	109	47
1831	114	12
1832	104	9
	1209	540

Blandt disse 1209 academiske Borgere ere 74, som ei have underkastet sig Examen artium her ved Univ., men ere blevene immatriculerede som forhenværende acad. Borgere ved et eller andet fremmed Universitet. De 63 af disse 74 ere immatriculerede i Narene 1814—18, forstørstedelen Normænd, som efter Norges Afstillelse fra Danmark, enten opholdt sig ved Kjøbenhavns Univ. og efterhaanden vendte tilbage til Fædrelandet, eller og allerede 1814 vare i Norge, men senere underkastede sig Embedsexamen ved det Norske Universitet.

Hvormange Studerende, der til enhver Tid op-

holder sig ved Universitetet, lader sig ikke med Nysagtighed opgive, da Antallet stedsse verler, og der ingen Fortegnelser føres derover; men man feiler ikke meget, naar man antager, at til enhver Tid omtrent saamange ere tilstede, som i de sidste 5 Aar ere indskrevne. Dette Resultat vil man erholde, naar man sammenligner nysaanførte Tabel med følgende Extract af Collegiets aarlige Indberetninger til S. M. Kongen, forsaavidt det i samme anførte omtrentlige Antal tilstedeværende Studerende angaaer.

	Som ei have valgt Eb. St.	Theolog. acad. Borg.	Jurister.		Medicine.		Philologer.	Bergstuder.	Tilf.
			acad. Borg.	Prælim.	acad. Brg.	Prælim.			
1824	145	85	20	70	10	16	4	2	310
1825	180	116	26	80	18	20	4	2	450
1826	158	116	34	78	20	20	7	1	434
1827	197	116	48	78	20	20	8	0	477
1828	165	150	68	83	25	25	8	0	530
1829	139	200	80	90	28	32	8	1	500
1830	138	200	80	90	34	39	8	1	600
1831	144	230	100	90	34	39	8	3	550
1832	139	200	115	85	40	40	8	3	630

D. Studierne.

De første Forelæsninger bleve, af de p. 19 og 20 anførte først udnævnte 6 Universitetslærere, begyndte i Aug. 1813, efter en af Universitetets Senior, Etatsraad Treschow forfattet Indbydelse, saalydende: *)

”Efterat det norske, af Hans Kongelige Majestæt Frederik den Sjette stiftede, Universitet med Lærere og alt nødvendigt Apparat saavidt var forsy-

*) Den findes trykt som Indledning til den første Lections-catalog.

net, at det nu var istand til at bringe de Studerendes til en dybere Kundskab i de Videnskaber, som angaae den fælles og høiere Dannelse, saa blev, i Følge den Kongelige Anordning, deels ved Skrivelser fra Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler til disse, deels ved offentlig Bekjendtgjørelse alle de, der ved det nye Academie vilde ofre Muserne, indbudne til i indværende Mars Juni og Juli Maaneder hos Universitetets Professorer at lade deres Navne antegne. Saaledes ere fra Christiania, Trondhjem og Christiansands Skoler — thi fra Bergens ere ingen endnu affendte — hid ankomne 18 Candidater, og da disse paa deres Fremgang have aflagt tilstrækkelige Prover, have vi med Fornøielse optaget dem som de første Borgere i vor endnu spæde Stat. En og Anden, der efter Lovene dog ei kan nyde alle borgerlige Rettigheder, har ogsaa ubededt sig Tillidelse til at besøge vore Forelæsninger. Uden Tvivl ville inden Aarets Udgang endnu nogle flere indfinde sig, men, som det gjerne gaaer i Begyndelsen, ifkun saa, indtil nemlig de Førstes Exempel og Lykke omsider faaer viist, hvad man af en de Fleste mis-tænkelig Nyhed kan vente sig.

J see da, Medbergere! hvorledes en Sag, som altid ivrig har været ønsket, men endog for saa Aar siden uden Haab, dog nu har taget saadan Begyndelse, at der til dens fuldkomne Udførelse næsten Intet mangler, uden at J selv ei ville lægge Eder Hindringer i Veien. Thi baade er Grundvolden lagt, den Orden, hvori Bygningens øvrige Dele skal opføres, bestemt, og Alting saaledes foranstaltet, at den

hele inden nogle Aar, eller netop tre, her kan komme til at staae. Forgaarden til et Tempel, der imellem Norges Fjelde snart skal indvies Vidensfaber, Wiisdom, ja, den Evige selv, disses almægtige og algotte Dphav og Beskytter, er allerede færdig, Udgangen er aabnet, gaaer derind! Den er aaben ei for dem alene, der, først høitideligviis afstoede i Grækenlands og Latiums Kilder, gennem mange Dmsvøb ville nærme sig disse Helligdomme. Thi der gives ogsaa i Danmark og Norge, som i det øvrige Europa, nok som klarrindende Kilder, hvori det medfødtte Barbarie og den ved Sædefordærvelse paadragne Smitte kan udrenses. Ingen, der i sit Moderemaal rigtig har lært Vidensfabernes Begyndelsesgrunde, er for lidet dyrket til at fatte de vigtigste Hovedstykker af den Kærdom, der i vore Skoler skal foredrages: og skulde Noget synes for dybt eller nødvendigt at forbeholde de til en indre Bekjendtskab dermed alene stiftede Tilhørere; saa er dette Ting af den Bestaffenhed, at de Fleste desto lettere kan gaae dem forbi, da det hverken for det offentlige eller private Liv synes meget gavnligt, at Mange indlade sig i dybe Gransfninger derover. De, der i fordom Tid indviesedes i Mysterierne, søgte ogsaa kun sjelden at blive deelagtige i de større, men lode sig gjerne nøie med de mindre. Hvad der overalt er det Høieste, har Forsynet kun meddeelt meget Faa: og, som dette ei uden den største Nøie kan erholdes, saa give endog de, som kunde blive Eiere deraf, gemeenlig Slip derpaa. Vil man derfor ei endog iblandt dem, der som Børn og Unglinger have været nødte til at dyr-

ke Grækernes og Romernes Frugthauger, finde meget Faa, der siden enten kan eller sjotte om deraf at plukke og medbringe andre Frugter end saadanne, som de efter Hjemkomsten med Forundring blive vaer, at ogsaa de i Fædrelandet almindelig vorer de Træer frembringe?

Hvis J altsaa — hvilket er en Overbeviisning, der hos os er grundet paa Erfaring og Kjendsgjeringer, som ogsaa fremdeles skal stadfæste den — hvis J efter sikkre Grundsetninger, ei iblinde, have villet et Universitet: hvis dette ei har været noget tomt og forfængeligt Dufte: have J ei, som Børn pleie — men hvad der om et Folk af Eders faste og hoimodige Character vilde være en fornærmelig Mistanke — blot fattet denne Lyst, fordi J vidste, at Eders Jævnlige pleie at moroe sig med dette Slags Foræringer eller Legetoi: have J tværtimod indseet, at Fædrelandet ei kan blomstre uden ved flittig at opølse alle Kunster og Kundskabsgrene: have J deraf lært at udlede Kilden til al Lykke, deraf at beregne dens Undergang: er endelig denne Tænkemaade iblandt Eder arvelig og til Eder overgaaet fra hine Norste Stammefædre, der endog i den raacste Tid salder satte den høieste Priis paa Skjalde, Historiefriidere, Kunstnere, ja Philosopher selv, som de efter Tidernes Leilighed da kunde være, saa at J have villet kalde disse Studeringer tilbage, ei som Noget, der først maa hentes fra Fremmede, men som noget Medfødt, der vel i lang Tid har ligget i et Slags Dvale, men nu atter er bleven vaft og med desto større Jver har gttret sig, jo længere

det har hvilet, uden at Kunsten imidlertid har taget af: Er dette, som det virkelig er, Hovedindholden af Eders Uttraac, saa arbeide nu baade Ynglingen og Manden, ja, saa pønsø Udvingen selv derpaa, at det nye Universitet, saavel ved de Søgendes Mængde som ved Anstalter og Midler, maa blive berømt, paa det at ikke Eders alene, men Udlændingens og alle civiliserede Folks Forventning, der med Beundring have hørt om Eders Enighed, Eders fast utrolige Ridfjerhed for denne Sag, ei nogensinde, end siige strax i Begyndelsen, maa blive skuffet: og mager det ikke saa, at denne Iver — hvad nogle Eders Forkleinere hemmelig have hviffet i Dreene — snare-re skal ansees for en pludselig Ild, som af et lidet Partie kan være tændt, end for nogen Virkning af Overlæg og National-Landens Edelmødighed. Efterligner meget mere vor gode Konge, der, skjøndt adspredt ved saa mange Slags Forretninger, endog mere end sædvanlig indviklet i saa mange Sorger og Bekymringer, dog ei har holdt Noget for høiere eller vigtigere, end at dette Værk jo før jo hellere maatte komme i stand: saa at neppe kunde midt i Fred den for Videnskabernes Fremme ivrigste og derhos rigeste Fyrste have gjort mere for denne Stiftelse, end under en langvarig Krig og den meest trykkende Tilstand af Ham er steet: men derved har han ogsaa givet det skjønneste Beviis saavel paa sin Kjærlighed til vort Folk, som til Videnskaberne selv, hvorom den sildigste Efterlæggt end skal tale.

Men, før at nyde det allerede forhvervede Gode, udfordres ogsaa nogen Forberedelse. At denne

hidindtil er forfømt, har formodentlig just paa denne Tid været Aarsag til, at Mange af et Slags Udsædelighed ere blevne hjemme og have styet det academiske Lys, som en Sol, det uvante Die ei endnu kan taale. Sandt er det ogsaa, at hvo der for Videnskab er saa fremmed, at han ei engang ret forstaaer sit Modersmaal, hvo der foruden de almindelige Bøger aldrig har læst eller kunnet forstaae nogen, der er skreven i en høiere Stil, hvo der ei engang af Dmgang og Samtale veed, hvad Grammatik, hvad Historie eller Geographie, hvad Mathematik vil sige, hvo der ved Religionens og Sædelærens Behandling aldrig har vant sig til at henvende sine Tanker fra almindelige til guddommelige og kun ved Forstandens Anstrængelse fattelige Ting, hvo der endelig aldrig eller dog uden Held har vovet i et reent og simpelt Sprog skriftlig at fremsætte sine Tanker, han har ei saa meget Helligdommens Foresatte som meget mere Sagens egen Bestaaffenhed udelukt fra samme. Thi her er ingen Drenghyst, hvorved Hørelsen, ingen Diensthyst, hvorved den Uvidendes Syn kan blive indtaget og fornoiet. Men, hvor Mange gives der ei alligevel, endog med den store Mangel, vi have, paa noget høiere Skoler, hvilke Theologer, Philosopher, Lovkyndige og andre Videnskabers Lærere dog heller vilde ønske sig som Tilhørere, skjøndt de slet ingen Latin forstaae, end en stor Deel af dem, der udgive sig for ene at besidde nogen lærd Dannelse.

Dette ville vi dog ei saaledes have forstaaet, som om vi troede, at der nu Intet mere behøved,

end at alle de, der enten ved et ypperligt Naturanlæg eller ved andet Held have faaet den Faaetevne, hvorom her er Spørgsmaal, stynde sig til dette Lærdoms-Erde, og, ligesom om denne Skole, fordi den kun er een, og kaldes en almindelig *), ogsaa ene var tilstrækkelig, at man nu ganske kan tilside sætte al Omsorg for de andre og mindre Skoler eller de øvrige den offentlige Oplysnings Hjælpemidler. Vi ere langt fra at tænke saa; thi, at vi holde for, man i Begyndelsen maa kæmpe mod Hindringer og alle vegne fra søge Raad, om end ei de bedste i sig selv, betyder ingenlunde, at vi dermed for bestandig skal lade os nøie. Det er tværtimod en afgjort Sag, at, dersom man ei rydder hine bort, og af disse skaffer sig flere og større, hvis de mindre og Middelskolerne ei deels forbedres, deels ganske ny oprettes, saa vil denne almindelige hverken meget kunne gavne til national Velstands og Bindstibeligheds Fremme hos os selv, eller hos Nabofolkene nogensinde indlægge sig et berømmeligt Navn. Vist nok vil dette Universitet formaae saa meget, at man ogsaa desto lettere kan sørge for Skolerne, naar flere duedige unge Mænd til at forestaae samme blive dannede: men ogsaa for disse maa der drages Omsorg, at de baade kan vide, til hvilket Formaal de bør øve deres Kræfter, og hvad Vilkaar de kan vente, naar de engang ere fulddannede; thi have de derom ingen Visshed, saa ville de enten slet; ikke studere eller anvende deres

*) Det Ord Universitet betyder egentlig en almindelig Skole, det er en, hvori alle Videnskaber blive lærte.

Lid paa langt andre Studeringer, og Univerſitetets Lærere vilde ſelv ei ſaa meget ſee paa hvad der udfordres til Sindets ſande Forædling, ſom hvad man for Nyttens Skyld fornemmelig pleier at eftertragte; thi ved alle Univerſiteter, endog de meeſt berømte, vilde de Studeringer, der med en høiere Cultur ſtaaer i den meeſt umiddelbare Forbindelſe, uden Tvivl for længe ſiden være blevne forſømte, derved det ei for de talrige Skolers, iſær de høieres Skyld, havde været fornodent, at Mange ei loſelig lagde ſig derefter.

Hvad vi derfor ſtrar i Begyndelſen holdte for raadeligt, at de, der kun ere iſtand til at fatte et lærd Foredrag, begive ſig hid, det have vi tillige fremsat i den Henſigt, at vi for Eftertiden, og uden Stiftelſens Tab, deſto tryggere maae kunne holde Mange borte fra denne Forſamling af ſtuderende Ynglinger, ſom Nødvendigheden nu befaler os ei blot at taale ſom Tilhørere, men endog at lokke til. Ogsaa Kunſtinere giøre ligedan, naar Moden af dem fordrer flere Billedſtøtter eller andre de dannende Kunſters Verker, og de formedelſt Materialiernes Sjældenhed ei altid deraf kan have de bedſte, at de da ei heller foragte Steen og Leer, der paa flere Esteder er at finde, men ikke deſmindre ſøge at give Formerne al den Skjønhed, de formaae: og, om de end ei kan udtrykke de allerfineſte Dele, eller Alting kan være ſilet paa det Nøieſte, ſaa kan det Hele dog ved Skjønhed eller i det mindſte ved ſin Lighed behage Tilſtørerne.

Om vi, Medborgere! tydelig nok have forklaret Eders Mening, vide vi ikke: men, at I virkelig tæn-

ke saa, er deels af bekjendte og forhen givne, deels af de seneste Prøver paa Eders Sindelag mere end tilstrækkelig klart; thi neppe havde Nogle iblandt os før naaet Fædrenelandets Egne, end denne eensstemmige Udtaalelse af de ypperste Borgere strax kom os for Øren, om i de folkerigeste Norges Byer at oprette ei blot almindelige Skoler, men tillige saadanne, der tilforn kaldtes latinse, nu derimod kaldes lærde. Her udmærkede sig især Drammens, Skeensfjordens og Frederikshalds Indbyggere Iver; thi ei ved et forresten uvirksomt Raab forlange de saadanne Stiftelser, men vise sig ogsaa beredvillige til ved deres Midler og Gaver at bidrage til Sagens raslere Gang: og vi tvivle ikke paa, at man endog i denne Trængsels-Tid i Hovedsagen vil komme meget vidt, dersom den høiere Øvrighed og de høiere Collegier overalt noksom ville understøtte Borgernes nidhjære Bestræbelser. Dette ville de vist ogsaa gjerne gjøre, hvis kun Finansernes eller Statskassens besværlige Trang, for hvilken Studeringers Fordele lidt af Nødvendighed maae vige, ei bringer Øvrighedens først, og siden andre Borgeres Klagskab fra disse Tanker, til ved vidtløftige Beregninger at undersøge, hvad der ei alene overhovedet er det nyttigste, men hvad især Statens siebliffelige Forlegenhed meest trænger til. Herved er alligevel i Almindelighed følgende Ting at bemærke, som ved ingen modsat Grund let kan gjendrives, først, at en Ting, som man just er isærd med, og hvorpaa store Omkostninger alt ere gjorte, ei længere kan standses, og selvsig af alle Kræfter bør drives frem; der-

næst, at helbig Fremgang især beroer paa saadanne Skolers Anlæg og paa denne iblandt ædle Borgere herskende Lænfemaade. Skulde disse nu see, deres Beskræbelse ville være forgyves, saa er det meget at befrygte, de inden kort Tid lade Sagen som fortabt henligge, og heller anvende al deres Formue og Eftertanke paa en anden for Fædrelandet vel ei unyttig, men dog langt mere underordnet Plans Udførelse. Omstændighederne fordre derfor, at vi just nu arbejde til dette Maal: hvilket, for at lykkes, ei engang synes at fordre noget Offer af Finantserne, men kun at de ikke hindre eller sætte sig derimod. Dog herom intet videre; thi ei i en Fortale eller et Indbydelseskræd, men paa andre Steder og for Statsfagernes høiere Bestyrere, maa dette næiere prøves og gjenmænges.

Et Par Anmærkninger om Planen til disse Førelæsninger staae tilbage at tilføie. Ved vort gamle Universitet har længe hersket den lovlige Skik, at de, der først betrede deres academiske Løbebane, et Mars Tid i det mindste lægge sig efter de Videnskabers, som ere blevne udmærkede med Navn af humanistiske, og især synes at sigte til en nærmere Udvikling af den Rædsonis-Sæd, som man i Skolen alt har modtaget. Derved er hos Mange ogsaa dette bleven vundet, at Unglingen, saasnart han er kommen ud fra Skolen, bedre har lært at indsee disse Studeringers Uperlighed, og ei at gjøre mindre deraf, end af dem, som derfor, sjøndt urigtig, kaldes høiere, fordi de enten ere Universitetet mere særegne, eller, naar hine alt ere lærte, den fornemste Gjenstand for de Ældres

Flid. Da nu dette Universitet ei kunde paa engang komme heelt istand, og hverken Liberne eller vort Lands Forfatning tillod den Opsættelse, som Sagens Banfelighed til Læreres Valg og alt Tilbehørs Anskaffelse gjør nødvendig, saa blev ved en Kongelig Forordning fastsat, at der med dette Slags Forelæsninger skal gjøres Begyndelse, og tillige blev der sørget for, at der i tilkommende Aar maatte findes Lærere, som derefter kunde modtage den studerende Ungdom, der vilde gjøre enten Theologie, Lovkyndighed, Medicin eller Statshuusholdning til Hovedsag. Til dette Diemed ere allerede fire, deels Professorer, deels Lectorer udnævnte, imedens Bøger og andet lærd Apparat for en stor Deel enten forud er bleven samlet eller fremdeles samles og forøges. Man seer heraf, hvad vi først maatte have for Øine. Den anden Hovedpunct er taget af Hensyn til de Tilhørere, som, endnu ei nok oplærte i det latinske Sprog, kunne ville bruge vor Tjeneste til at erhverve sig Kundskab om mange, fornemmelig i Livet, nyttige Ting, Uvidenhed om hvilke, en dog ei altfor sildig, Erfarenhed kan have viist at være dem til Skade; eller om der skulde være Noget, som, endog efterat han for lang Tid har rystet Skolestøvet af sig, fandt Fornøielse i at kaste Diet tilbage paa sine forrige Studeringer eller gjentage, hvad han forhen kunde have forsemt. Dgsaa hine Videlystne, som gjerne vilde kjende den fast aldeles nye Stikkelse, som visse Videnskaber efter nogle Decenniers Forløb have faaet, ville vi ei undslaae os for at vejlede: kort sagt, vi ønske efter Øyne at gjøre Enhver til Naade, som

enten af reen Kjærlighed til lærde Besjæftelser eller blot for Nyttens Skyld ynder samme.”

Efterhaanden, som flere Lærere bleve udnævnte, forøgedes Forelæsnningernes Antal, og de have, med Undtagelse af enkelte Læreres temporære Forsald, stadigen været fortsatte.

For at sætte Læseren i Stand til at gøre sig et Begreb om det Omfang, Studierne hidtil, ved det indskrænkede Antal Lærere, have naaet, meddeles her en Fortegnelse over de Forelæsninger, som i de første 20 Aar have været afholdte; hvorved dog bemærkes, at muligens en eller anden enkelt Forelæsning kan være anført, som vel har været anmeldt, men, formedelsst uforudsede Hindringer, ei har været afholdt. For de første Aar savnes nemlig Underretning om, hvorvidt saadanne Hindringer have fundet Sted; hvorfor Udgiveren har seet sig indskrænket til Lectionscatalogerne; siden 1823 derimod haves aarlige Indberetninger til Collegiet fra enhver Lærer, om hvilke Forelæsninger han i Aarets Løb har afholdt. Da imidlertid Antallet af de Forelæsninger, som anmeldes, men ei afholdes, er forholdsmaessigen saare ringe, er Fortegnelsen formeentlig usiagtig nok for den Hensigt, i hvilken den meddeles. Saadanne Forelæsninger, som til forskjellige Tider have for forskjellige Tilhørere været gjentagne, anføres her kun een Gang.

Hvad Sproget angaaer, holbes Forelæsningerne deels paa Norsk, deels paa Latin; i dette sidste Sprog fornemmelig for dem, som forberede sig til en eller anden Embeds-examen.

For at lette Oversigten, inddeles Studierne her i forberedende St., Embeds-St., og andre Studier.

I Forberedende Studier 3: de, hvori, ifølge Lovgivningen, de Studerende maae underkaste sig Examen, førend de erholde Afgang til nogen Embeds-Examen.

Disse ere:

Græsk. Prof. Sverdrup har siden Universitetets Oprettelse og indtil Juni 1831 foredraget den græske Philologie og i denne Tid læst over: Philologist Encyclopædie; de vigtigste Dele af Alderdomsvidenskabene — den græske Litteraturs Historie — Grækernes private Liv — Fortolkningskunsten — de vigtigste af Kritikens Grundsætninger — Platos Dialoger — Platos og Xenophons Symposia — Theophrast's Charakterer — Hesiods Digte — Homeers Iliade, Odyssee og andre Digte, samt de Homeriske Hymner — Aristophanes's Comoedier, saasom: Mutus og Skyerne — Euripides's Tragoedier, saasom: Hecuba — Aeschylus's Tragoedier, saasom: Prometheus og Agamemnon — Sophocles's Tragoedier, saasom: Ajax, Electra, Kong Dedip, Dedipos i Colonus og Philoctet — Lycophrons Cassandra — Pindars Digte — samt critisk og exegetisk oplyst Lucas's Evangelium. Hans Forelæsninger have kun været afbrudte ved hans Deeltagelse som Medlem af Rigsforsamlingen 1814 og Storthingene 1818 og 1821.

Bed Prof. Sverdrups Udnævnelse til Prof. i Philosophie, blev Bibe, som ovenanført, udnævnt til Lector i det græske Sprog, og har siden August 1831 læst over: Xenophons Anabasis og Homæers Iliade.

Lat. in. Ogsaa den romerske Philologie har Prof. Sverdrup foredraget siden Univ. Oprettelse indtil Udgangen af Aaret 1820, og læst over: Den romerske Literaturs Historie — Flere af Ciceros Verker, som forskjellige Taler f. Ex. for Milo, mod Verres og fl.; hans Academica; de oratore; de legibus; de natura Deorum — Horats's Oder og Satyrer — Lucret's de rerum natura — Virgil's Georgica — Juvenals Satyrer — Tibul's Digte — Ovid's Fasti og enkelte af hans andre Digte — Derhos har han veiledet de Studerende i at disputere og skrive Latin.

I andet Semester 1820 begyndte Cand. mag. S. B. Bugge, ifølge dertil meddeelt Bemyndigelse, at læse over den romerske Philologie, og da han kort efter blev udn. til Lector og i 1825 til Prof. i det lat. Sprog, har han senere fortsat sine Forelæsninger over dette Sprog, og læst over: Den romerske Literaturhistorie, med Angivelse af de vigtigste Hjelpebidler til de romerske Skribenters Studium — Fortolkingskunst — Tacitus's Germania og Agricola — Callust's Catilina — Eveton — Flere af Ciceros Verker, saasom hans Taler for Milo, mod Verres; hans tusculanske Undersøgelser — Horats's Oder, Epoder, Satyrer, Breve, Digtekunst, sammenlignet med Aristoteles's Digtekunst — Virgil om Landbru-

get; hans Idyller og Aeneide — Ovids Metamorphoses og Fasti — Tibulls Digte — Han har derhos veiledet de Studerende i at skrive Latin og forfatte philologiske Udarbejdelser; samt med dem anstillet latinske Interpretations- og Tale-Ovelser.

Hebraisk. Prof. Hersleb har fra Begyndelsen af foredraget det hebraiske Sprog, indtil Juni 1820, da han, formedelst Prof. Stenersens Fraværelse paa en Udenlandsreise, fortaget for hans Helbreds Skyld, overtog dennes vices, hvorimod Cand. theol. C. A. Holmboe blev bemyndiget til, imidlertid at holde Forelæsninger over det hebr. Sprog, hvilket han gjorde i tvende Semestre, hvorefter Prof. Hersleb, ved Stenersens Tilbagekomst, atter overtog Foredraget af det hebr. Sprog, indtil Udgangen af Maret 1822, efter hvilken Tid Holmboe, som imidlertid var udnævnt til Lector og i 1825 til Prof. i de orientalske Sprog, har holdt Forelæsninger over det hebraiske Sprog, fornemmelig for de yngre Studerende, mens Prof. Hersleb fremdeles læser over dette Sprog for de theologiske Studerende. Prof. Hersleb har læst over: Indledning til det hebr. Sprogs Studium — Udvalgte Steder af det gamle Testamente, ordnede med Hensyn til Sprogets forskjellige Perioder — 1ste og 2den Mosebog — Dommernes Bog — 1ste Samuels Bog — Jesaias — Joel — Amos — Jonas — Micha — Obadja — Nahum — Habakuk — Zephania — Maleachi — 1ste, 3die, 4de og 5te Bog af Psalmerne — Job — de Steder i det gamle Test., som i Evangelierne ere anførte.

Prof. Holmboe har læst over: 2den Mosebog —

Josva Bog — Dommernes B. — 1ste Samuels B.
 1ste Kongernes B. — Jesaias — Udvalgte Steder
 af Jeremias — Joel — Amos — Jonas — Micha
 — Obadja — Nahum — Haggai — Zephania —
 1ste Bog af Psalmerne.

Historie. Denne Videnskab har været foredraget
 dels af Prof. Platon, fra Begyndelsen af indtil
 Aar 1826, dels af Prof. Steenbloch, fra 1816 og
 fremdeles, dels af Lector Keiser fra Aug. 1828.

Prof. Platon har læst over: Historisk Encyclopædie — de gamle Staters Historie — den romerske Stats Historie — Almindelig Indledning til Scandinaviens Hist. — Fædrelandets Hist.

Prof. Steenbloch har læst over: Historisk Encyclopædie — den ældre Verdenshistorie — Middelalderens Historie — den nyere europæiske Historie — den nyere Verdenshistorie — Romernes Historie — Grækernes Hist. — Korstogenes Hist. — Scandinaviens Hist. — Indledning til Norges Hist. — Danmarks ældre Hist. — Danmarks nyere Historie — Sveriges Hist. — Sveriges ældre Hist.

Lector Keiser har læst over: Norges Historie.

Den rene Mathematik. Herover læste Prof. Rasmussen fra Universitetets Oprettelse til Udgangen af Aaret 1825 — og siden den Tid Lector Holmboe. De have begge foredraget: Stereometrie — plan og sphærisk Trigonometrie — Algebra.

Den anvendte Mathematik. Af dennes forskellige Grene kan, ifølge ovenanførte Bemærkning, kun Astronomien henføres til dette Affnit.

Foredragningerne over Astronomie begyndte i an-

det Semester 1814, da Hansteen var udnævnt til Lector, og ere af ham, som Aaret efter blev udn. til Prof., stadigen blevne fortsatte, indtil han i Beg. af 1828 foretog en videnskabelig Reise til Sibirien, hvorfra han først om Sommeren 1830 vendte tilbage og overtog ved Beg. af 1831 atter Foredraget af Astronomien, hvilket under hans Fraværelse først var overdraget Stud. N. Abel, og, efter hans Død i Beg. af 1829, til Lector B. Holmboe.

Physik. I Univ. første halvandet Aar blev denne Videnskab foredraget af Prof. Rasmussen; men da i 1814 Prof. Keyser var udnævnt og ankommen, overtog han fra Begyndelsen af Aaret 1815 Foredraget, hvilket fremdeles af ham har været fortsat, med Undtagelse af Aarene 1818 og 1819, da han var fraværende paa en videnskabelig Reise, og i 1822 og 1ste Semester 1823, (medens han, i en Mission fra Regjeringen, opholdt sig i Kjøbenhavn), da i de førstnævnte Aar Prof. Rasmussen og i de sidstnævnte Prof. Hansteen foredrog Physiken. Der er i den forløbne Tid læst over alle Grene af Physiken.

Naturhistorie. Rigesiden Universitetets Dypretelse har Prof. Nathke foredraget denne Videnskab, og deraf gennemgaaet: Indledning til Naturhistorien — Indledning til Physiologie i Almindelighed — Plante-Physiologie — botanisk Terminologie — Zoologie — Zoologiens Encyclopædie — Geologie med fortrinligt Hensyn paa Fædrelandet — Dryktognosse.

Philosophie. I Begyndelsen blev denne Vi-

denskab foredraget af Statsraad og Prof. N. Tresschow, som læste over: Udsigt over alle, især de philosophiske Videnskaber — Logik — empirisk Sjælelære — Videnskabernes almindelige Encyclopædie — Metaphysik — den politiske Deel af Moralphilosophien — den almindelige og besynderlige Sædelæres Grundsetninger — de Philosophemers, der i vore gamle Norske Forfædres Fabler synes at ligge skjulte — men da han mod Slutningen af 1814 blev udnævnt til Statsraad, bleve hans Forelæsninger afbrudte, og ingen Docent i denne Videnskab optraadte igjen før end i 1816, da Cand. theol. F. P. J. Dahl blev constitueret som Docent i Philosophien; men allerede før Aarets Ende nødte hans svage Helbred ham til at søge Fritagelse for at holde Forelæsninger, og den 12te Aug. 1817 blev han, som ovenanført, efter Ansøgning entlediget. I den korte Tid, han var ansat, læste han over: Indledning til Philosophien — Videnskabernes almindelige Encyclopædie — Logik.

I Aug. 1817 overtog Prof. Everdrup Foredraget af denne Videnskab, og vedblev dermed indtil Udgangen af 1823, i hvilken Tid han læste over: Indledning til Philosophien — Videnskabernes almindelige Encyclopædie — Psychologie — psychologisk Anthropologie — Metaphysik — Logik.

Fra Septbr. 1824 til Udgangen af 1826 blev Philosophien foredragen af Cand. jur. C. W. Hjelm, som const. Docent, og læste han i den Tid over: Almindelig Logik — Metaphysik — Ethik — Psychologie.

Fra Begyndelsen af 1827 læste Lector, siden Prof. P. M. Møller over følgende Grene af Philosophien: Psychologie — Logik — Ethik — Metafysik — men da han i Sommeren 1831, efter erholdt naadigst Afsted, forlod Norge, overtog Prof. Everdrup, som kort efter blev udn. til Prof. i Philosophie, atter Foredraget af denne Videnskab, og har læst over: Logik — Psychologie — Sædelære.

Som en Følge af Univ. Fundatsens Bydende i dens §§ 17 og 21 blev af det philosophiske Facultet den 4de Octb. 1826 foreslaaet og af Coll. acad. den 14de s. M. approberet følgende:

Studieplan

for

de academiske Borgere ved det Kongelige Frederiks Universitet, som forberede sig til Examen philologico-philosophicum.

§ 1.

”Det Maal, som den academiske Borger bør have for Øie, medens han forbereder sig til Examen philologico-philosophicum, er deels at forskaffe sig en saa mangesidig Dannelse og en saa klar Oversigt af og Indsigt i Videnskabernes hele Cyclus, at han efter fuldbendt academisk Cursus kan ved privat Studium bygge paa den ved Universitetet lagte videnskabelige Grundvold, og, skjøndt han vel har valgt en enkelt Videnskab til sit Hovedformaal, dog tillige besidde saa megen Indsigt i de øvrige Videnskabsgrene, som med Rette kan udkræves af den, der skal

kunne fortjene Navn af en videnskabeligen dannet Mand; deels at erhverve sig de Forkundskaber, som især ere ham nødvendige til, efter fuldendt Examen philologico - philosophicum, at kunne forberede sig til Embedseramen.

§ 2.

Til Opnaaelsen af ovennævnte dobbelte Hensigt bør den academiske Borger, medens han forbereder sig til Examen philologico-philosophicum, deels benytte sig af de Forelæsninger, som holdes over de til denne Examen henhørende Videnskaber og Sprog, deels ogsaa, med hensigtsmæssig Inddeling af sin Tid, anvende de Timer af Dagen, som levnes ham fra Forelæsningerne, til privat Studium.

§ 3.

Da Hensigten af de til Examen philologico-philosophicum henhørende Forelæsninger ikke kan være ganske at udtømme det hele Omfang af de forskjellige Videnskaber, som ere Gjenstandene for dem, eller at bibringe de unge Studerende en aldeles fuldstændig Indsigt i disse, men meget mere fornemmeligen kun maa gaae ud paa at gjøre dem saa bekendte med de forskjellige Videnskabsgrene, som de nødvendigen maae være, for siden at kunne have en sikker Grundvold at bygge deres videnskabelige Beskæftigelser paa, samt, da det ikke kan ventes, at det blotte Foredrag af en Videnskab skulde være tilstrækkeligt til, at Tilhøreren skulde kunne erindre det Herte, med mindre han siden efter privat repetition det; saa er det ikke tilraadeligt, at den akademiske Borger under sit philologisk-philosophiske Cursum

anvender flere Timer daglig til at bivaane Forelæsninger, end at ogsaa behørig Tid levnes ham til ved privat Studium deels at repetere det Foredragne, deels selv at gaae videre efter den Anviisning, som han ved Forelæsningerne har faaet. I denne Henseende synes den meest passende Inddeling af Tiden at være, at 4 à 5 Timer daglig anvendes til at besøge Forelæsninger, og den øvrige Deel af Dagen til privat Studium.

§ 4.

Da det Forraad af Kundskaber, som den Studerende, der har absolveret en enkelt Afdeling af Examen philologico-philosophicum, har forstaaet sig, ikke kan eller bør anses tilstrækkeligt til Opnaaelsen af den i § 1 omtalte dobbelte Hensigt, til hvilken den academiske Borger under sit philologisk-philosophiske Cursus bør arbejde, ikke at tale om, at Meget af det, han ved denne Forberedelse har lært, nødvendigviis saare snart vilde glemmes, dersom han, saasnart han har absolveret Examen philologico-philosophicum i en eller anden Examensafdeling, derpaa strax vilde lægge denne tilside; saa maa det billigen forventes, at enhver academisk Borger vil under sit philologisk-philosophiske Cursus ikke udelukkende bestjeftige sig med de Videnskabsgrene, hvori han ved den forestaaende Examensafdeling agter at lade sig prøve, men at han ved Siden af disse vil, saavidt Tiden tillader det, søge at udvide sin Kundskab i de øvrige Videnskabsgrene, hvori han allerede forhen har underkastet sig Prøve.

§ 5.

Ifølge det nu Anførte, samt med Hensyn til Reglementet for Examen philologico-philosophicum af 27de August 1825 og til den ved Kongelig Resolution af 27de Februar 1826 i bemeldte Reglements § 2 gjorte Forandring, bliver følgende Fordeling af de academiske Borgers Tid den meest passende, forsaavidt deres Bivaanelse af Forelæsninger angaaer, medens de forberede sig til Examen philologico-philosophicum.

- a) I første Semester af det philologist-philosophiske Cursus høres Forelæsninger over Mathematisk samt græsk og romersk Philologie.
- b) I andet Semester høres Forelæsninger over Astronomie, Historie og Hebraisk.
- c) I tredje Semester høres Forelæsninger over Philosophie, Naturlære og Naturhistorie.

§ 6.

Til ovenstaaende Udvikling af de Bestemmelser, som findes i Reglementet af 27de August 1825, troer Facultetet endnu at burde tilføie følgende Raad til de Studerende, at de gjennem det hele Cursus høre Forelæsninger over Philosophie samt, under Forberedelsen til Examens 2den Afdeling, fortsætte deres Studium af de Fag, der høre til 1ste Afdeling, og under Forberedelsen til 3die Afdeling fortsætte deres Studium af de Fag, der høre til 2den Afdeling, og tillige ikke forsonne Leiligheden til at høre Forelæsninger over de nyere Sprog."

Uf denne Plan meddeles et Expl. til Enhver, der bliver immatriculeret som akademisk Borger.

II) Embedsstudier.

a) Theologie.

Prof. Herleb, som fra Univ. Oprettelse har holdt Forelæsninger over de theologiske Discipliner, har i de første 20 Aar læst over følgende: Theologisk Encyclopædie — Indledning til det gamle Testamente — Indledning til det nye Testamente — den christelige Eædelære i Sammenligning med de philosophiske Moralsystemer — Dogmatik — Apologetik — christelig Moral — naturlig Theologie — Evangeliernes Harmonie — Lucæ Evangelium — Apostlernes Gjæringer — Brevet til Romerne — 1ste Brev til Corinthierne — Jacobs Br. — Br. til Hebræerne. Han har derhos veiledet de Studerende i, paa Latin, at forfatte skriftlige Udarbejdelser og disputere over theologiske Emner, og anvende Fortolknings- og Disputateerkunstens Regler; samt holdt en Række af Forelæsninger over den christelige Troeslære for Ustuderede; derhos foredraget det hebraiske Sprog, som pag. 181 bemærket. Hans Forelæsninger have kun været afbrudte ved hans Deeltagelse som Medlem af Storthingene 1827 og 1828.

Prof. Stenersen, som, siden sin Ansættelse i Juni 1814, ligeledes har læst over de theologiske Discipliner, har gjennemgaaet følgende: Almindelig Indledning til Theologien — Indledning til det nye Testamente — Synoptisk Forklaring over de tre første Evangelier — Det nye Testaments Critik — christelig Moral — de vigtigste af Propheternes Spaadomme om Christus — Mathæi Evangelium — Marci Evang.

— Johannis Evang. — alle Pauli Breve — Brevet til Hebræerne — Jacobs Brev — 1ste og 2det Petri Breve — 1ste Joh. Brev — Kirkehistorien.

Derhos har Universitetets daværende Procankler, Biskop Bøch, i Aarene 1818, 1819, 1820 og 1821 afholdt et Pastoral-Collegium for unge Theologer, samt med dem anstillet practiske Dvølsker i det Homiletiske og Catechetiske.

Som en Følge af Univ. Fundatsens Bydende i §§ 17 og 21, blev den 7de Juli 1825 af det theologiske Facultet foreslaaet og den 11te Febr. 1826 af Coll. acad. approberet følgende:

Studieplan for dem, der ville studere Theologie ved det Kongelige Frederiks Universitet i Tidsløbet 1825—1828.

§ 1.

”For med Held at kunne studere Theologie forudsættes grundig grammatikalst Kundskab i det græske, latinske og hebraiske Sprog, samt en klar Oversigt af den almindelige Verdens-Historie, og Beskjendtskab med de for enhver Videnskabernes Dyrker vigtige Dele af Philosophien. For at kunne benytte de nødvendige litteraire Hjælpe midler forudsættes ogsaa med Lethed at kunne læse og forstaae navnlig den tydske Sprog, ligesom det vistnok vilde være gavnligt at besidde Kundskab i flere af de nyere Sprog. Det forventes derfor, at enhver, som opoffer sig til Theologiens Studium ved vort Universitet, saavel forud med Iver og Flid har lagt sig ef-

ter ovennævnte Fortundskaber, som og fremdeles vil vedligeholde og udvide sin deri erhvervede Indsigt. De theologiske Studerende bør derfor, saavidt det er dem muligt, foruden de theologiske ogsaa bivaane philologiske, filosofiske og historiske Forelæsninger, samt benytte de litteraire Hjælpemidler, Universitetet tilbyder, ligesom og flittigen øve sig i at tale og skrive Latin.

§ 2.

De, som studere Theologie, maae ei blot med stadig Flid og Opmærksomhed bivaane de til dette Studium henhørende Forelæsninger og Examinatorier, men ogsaa flittigen benytte de Skrifter, der, til grundig Indsigt i denne Videnskabs forskjellige Grene, ere dem vigtige og nødvendige, og hvilke af Lærerne ville blive dem anbefalede.

§ 3.

Da den, som vil erhverve sig grundig Kundskab i det hebraiske Sprog, ei kan aldeles undvære Beskjendtskab til de øvrige Grene af den semitiske Sprogstamme, saa anbefales det de theologiske Studerende at benytte den Anledning til at lære at kjende de orientalske Sprog, især det Syriske og Arabiske, som de derhen hørende Forelæsninger ved Universitetet ville give dem.

§ 4.

Det theologiske Cursus, der med August Maaned 1825 begynder, er bestemt til 7 Semestra, i hvilke den for de Studerende nødvendige Cylcus af theologiske Forelæsninger vil blive tilendebragt. Disse Forelæsninger ville blive holdte i følgende Orden.

I de første 3 Semestra fortolkes Genesis, 3die Bog af Psalmerne, Marci Evangelium, 1ste Brev til Timotheus og Brevet til Romerne; tillige foredrages theologisk Encyclopædie, naturlig Theologie og Kirkehistorie.

I 4de og 5te Semester fortolkes 1ste Bog af Psalmerne, Johannes's Evangelium, 1ste Johannes's Brev og Brevet til Galaterne; tillige foredrages Indledning til det gamle Testamente, den christelige Moral og Kirkehistorie.

I 6te og 7de Semester fortolkes 2 eller 3 af de smaae Propheter, Brevene til Philippenserne og Hebræerne, samt 1ste Petri Brev; tillige foredrages Indledning til det nye Testamente, Dogmatik og Kirkehistorie.

De theologiske Universitetslærere ville derhos aarsigen anstille Examinatorier, Interpretations-, Skrives- og Disputeres-Ovvelser for provectiores, og, saafremt det maatte blive dem muligt, ved flere end de her angivne Forelæsninger understøtte de Studerendes Flid.

§ 5.

Idet at de theologiske Studerende benytte Forelæsningerne i den her angivne Orden, hvorved Hensyn, saavidt det kunde stee, er taget til, at de kunne i deres Studium stride frem fra det Fundamentale til det derpaa Begrundede, forudsattes tillige, at de, i hvad de ved egen Flid gennemgaae, ville følge den samme Plan. De bør derfor i de 3 første Semestra ei blot høre de eregetiske Forelæsninger, men ogsaa hjemme ved at bruge de bedste Fortolke-

re, stræbe at gjøre sig bekendte med de øvrige Bøger af det nye Testamente, hvilke ei i nærværende Cursus ved Forelæsninger kunne blive gennemgaaede saaledes, at de først læse de historiske Bøger og siden Brevene; thi den systematiske Theologie, til hvis Studium de siden ville komme, maa nødvendigens grundes paa den eregetiske.

§ 6.

Af samme Grund maae de, som i 4de Semester begynde deres theologiske Studium, fornemmeligen anvende deres Flid paa det nye Testaments Fortolkning, for derved at sættes istand til rigtigen at benytte Forelæsningerne over den christelige Moral og over Dogmatik. Kirkehistorien vil for dem, ligesaavel som theologisk Encyclopædie og naturlig Theologie, senere blive foredraget. Over de Dele af det gamle Testamente, der ei af den theologiske Lærer for dem kunne blive foredragne, ville de benytte den Beilebning, Læreren i de orientalske Sprog maatte ved sine Forelæsninger tilbyde dem.

§ 7.

De endelig, som i 6te Semester begynde deres theologiske Studium, bør af de for dette og følgende Semester bestemte Forelæsninger ikke høre de dogmatiske, da de ei endnu almindeligviis kunne have de eregetiske Forkundstaber, der, for med Nytte at høre Forelæsninger over Dogmatiken udtræves. Disse Forelæsninger, tilligemed de forhen i samme Cursus holdte, ville derfor i det følgende, i hvilke de kunne ventes at fuldende deres academiske Studium, betimeligen blive afholdte. Ligesaa vil, for at erstatte

Savnet af en udførlig Forelæsning over den theologiske Encyclopædie i de 4 sidste Semestra, en kort propædæntisk Veiledning blive givet i Begyndelsen, saavel af 4de som af 6te Semester.

§ 8.

Da de nærværende Omstændigheder ei tillade, at den practiske Theologie i Forelæsninger ved Universitetet kan blive forebragen, saa forventes, at de, der opofre sig til det theologiske Studium, ville under deres Ophold ved Universitetet, især efter at have tilendebragt deres Forberedelse til den theoretiske Examen, samvittighedsfuldt benytte enhver Anledning til ogsaa i denne Henseende at danne sig til duelige Kirkenes og Statens Tjenere. Da de fremdeles vide, at alle Videnskaber paa det nøieste ere forenede og i Grunden kun een, samt at sand videnskabelig Dannelse ei bestaaer i blot at erindre, hvad vi læse eller høre, men i at tilegne sig det som en egen levende Erkjendelse af Sandheden, saa ville de baade tillige erkjende, at det academiske Studium ikkun er den en Forberedelse til en siden ogsaa i deres tilkommende private eller offentlige Stilling fortsat og mere individuel videnskabelig Virksomhed, og de ville derhos, medens de ved Universitetet opholde sig, med Lærvilighed gribe enhver Leilighed, der forundes dem til at forøge deres Kundskaber, udvide deres Synskreds og uddanne deres Anlæg, uden dog derfor at tabe deres nærmeste Formaal af Sigte. De theologiske Studerende ville endeligen ingensinde glemme, at den Indsigt, de erhverve sig, først da er levende, naar den afpræger sig i deres Forhold, og at den er

uværdig og ubuelig til det Kald, for hvilket han danser sig, der ei med grundig Indsigt forener Gudsfrøgt og rene Sæder.”

Den 31te Dec. 1831 indsendte derpaa det theologiske Facultet et nyt Udkast til en Studieplan, som den 14de Jan. 1832 af Collegiet blev approberet, og er saa lydende:

Studieplan
for
dem, der ville studere Theologie ved det Kongelige
Frederiks Universitet.

§ 1.

Ligelydende med § 1 i den forrige.

§ 2.

Ligelydende med § 3 i den forrige.

§ 3.

For i det egentlige theologiske Studium at stride frem fra det Fundamentelle til det derpaa Begrundede bør den Studerende, efter at have gennem en Encyclopædie erhvervet sig en Oversigt af det theologiske Studiums Omfang og enkelte Dele, begynde med det gamle og nye Testaments Exegese, der baade er Grundvolden til den systematiske Theologie, og til hvilken han ved sine foregaaende Studier bør være tilstrækkelig forberedet. Hermed kan han og bekvemmeligen forbinde den naturlige Theologies Studium, der ligeledes fra en anden Side forbereder ham til grundig Indsigt i det positive System og sammes Forhold til Videnskaben i Almindelighed. Indledningerne til det gamle og nye Testam-

ment staae i den noieste Forbindelse med Eregetikken, og bør derfor studeres tilligemed den. Af det nye Testament bør man først gjenneengaae de historiske Skrifter og siden Brevene.

§ 4.

Først naar man har erhvervet sig den fornødne eregetiske Indsigt, og er bleven bekendt med Resultaterne af Religionsphilosophien og dennes Historie, kan man hensigtsmæssigen forberedt gaac over til et nøiere Studium af den christelige Moral, Dogmatik, Dogmehistorie og Apologetik. Hvad Kirkehistorien angaaer, da er det vistnok, ifølge dens Forhold til den eregetiske og systematiske Theologie, nødvendigt at have et nøie Bekjendtskab til disse, for rigtigt og klart at opfatte hiin; da imidlertid denne Deel af Studiet kræver lang Tid, og, hvad Kirkens ydre Historie angaaer, lettes ved den Dversigt af Historien i Almindelighed, som maa forudsættes hos dem, der begynde at studere Theologie, vil det uden Tvivl være rigtigt ei at udsætte Kirkehistoriens Studium til den sidste Deel af det theologiske Cursus, men fra Begyndelsen af stadigen fortsætte samme, og mod Slutningen af den academiske Bane især henvende Opmærksomheden paa Lærens Historie.

§ 5.

I et Cursus af 3 Aar, der i Almindelighed maa ansees for den Tid, som behøves til grundigen at forberede sig til den theologiske Embedsexamen, naar man ikke mangler de fornødne Forkundskaber, ville Forelæsninger over sauntlige Hovedgrene af Theologien blive holdte for at vejlede de Studerende til

eget Studium, og, saavidt muligt, derhos en Orden følges, der kan lette de Studerende Anvendelsen af de ovenfor givne Regler. Da Forelæsninger imidlertid hverken kunne udtømme Videnskabens hele Omfang, ei heller for hver Enkelt følge i den Orden, Studiet kræver, saa forventes, at de Studerende ei blot med stadig Flid og Opmærksomhed bivaane Forelæsningserne og Examinatorierne, men ogsaa benytte flittigen de Skrifter, der, til at erhverve grundig Indsigt i Videnskabens forskjellige Grene, ere dem vigtige og nødvendige, og som af Lærerne ville blive dem anbefalede.

§ 6.

Omtrent ligelydende med § 8 i den forrige.

Som Grund til Forandringen anfører Facultetet i den Skrivelse, hvormed Planen fremsendes til Collegiet: "Da Studieplanen for de theologiske Studerende kun var bestemt for eet Cursus, og, saavidt vides, ei flere Expl. deraf ere tilovers, har Facultetet anset det rigtigt, nu at omarbejde den saaledes, at den, ligesom de øvrige Faculteters, ei indskrænker sig til et vist Tidrum, men i Almindelighed betegner Studiets hensigtsmæssige Gang."

b) Lovkyndighed.

Univ. første juridiske Docent, Justitsraad og Prof. Diriks begyndte i 2det Semester 1814 sine Forelæsninger over den Norske Personernes Ret og

den absolute Naturret; men blev endnu før Semeſterets Ende udnævnt til Statsraad, hvorved han forlod Univ.

I Begyndelsen af 1815 blev Høiſteretsadvocat Hjeltn anſat ſom Docent i Lovkyndighed; men, da hans øvrige vorende Forretninger ei længere tillod ham at røgte dette Hverv, blev han derfra, efter halvandet Aars Forløb, paa Anſøgning entlediget. Han læſte imidlertid over: den almindelige Retslære — Ret i Tingen efter Fædrenelandets Love, ſammenlignet ſaavel med almindelige Lovgivnings Grundſætninger, ſom med den Romerſke Ret — hypothetiſt Naturret — ſamt anſtillede ſkriftlige theoretiſke og practiſke Dvælfſer.

Prof. Lange, ſom imidlertid var udnævnt, begyndte dernæſt ſine Forelæſninger med 2det Semeſter 1816, og vedblev ſin Virkſomhed ſom Univ. Lærer indtil Udgangen af 1825, da han, ſom udn. Profeſſor i Høiſteret, fratraadte ſit Embede ved Univ. Gjenſtandene for hans Foredrag vare: Almindelig Retslære — den almindelige Statsret — den private Naturret — den hypothetiſke Naturret — den naturlige Selskabsret — Indledning til Norſk Criminalret — Criminalretten efter Fædrenelandets Love — Proceſſen efter Fædrenelandets Love — Almindelig Indledning til Fædrenelandets Lovkyndighed — den Norſke Grundlov — Perſonernes Ret efter Fædrenelandets Love — Ret til Tingen efter Fædrenelandets Love — Fædrenelandets Ret i Tingen — Perſonernes Ret efter Romerſke Love — den Romerſke Ret i Tingen — den Romerſke Rets Lære de obligatio-

nibus — og han har derhos veiledet de Studerende i at forfatte skriftlige Udarbejdelser.

Ved samme Tid, som Prof. Lange, begyndte Rector, senere Prof. Steenbuch sine Forelæsninger over Lovkyndigheden, og har i den forløbne Tid læst over: Retsvidenskabens Encyclopædie — den almindelige Folkeret — den positive Folkeret — den almindelige Statsret — den almindelige private Ret — den almindelige Selskabsret — den private Ret i Tingen — den Norske Grundlov — Den offentlige Ret efter Norges Grundlov — den middelbare Tingens Ret efter Norske Love og Anordninger — den Norske Personernes Ret — den Norske Ret i Tingen — Fædrelandets Ret til Tingen — Criminalretten efter Norske Love — Processen efter Norske Love — den Norske Lovhistorie — den Romerske Personernes Ret — den Romerske Ret i Tingen — Læren om Obligationerne eller Romersk Ret til Tingen — Læren om Actionerne efter de Romerske Love — nogle af de vanskeligere Capitler af den Romerske Ret — samt har anstillet skriftlige Dvælseser med de Studerende. Hans Forelæsninger have kun været afbrudte ved hans Deeltagelse som Medlem af Stortingene 1827 og 1828.

Rector Hjeltn har i sidste Semester 1826 og første Semester 1827 læst over: Almindelig Retslære, og holdt eregetiske Forelæsninger over Gavenarterien og Egtefællig — men blev af Stortinget i 1827 valgt til Medlem af Lovcommittéen, med Fris-tagelse fra alle Embedsferretninger ved Univ.

Docent C. Arntzen, som i Årene 1826 og 1827 var ansat ved Univ., læste over Fædrenelandets Ret i Tingen og til Tingen.

Rector Motzfeldt begyndte i 1ste Semester 1829 sine Forelæsninger, som han siden har fortsat, og har imidlertid læst over: den Norske Secret — den Norske Proces — den almindelige Indledning til den Romerske Rets System, den Romerske Personret og den Romerske Tingsret, efter Ordenen i Justinians Institutioner, og overalt sammenlignet med Fædrenelandets Love — de pragmatiske Regler for Proceslovgivningens Anvendelse, især med Hensyn til den practiske Prøve — alm. Indledning til den Norske Rets System — samt veiledet de Studerende i Forfattelsen af saavel theoretiske som practiske Specimina.

Rector Stang har siden Begyndelsen af 1830 læst over: Almindelig Retslære — almindelig Statsret — Fædrenelandets Personret — Fædrenelandets grundlovmæssige Ret i System.

For de juridiske Studerende har endvidere Prof. Matou holdt Forelæsninger over Statistiken, og i den Anledning foredraget: Almindelig Indledning til Statistiken — almindelig Statistisk — almindelig statistisk Udsigt over de vigtigste af Europas Stater — Fædrenelandets Statistisk.

Paa Grund af Fundatsens Bydende i dens §§ 17 og 21, indsendte det juridiske Facultet under 22de Febr. 1832 følgende af Facultet vedtagne Studieplan, der af Collegiet blev approberet:

Studieplan,

hvorefter

Retsvidenskabens ved det Kgl. Norske Frederiks Universitet vil vorde foredragen i et Cursus af fire Aar, at regne fra det med August Maaned 1832 begyndende Semester indtil Udgangen af det første academiske Halvaar af 1836.

”Den Ældste blandt Facultetets fungerende Lærere vil foredrage:

Juridisk Encyclopædie,

Positiv Folkeret i Forbindelse med den positive Statsret,

Fædrelandets Criminalret.

Den næstældste Lærer vil i den Orden, hvori de her følge paa hinanden, foredrage følgende Discipliner:

Indledning til Fædrelandets private Ret i Forbindelse med Juridisk Hermeneutik,

Fædrelandets Personret,

Fædrelandets umiddelbare Tingsret,

Almindelig Retslære,

Alf Romerretten jus obligationum et actionum med hertil hørende Retshistorie og Antiquiteter.

Facultetets yngste Medlem vil i nedensaaende Orden foredrage følgende:

Fædrelandets middelbare Tingsret,

Fædrelandets offentlige Ret,

Alf Romerretten almindelig Indledning samt jus personarum og jus in rem med hertil hørende Retshistorie og Antiquiteter,

Fædrelandets Proces.

Saafernt Liden maatte tillade det, skulle Facultetets Medlemmer ikke undlade ved Forelæsninger over Norst Lovhistorie samt nogle af de vigtigste specielle Discipliner, saasom Militairret, Politieret, Søs- og Handels-Ret, Landboeret o. s. v. saavelsom ved practiske Forelæsninger og Dvælses efter bedste Evne yderligere at fremme Studiet.”

c) Lægevidenskab.

Forelæsningerne over denne Videnskab toge deres Begyndelse i Aug. 1814, da Prof. Skjelderup hertil var ankommen, og Professorene Sørensen og Lulstrup udnævnte.

Prof. Skjelderup har i den forløbne Tid foredraget: Medicinsk Encyclopædie — de vigtigste Momenter af Medicinens Historie — Anatomie, saavel i Almindelighed, som dens specielle Dele: Osteologie, Synesmologie, Myologie, Splanchnologie, Angeologie, Neurologie og Udenologie — Physiologie, oplyst ved anatomiske Demonstrationer — Medicina forensis — samt veiledet de Studerende i at udarbejde responsa medica.

Profesor Sørensen har foredraget: Den generelle og specielle Pharmacologie (indtil 1821) — den generelle og specielle Pathologie — den generelle og specielle Therapie — practisk Medicin, ved Sygefængen.

Prof. Lulstrup har foredraget: Begyndelsesgrundene af Chirurgen — det chirurgiske System og de chirurgiske Operationer — den chirurgiske Forbindning — Læren om Saar, Beenbrud og de saakaldte folde Hævelser — den generelle og specielle chirur-

giste Pathologie — den generelle og specielle chirurgiske Therapie — chirurgisk Klinik, ved Sygehuset — Fødselsvidenskaben — og foreviist paa Phantomet de til denne Videnskab hørende Operationer.

Prof. Holst, som førend sin Ansættelse ved Univ. allerede i 1818 benyttede den Doctorer tilkommende Ret til at holde Forelæsninger ved Univ., har, deels før, deels efter sin Ansættelse, læst over: Læren om Bandagerne — Læren om Venene i det menneskelige Legeme — enkelte Dele af Chirurgen — Sundhedspolitiket — den generelle og specielle Pharmacologie — Receptskrivningslæren — Læren om Gifterne — den medicinske specielle Therapie.

Rector Heiberg har foredraget: Osteologie — Læren om Bandagerne — Læren om Diensygdommene og deres Behandling — Læren om chirurgiske Operationer — samt veiledet de Studerende i at anfille chirurgiske Operationer paa Cadavera.

Før de medicinske Studerende ere desuden følgende Forelæsninger afholdte:

Prof. Keyser har læst saavel over Chemien i Almindelighed, som speciel over: Planter og Dyrchemien — Saltenes Theorie — Maaden at analysere de anorganiske Legemer, samt har i Laboratoriet anstillet kemiske Experimenter. I Prof. Keyser's Fraværelse paa en videnskabelig Rejse i 1818 og 1819, læste Apotheker Prof. Maschmann over den theoretiske og practiske Chemie — den pharmaceutiske Chemie — samt har i sit Apotheks Laboratorium foreviist pharmaceutiske Operationer.

Prof. Nathke har læst over: Den botaniske Terminologie — de naturlige Plantefamilier — de officinelle Planter — Planternes Physiologie — de indenlandske Planteregter.

Lector Flor læste i Aarene 1817—1819 over: Almindelig theoretisk Botanik — de officinelle Planter — Planteterminologie — nogle af Vegetabilierne i Løiens Barthave — Baarvæxterne — de vildtvor-
ende Planter i Christianias Omegn og nogle af dem, som dyrkes i den botaniske Hauge.

Lector Wlytt, som i de første Aar efter sin Ansættelse foretog en videnskabelig Udenlandsreise, har i 1832 læst over: Den botaniske Organlære — Planterne i Christianias Omegn — samt har med de Studerende foretaget botaniske Excursioner.

Forelæsningerne over Botaniken have deels været holdte i Christiania, deels i den botaniske Hauge paa Løyen.

De medicinske Studerende have endvidere tildeels bivaanet de paa pag. 183 anførte Forelæsninger over Naturhistorien, og dem over Mineralogien, hvilke nedenfor anføres.

Den practiske Underviisning i Medicin og Chirurgie blev i de første Aar meddeelt deels paa det daværende militaire Hospital, deels paa Byens civile Sygehus. Fra 16de Oct. 1826 blev den kliniske Underviisning, saavel den medicinske som den chirurgiske, fortsat paa det dengang i Virksomhed traadte Rigshospital, og har senere stedse der været meddeelt.

Den practiske Underviisning i Fødselsvidenskabens er stedsbleven meddeelt i den midlertidige Fødselsstiftelse, der blev aabnet i Aug. 1818, og med Tiden vil blive forenet med Rigs-hospitalet. Øvelser i anatomisk Dissection ere stedsblevne afholdte paa Anatomiskammeret, hvor i 1829 11 Borne og 2 Fostere bleve dissecerede, i 1830 10 Borne og 1 Børn, i 1831 14 Borne. *)

Den theoretiske Underviisning i Lægevidenskabens forskjellige Discipliner er for størstedelen meddeelt paa Anatomiskammeret; kun enkelte Forelæsninger have været afholdte paa Rigs-hospitalet i et af dets Direction midlertidigen dertil overladt Locale.

Som en Følge af Fundatsens Bydende i dens §§ 17 og 21 blev under 25de Febr. 1826 af det medicinske Facultet foreslaaet og samme Dag af Coll. acad. approberet følgende:

Studieplan for

de medicinske Studerende ved det Norske Frederiks
Universitet.

§ 1.

"Den, der har valgt Lægevidenskabens til sit Formaal, har først at lægge sig efter Naturhistorie og Chemie, hvilke Videnskaber udgjøre Lægekunstens sande Fundament.

*) Ved Kongl. Resolution af 11te Jan. 1820 bestemmes, i Analogie med Rescript af 5te Juli 1748, at afsøbe Sla-

- a) Af de Forelæsninger, der holdes over Naturhistorien, bør altsaa den Studerende først hæfte Nytte, og sluttigen benytte de ham af vedkommende Lærere givne Anviisninger til grundigen at worde indviet i denne Videnskabs hele System.
- b) Til samme Tid lægger han Vind paa Chemien, og om end ikke vedkommende Lærer — hvilket uundgaaeligen ofte vil blive Tilfældet — fremsætter Indledningen til denne Videnskab i det Semester, i hvilket den Studerende gaar over til det medicinske Studium, bør denne dog ingenlunde deraf tage Anledning til at gjøre Udsættelse, men benytte Forelæstningerne saaledes som de worde holdte; thi da Foredraget af denne Videnskab er demonstrativt, vil den Studerende deraf altid drage Nytte, og om han saaledes kun erholder Brudstykker, vil han dog siden kunne sætte disse hen paa det Sted, hvor de passe.

vers Legemer maae fra Frederikshøens, Frederikshøvs og Kongsvingers saavel som fra Algershuus Fæstninger afleveres til Brug ved Anatomiekammeret i Christiania; dog med den Indskrænkning, at de Slaver, der døe af smittende Sygdomme, eller, som førend deres Død have forlangt at blive begravne, eller hvis Slagtninge, forinden Ligene assendes til Anatomiekammeret, fordre dem jorde, ikke dertil afgives, samt endelig, at Transport af de Cadavera, der saaledes bringes til Anatomiekammeret, fra de tre forstaaente Fæstninger, skal skee i forsvarlige lukkede Kister, og kun i den koldeste Aarstid.

§ 2.

Begrebet om Naturhistorie maa nødvendigvis give den Studerende Interesse for Anatomien. Denne for Lægen saa nødvendige Videnskab dyrker han ei alene ved at høre Forelæsninger derover, men ogsaa ved flittigen at dissekere Cadavera, og dersom han har den rette Omhu for sin Videnskab, da vil han under det anatomiske Studium benytte sine Kundskaber i Zoologien til at anstille Sammenligning imellem Menneskets og Dyrets Organisation, hvorved han da, ligesom ubemærket, vorder indviet i den for Lægen saa nyttige Anatomia comparativa.

§ 3.

Dersom Physiologien blev foredraget for sig selv alene, saaledes, at man under Foredraget forudsatte, foruden chemiske Kundskaber, ogsaa de nødvendige Kundskaber i Anatomien, kunde man ikke tilraade at høre Forelæsninger over denne Videnskab, for end efter Forløbet af en længere Tid; men da man under Foredraget af Physiologien tillige forudstikker de nødvendige anatomiske Demonstrationer, kan ogsaa denne Videnskab sættes iblandt dem, med hvilke den Studerende bør beskæftige sig i det første Aar af sit medicinske Studium.

§ 4.

Efterat have gjort opmærksom paa disse fundamentale Grene af Lægevidenskaben, kan man ei forbigaae den Anmærkning, at den, der agter at danne sig til practisk Læge, bør allerede i det første Aar besøge de kliniske Underviisninger, og derfor melde sig hos de kliniske Lærere, for af dem at vorder underret-

tet om, hvilke Hospitaler eller Afdelinger af Hospitaler han bør besøge, og hvor ofte han bør gjentage saadanne Besøg. Disse kliniske Besøg have den Nytte, at den Studerende derved faaer Anledning til at prøve sig selv, om han virkelig har Lyst til Lægekunsten, og giver han derved tillige vedkommende Lærere Anledning til at prøve sit Talent, hvilket ei kan skee, uden at han tager Deel i den practiske Behandling.

§ 5.

Naar den Studerende har faaet en Udfigt over enhver af de forhen nævnte Lægevidenskabens fundamentale Grene, gaaer han, dog uden at lægge dem tilside, over til dens anvendte Dele, nemlig:

- a) Pharmacologie, under hvilket Studium han vil erkjende Nødvendigheden og Nyttens af at være indviet i Naturhistorie og Chemie.
- b) Pathologie, den generelle og specielle, da han endnu mere nærmer sig Maalet, idet han ved Forelæsninger over Pathologien, som et Sideskifte til Physiologien, lærer at kjende Sygdommene, eller Livsphaenomenernes Afvigelse fra den normale Tilstand.
- c) Therapie, saavel den generelle som specielle, der er den practiske Anvendelse af Lægevidenskabens samtlige Grene. Denne egentlige Lægekunst har man, formedelsk dens vide Omfang, maattet adskille i tvende Dele, nemlig i den indvendige Therapie og i den udvendige. Under den første forstaaer man den saakaldte Medicin og under den anden Chirurgien.

Chirurgie, saaledes som den i Almindelighed foredrages, indeholder 1) Pathologie, anvendt med særdeles Hensyn paa de Sygdomme, i hvilke Anvendelsen af udvortes Hjælpemidler udgjør den fortrinligste Behandling, 2) Therapie, under hvilken indbefattes ei alene de chirurgiske Operationer, men ogsaa Anvendelsen af de udvortes Hjælpemidler, der, forsaavidt de virke paa en mechanisk Maade, ikke afhandles i den almindelige Pharmacologie, og derfor under Navn af 3) Apparatus deligationis & instrumentorum vorde bestrevne i Forelæsninger over Chirurgien.

- d) Fødselsvidenskab, hvilken vel almindeligen afhandles som en særskilt Deel af den praktiske Lægevidenskab, men dog for størstedelen henhører til den udvortes Therapie.
- e) Som indviet i Lægevidenskabens saavel fundamentale som anvendte Dele, bliver den Studerende opmærksom paa den saakaldte Statsmedicin (*medicina publica*), der ingenlunde udgjør nogen Videnskab for sig selv, men alene et opstillet System, i hvilket Lægen lærer at kjende de Gjenstande, om hvilke Statsbestyrelsen kan hos ham fordre Oplysning.
- f) Efterat den Studerende saaledes er bleven oplært i Lægevidenskabens forskjellige Grene, har han, for at udvide sin videnskabelige Dannelse, at gjøre sig bekendt med Videnskabens ældre og nyere Litteraturhistorie.

Udsørlige Afhandlinger om "det medicinske Stu-

dium ved Norges Universitet" findes i Budstikken, 5te Aarg. p. 201—261; samt i Budstikken, 7de Aarg. p. 577—632.

d) Philologie.

I Begyndelsen af Aaret 1817 gjorde Professor Everdrup, i Skrivelse til Collegium academicum, opmærksom paa Vigtigheden af at søie de fornødne Foranstaltninger til Dannelsen af duedige Lærere for de lærde Skoler, og foreslog, til Opnaaelsen af dette Siemed, Oprettelsen af et philologisk Seminarium, samt vedlagde Udkast til et Reglement for et saadant. Collegiet, som erkjendte Sagens Vigtighed, bifaldt Forslaget, og indstillede det med anbefaling til høiere Afgjørelse; hvorefter det under 11de Aug. 1818 behagede S. M. Kongen at approbere et Reglement *) for et philologisk Seminarium af følgende væsentlige Indhold (Reglementet selv findes i de trykte Lovsamlinger): Saasnart muligt skal et philologisk Seminarium oprettes ved Univ. for vordende Lærere ved de lærde Skoler — Bestyrelsen af dette saavel som Underviisningen derved paalægges helst en Prof. i den græske og romerske Literatur — Dog kan til Director Seminarii ogsaa bestilles en Prof. i

*) Ved Stortinget i 1818 fremsatte Repræsentanten Pastor Schults Forslag til Oprettelsen af et philologisk Seminarium, hvilket med nogle Forandringer blev antaget baade i Delesthinget og Lagthinget, men erholdt ikke Kongl. Sanction — se. Stortingsforhandl. 1818 April, p. 331 og Mai, p. 477.

Theologic eller Historie. — Antallet af Seminarister bestemmes for det første til otte, af hvilke enhver nyder, som saadan, et Stipendium af 80 Spd. det første Aar, og, efter udviist Flid og Duelighed, 100 Spd. i det andet Aar. Seminaristerne skulle derhos ogsaa have Afgang til Univ. andre Stipendier. — Ingen optages som Seminarist, med mindre han, ved den philol. Prøve, har erholdt i det mindste Charakteren *Haud illaud.* — Læretiden er ordentligviis 2 Aar; dog kan den forkortes, eller forlænges paa et Aar. — Til Læretimerne og Dvøvelserne skulle ogsaa andre Studerende have Afgang, som Tilhørere. Director bestemmer, hvorvidt de kunne deeltage i Dvøvelserne. — Læregjenstandene skulle være: de philologiske Videnskabers Encyclopædie, Mythologic, de græske og romerske Antiquiteter, den græske og romerske Literaturhistorie, de almindelige Grundsætninger for Critik, Hermeneutik og Metrik, hvormed forbindes Methodologic, samt practiske Dvøvelser. — Seminaristerne skulle flittigen besøge de historiske Forelæsninger ved Univ. samt de theologiske, forsaavidt som de ei ere Candidater i Theol. — Efter fuldendt Cursus kunne de Seminarister, som have erhvervet Directors og de øvrige Professors fordeeltige Vidnesbyrd gjøre sig Haab om Forfremmelse til Stolcembeder, dog saaledes, at Ingen kan ascendere til Rector, Conrector eller Overlærer, uden at have underkafstet sig Skoleembedsøramen eller nogen anden offentlig Prøve, der skjønnes at have samme Gyldighed.

Prof. Sverdrup blev i Novbr. s. A. udnævnt til Director for Seminariet, og har, siden Begyn-

delsen af 1819, for Seminariets Nummer og de Fleere, som der il have havt Afgang, læst over Følgende: Kritikens og Fortolkningstekunstens Grundfættninger — den græske Literaturs Historie, tilligemed en Bedømmelse af de græske Forfattere, og Angivelse af de bedste Udgaver af deres Skrifter — Grundrids af den græske Palæographie — Philosophiens Historie hos Grækerne og Romerne — græske Antiquiteter — de gamle Asiatiske Nationers Mythologie — de græske Mythogropher — Metriken — Hesiods Digte — de orphiske Digte — Pindars Digte — Aristophanes's Comœdier — Æschylus's Verser — Euripides's Hecuba — Aristoteles om Digtekunsten — enkelte vanskelige Steder hos græske og romerske Digttere — den romerske Literaturs Historie — Juvenals Satirer — samt har derhos veiledet Nummerne i Anvendelsen af Fortolknings- og Disputeerkunstens Regler, og gjenmengaet deres philologiske Udarbejdelser.

Ved Ovelserne i Fortolkningstekunsten have Nummerne, under Veiledning, interpreteret: Herodot, Apollodors Bibliothek, Platos Republik o. fl.

Prof. Dugge — til hvem det ved Kongl. Resol. af 7de Novbr. 1823 blev overdraget at foredrage Latin i Seminariet i to Semestere, hvilken Kongl. Resol. under 2den Oct. 1821 blev derhen udvidet, at han fremdeles og indtil videre havde at foredrage det latinske Sprog i det philol. Seminarium — har i den forløbne Tid læst over: Romerske Antiquiteter, og speciel Romernes Rettspleie, Religions-

væsen, Krigsvæsen, offentlige Lege og Feste — *Maus-ti Mulularia* og *Miles gloriosus* — *Terentius's Phormio* — *Juvenals Satirer* — *Horats* om Digtekunsten — *Senecas Troianerinder* — *Cicero de finibus* og *de legibus* — samt har veiledet Alumnerne i Anvendelsen af Fortællingskunstens Regler, øvet dem i at interpretere, og skrive Latin, og gjennemgaaet deres philologiske Udarbejdelser. Gjenstande for Interpretationsøvelserne have været: *Virgil's Ecloger*, *Lucret's de rerum natura* o. fl.

Alumnernes Antal har næsten til enhver Tid været fuldtalligt, og de have, efter begge Lærernes Vidnesbyrd, stedse udmærket sig ved stadig Orden og Flid, og ladet spore en Løve for at danne sig til duelige Philologer, der er saameget roesværdigere, som den udvortes Løn, Philologiens Studium i vort Fædreland lover sine Dyrkere, ikke synes at være meget opmuntrende. Collegiet yttre i denne Anledning i sin Indberetning til N. M. Kongen for 1829 Følgende:

”Overhoved bemærkes hos vore Studerende en tiltagende Interesse for Alderdomsvidenskaben. Saa glædeligt end dette maa være for Enhver, der efter Fortjeneste skatter den gamle Literatur, saa meget er det at beklage, at Udsigterne for dem, der opofre sig til Alderdommens Studium, ere saa lidet lyse. Førend Staten seer sig istand til at lønne sine Skolelærere saaledes, at ikke blot Skolens Bestyrer til Nød kan leve med Familie, men at i det mindste een Overlærer ved hver Skole med Familie kan have sit tar-

velige Udkomme, kan man ikke vente, at vore Skoler ville svare til deres Bestemmelse."

e) Bergvidenskab.

Angaaende denne Videnskab udkom under Iste Marts 1819 et Kongl. Reglement, indeholdende Bestemmelser for Bergvidenskabens Studium ved det Norske Universitet, saavel som ved Bergværkerne paa Kongsberg. Hovedindholdet af dette (som findes i de trykte Lovsamlinger) er følgende: De, der uden at være academiske Borgere, agte at dyrke Bergvidenskab ved Univ. og at underkaste sig Berg-Embeds-Examen, skulle, for at erholde Udgang til Forlemlingerne, underkaste sig en Forberedelses-Examen, hvorved de prøves i Modersmaalet, Latin, Lydst, Historie, Geographie og practisk Regning; de maae derhos være 16 Aar gamle, confirmerede og skrive en god Haand. — Ved denne Examen bruges Charaktererne Noesværdig og Untagelig. — Denne Prøve holdes offentlig af Universitetslærerne i Januar og August Maaneder. — Læreren i Bergvidenskab skal have det særdeles Tilsyn med de Bergstuderendes Fremgang og Forhold, hvori Lærerne i den rene og anvendte Mathematik, Physik, Chemie og Technologie skulle staae ham bi. — Disse Lærere anordne i Fællesskab, under det acad. Collegii Opsyn, den theoretiske Berg-Embeds-Examen, foreslaae de Bergstuderende til Stipendier m. m. — Læregjenstandene for de Bergstuderende ved Univ. ere: a) reen Mathematik, nemlig Geometrie, Stereometrie, Tri-

gonometrie, Algebra, Equationerne, sphaerisk Trigonometrie, de første Grunde af det Uendeliges Regning; b) anvendt Mathematik, med den meest directe Anvendelse paa Maskinvæsenet; c) Physik og Chemie; d) Dryktognose og Geognose; e) Metallurgie og Bergbygning, saavidt disse theoretisk kunne læres; og f) Bergfabrikæren. Desforuden skulle de Bergstuderende lægge sig efter Bygnings-, Maskin- og Kort-Tegning. — Berg-Embeds-Examen afholdes til samme Tid, som de øvrige Embeds-Examina. — Examinanderne skulle af ovennævnte Lærere, og i Dørværelse af 1 eller 2 tilkaldte Bergmestere som Medcensorer, prøves i nydnævnte Læregjenstande, og derefter erholde een af følgende Hovedkarakterer: *Laudabilis*, *hæud illaudabilis* eller *Non contemnendus* — Examinanden bør tillige fremlægge en af ham over et Gemme affattet Tegning. — Den examinerede Bergcandidat erholder af Coll. acad. et *Testimonium*, indeholdende hans Examens-Charakterer og Examinatorernes Vidnesbyrd om ham. — De ved Sølvværket og Jernværket paa Kongsberg ansatte Embedsmænd skulle vejlede Bergcandidaterne ved deres practiske Uddannelse. De meest trængende Bergstuderende ved Univ. skulle, naar de med gode Anlæg forene Flid og Fremgang, nyde 80 til 100 Spd. i aarligt Stipendium, dog ei flere end to ad Gangen. — De Stipendiater, som have absolveret Berg-Embeds-Examen ved Univ. med bedste Charakter, og fremdeles ere trængende og værdige til Understøttelse, skulle, under deres practiske Studeringer paa Kongsberg, erholde et lige Stipendium fra 80

til 100 Spd. aarlig og fri Bolig. — Ingen maa nyde Stipendium ved Univ. i længere Tid end 3 Aar og paa Kongsberg i flere end 2 Aar. — De Bergcandidater, der have udviist fortrinlig Duelighed, kunne gjøre sig Haab om at forundes offentlig Understøttelse til at foretage Reiser, samt vente at komme i fortrinlig Betragtning til alle de Embeder i Staten, der udfordre bergvidenskabelig Dannelse, eller ved hvilke denne maa ansees gavnlig.

For de Bergstuderende have følgende Forelæsninger været afholdte:

Prof. Esmark har læst over: Bergværksvidenskaberne — den præparative Deel af Dryktognoscien — Dryktognoscie — Geognoscie — Metallurgie — Bjergbygning — Proberkunst — Smeltekunst — Ertzernes Behandling — Kundskaben om den faste Jordklode.

Lector Keilhau, som blev udnævnt med Forpligtelse at foretage videnskabelige Reiser i Fædrelandets mindre undersøgte Egne, saalange det maatte findes nyttigt og nødvendigt, har, efter disse Reisers Dødh, i Slutningen af 1830, foredraget: Norges Geognoscie — Mineralogie — Metallurgie.

Prof. Lundh har læst over: Jernet's Historie — Skildring af Jernet i dets oprindelige Tilstand og de kemisk-tekniske Operationer, ved hvilke Kunststen overfører det til regulinst Form m. m. — Regale af de vigtigste Metaller's Historie — Bergfabriklæren.

Prof. Rasmussen og senere Lector Holmboe

have foredraget: Sphærisk Trigonometrie — Algebra — de krumme Liniers Theorie — Begyndelsesgrundene til og enkelte Dele af den høiere Mathematik.

Prof. Hansteen har læst over: Faste Legemers Mechanik — Statik — Dynamik — Hydrostatik — Hydraulik.

De Bergstuderende have derhos bivaanet Prof. Keyfers ovenfor anmeldte Forelæsninger over Physik og Chemie.

III) Andre Studier.

Under denne Rubrik henføres dels de Studier, hvis Dyrkelse ei ved Lovgivningen som Betingelse er forestrevet dem, der ville aabne sig Udgang til Embeder, dels saadanne, som vel med Hensyn til Beskaffenheden kunde henhøre under en af de foregaaende Rubriker, men hvorover Forelæsninger dog have været holdte uden specielt Hensyn til de Studerende, der forberede sig til nogen Examen.

Kirkehistorie. I Aarene 1817 og 1818 holdt Prof. Stenersen en Række af Forelæsninger over den lutheriske Reformations Historie.

Philosophie. I Aarene 1823 og 1824 foredrog Statsraad N. Treschow, den Gang Universitetets Procantsler, en Udsigt over Moralphilosophien.

I Aarene 1815 og 1816 foredrog Prof. Hersleb Logik for dem, som søskede at underkaste sig Præliminær-Examen.

Anvendt Mathematik. Prof. Hansteen har til forskjellige Tider deels anmeldt, deels holdt Forelæsninger over: Mathematisk Geographie — Landmaaling — mathematisk Chronologie — Gnomonik — Scrtantens og Chronometrets Brug ved geographiske Stedbestemmelser — Theorien af de brugeligste Projectionsmaader for Land- og Søe-Karter — de forskjellige Methoder at bestemme den geographiske Brejde, især de saakaldte parallactiske, ved Hjælp af Solformørkelser, Stjernebedækninger og Maanens Afstande fra Solen og Firsstjernerne.

Statsøconomie, Landhuusholdningslære, Technologie. I disse Videnskaber har Prof. Lundh deels anmeldt, deels holdt Forelæsninger over: Indledning til Deconomien — almindelig Oversigt over de oeconomiske Videnskaber — almindelig Oversigt over Statshuusholdningslæren — den private Deconomies Encyclopædie, Historie og Litteratur — alm. Indledning til Technologi og dens landoeconomiske Deel — technologisk Encyclopædie — Technologie — Handelsvidenskab — Kunsten at lave de vigtigste indenlandske Driftesorter — Læren om Bygningsmaterialier.

Læren om Diplomer. Herover har Prof. Lundh i 1830 holdt Forelæsninger.

Syrisk. I de første Aar læste Prof. Herløb, i de senere Prof. Holmboe over dette Sprog. De have begge gennemgaaet: Det syriske Sprogs Grammatik — Tychsens elementale Syriacum — enkelte Stykker af den ældste syriske Oversættelse af det nye Testamente (Peshito).

Arabisk. Prof. Holmboe har læst over: Sprogets Grammatik — Lokmans Fabler — Tycheus elementale arabicum — Hehels Læsebog — enkelte Afsnit af Coranen — enkelte Stykker af den arabiske Oversættelse af Bibelen, efter Polyglotterne. *)

Persisk. Prof. Holmboe har læst over Sprogets Grammatik og Sa'adis Gulistan.

Fransk. Dette Sprog blev i de første Aar foredraget af Prof. Drry, senere af Lector Messel. Drry har læst over: Voltaires Henriade — Boileau l'art poétique & le lutrin — Marmontels contes moraux — Theatre de Racine — Lafontaines Fabler — Sevignés Breve — Delilles Digt: les Jardins — de meest udmærkede franske Talere og Digttere, som have levet under Ludvig den 14de — Roubaud's og Beauzées franske Synonymer.

Messel har læst over: Sprogets Grammatik — Corneilles Cid efter Voltaires Commentar — Raci-

*) Udgiveren kan ikke undlade her at omtale, at en af hans meest udmærkede Tilhørere, Student Christian J. Mohr, fra Bergen, efter i to Aar at have studeret det arabiske Sprog her ved Univ., derefter i 5 Aar (1828—1833) har i Paris, ved Siden af andre østerlandske Sprogs Studium, fortsat Studiet af det arab. Sprog, under den berømte Orientalist Baron S. de Sacy's Veiledning, og, efter dennes Vidnesbyrd, med udmærket Held. I Sommeren 1833 reiste han over Alexandria til Asten, for endvidere at perfectionere sig i det Arabiske. I Brev af 15de Novbr. 1833 fra Ain Barka paa Libanon beretter han, at han allerede med temmelig Lethed taler Sproget, og at han agtede at gjøre en Tour til Haleb (Aleppo), og derfra over Damascus og Jerusalem til Kairo.

nes Plaideurs — Boileaus Satirer og Breve —
De have derhos begge anstillet practiske Dvælses i at
tale og skrive Fransk.

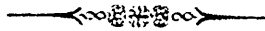
Italiensk. Forelæsningerne over dette Sprog
toge deres Begyndelse i 1823, og siden den Tid har
Lector Messell læst over: Sprogets Grammatik —
den italienske Literaturs Historie — Udsigt over den
nyere italienske Literatur — Foscolo's og Baretti's
Breve — Tasso's Gerusalem og Aminta — Ariosto's
Orlando furioso — Monti's cantica og Elegier.


Engelsk. Heller ikke over dette Sprog blev
der læst ved Univ., forend Lector Messell var ansat.
Han har læst over: Sprogets Grammatik — Uddis-
son's Cato — Udvalgte Digte af Pope og Goldsmith
— Shakespeares Macbeth — Udvalgte Digte af Lord
Byron.

Det gamle Norske Sprog. Herover har
kun siden 1828 været holdt Forelæsninger, nemlig af
Lector Keyser, der i den forløbne Tid har gennem-
gaaet: Sprogets Grammatik — Olaf Trygvassons
Saga — Volsunga S. — Frithjofs S. — Halls S.
— Olaf den Helliges S.

Norges Antiquiteter. Herover har ligele-
des Lector Keyser læst.

(Fortsattes).






Den Kongelige Norske Krigsskole.

(Førstørstedelen meddeelt af Lieutenant P. H. Conradi).

Denne Skole blev, efter Forslag af den i Norge commanderende General, Feldtmarskalk Arnold, stiftet ved et Decret af Kong Frederik den 5te, dateret 16de Decbr. 1750, under Navn af den frie mathematiske Skole, og begyndte sin Virksomhed i Foraaret 1751.

Dens Historie i de første 45 Aar er beskrevet af Capt. (senere Generalmajor og Statsraad) D. Hegermann i et Værk, der har følgende Titel: "Den norske militære mathematiske Skoles Historie fra dens første Oprettelse indtil nærværende Tid, ved D. Hegermann, Capitain." Christiania 1796. 115 S. 8vo. Dens Skjæbne i dette Tidrum vil derfor ikke her blive omtalt, uden forsaavidt sildigere Begivenheders Forbindelse med ældre gjør det nødvendigt.



I) Organisation.

Skolen havde i den første Tid ingen Klasseinddeling, men alle Elever fulgtes ad i et 3, 4 eller 5 aarigt Cursus, under hvis Løb ikke nye Elever synes ordentligviis at være blevene optagne. Læregjenstandene vare: Mathematik, Fortification, borgerlig Bygningskunst, Artillerie og Tegning. En Capitaine, som tillige, under Dverdirection af den commanderende General, var Skolens Bestyrer, foredrog de tre førstnævnte Videnskaber, hvorved han havde en subaltern Officier som Assistent. En Fyrværker blev med Lieutenants Charakter ansat som Lærer i Artillerie, og en egen Tegnelærer antagen. Efter denne indskrænkede Maalestok vedblev Skolen at virke indtil Aaret 1773. Imidlertid var kun den Forandring foregaaet, at i 1770 Oberstlieutenant Prydz var ansat som Inspecteur ved Skolen, for at have det detaillerede Tilsyn med Lærere og Elever. Ligeledes var en Repetitor ansat for at gjennemgaae med Eleverne det, som Lærerne havde foredraget. Undervisningen var ogsaa bleven noget udvidet derved, at deels Inspecteuren, deels een af Lærerne, uden Godtgjærelse, foredrog Historie, Geographie, Physik, Lydst og Fransk. I Aaret 1773 foregædes Lærernes Antal med tvende, nemlig een i Lydst og Fransk og een i Dands, og i det følgende Aar erholdt Skolen tillige en Lærer i Fægtning; men, da disse Lærere kun maadeligt lønnedes, vare disse Poster jævnligten vacante.

I Aaret 1775 anordnedes, at Eleverne under

deres Ophold ved Skolen kun skulde bestjæftige sig med Bidskaberne; derimod skulde de, efter fuldendt Cursus, afleveres til det i Christiania garnisonerende Infanterie-Regiment, for at lære Exercitien og Garnisonstjenesten.

I Aaret 1782 ansattes foruden Inspecteuren, tillige en anden Officier eller Undertilsynsmand ved Skolen.

Krigens Udbrud i 1788 gav Anledning til at al Underviisning ophørte i 2 Aar.

I 1790 erholdt Skolen en tredie Officier, en Lærer i Religion, Philosophie, Historie, Geographie og Regler i Skrivekunsten, samt en Skriver og Regnemester, foruden Lærere i de førømtalte Fag.

I 1793 begyndtes med Underviisning i at voltigere.

Repetenternes Antal forøgedes efterhaanden til 4, som foruden Repetitionen tillige skulde have Tilsyn med Eleverne i Fritimerne.

Ifølge Kongl. Resolution af 8de Juni 1798, erholdt Skolen under 30te Juni s. A. et af det Kongl. Generalitets- og Commisariats-Collegium udfærdiget Reglement, hvorved dens Navn blev forandret til: "Det Norske militaire Institut" samt følgende Forandringer foretagne:

Eleverne skulle være 50 virkelige Elever, i Alderen mellem 12 og 18 Aar, hvilke alle skulle være placerede som Corporaler eller Underofficerer i et af de Norske Regimenter eller Corps, nyde Løse som saa-

danne og 24 Rdlr. Tillæg til Qvarteer og Ildbrand (3: Brænde) — samt 10 Volontair-Elever, i Alderen fra 10 til 18 Aar, hvilke ligeledes skulle være placerede i et eller andet Regiment eller Corps, men betale aarlig 40 Rdlr. til Institutets Casse.

Som Betingelse for Optagelsen anføres, foruden de fornødne legemlige Egenstaber, at have nogen Kundskab i Religionen, kunne lærdig læse inden i en dansk Bog, skrive læselig og regne de fire Species*) — 3 Repetenter vælges blandt de Elever, som meest roesværdig have tilendebragt deres Studeringer, for at gaae Informatorerne til Haande, og paasee Drøden i Officierernes Fraværelse.

Et Cursus fastsættes til 6 Aar, og Eleverne inddeles i 3 Classer. Den første Officier sørger for, at Eleverne indkvarteres i gode Huse, og, saavidt muligt, i Nærheden af Institutet. Informationen begynder, efter en Morgenbøn, Kl. 8 og varer til Kl. 12, og om Eftermiddagen fra Kl. 2 til 6, med 1 Qvarteers Hvile om Formiddagen Kl. 10 og om Eftermiddagen Kl. 4. Lørdag Eftermiddag læses ikke. Om Søndagen gaae alle Elever i fuld Uniform i Kirke. Ved alle Møder paasees Reentlighed, Anstand og militair Pl. Enhver Elev bærer vedkommende Regiments Uniform. Følgende Lærere antages: Een i Religion, Moral, det danske Sprog og Stil; Een i de mathematiske og militaire Videnskaber; Een i det tydske og franske Sprog; Een i Hi-

*) Forhen findes ingen Bestemmelser om Forkundskaber som Betingelse for Optagelsen.

storie, Geographie og Naturlære; Een i Tegning; Een Dandsmester; Een Fægtmester og Een Berider. Disse Lærere antages og afstediges af det Høieste Generalitets- og Commissariats-Collegio. Ingen Eleve maa opholde sig mere end 8 Aar ved Institutet.

Alf de Elever, som efter fuldendt Cursus forlade Institutet, kræves følgende Kundskaber: a) God Kundskab i Fortification og den borgerlige Bygningskunst. At kunne udarbejde et Landskab i Lust med Pensel og Pen. Færdighed i at afsopierte Kartter. b) Egne Udarbejdelser i Breve, Fortællinger, Afhandlinger og deslige. En smuk dansk Stiil. Bekjendtskab med Moralen. c) Udbredt Kundskab i Geographie, den specielle Historie; Begyndelsesgrundene til Naturlæren; Færdighed i at oversætte fra Dansk i det Franske, samt almindelig Kundskab om en god fransk Stiil. d) Application af Karteskrift, god Kundskab i Lattiken. e) Færdighed i Dands. f) god Færdighed i Støb, Hug, samt i Veltigering og gymnastiske Øvelser. g) at kunne efter Reglerne gjøre Manegen. For at komme op i øverste Classe udfordres desuden Kundskab i Mathematik, Mechanik, Artillerie, Religion og at kunne skrive og tale det tydske Sprog taaleligt. Disciplin, Rydighed, esprit de corps og Samdrægtighed indpræntes Eleverne. Den første Officier skal een Gang om Ugen holde Forelesning over Tjenesten og Exercer = Reglementet. Hvert Aar i Juni Maaned skulle 20 Dage bruges til Elevernes militairiske Dannelsse, og Dagten paa Hovedtangen overlades da til dem alene. Læreren i

de math. Videnskaber skal om Sommeren veilede Eleverne i geometriske og militaire Opmaalinger og i det Practiske af Feldtfortificationen. Til Ridningen benyttes Husarhæste. Regemlig Straf for Forseelser maa ikke bruges — Straffene ere Frettesættelse, Arrest og Tilbageføndelse til Regimentet. Offentlig Examen afholdes hvert andet Aar, i 3 Dage mundtlig. Hele Aaret igjennem holdes til forskjellige Tider skriftlige Examina, hvis Udfald bestemme den Charakter, enhver Eleve tilkommer ved den offentlige Examen. Hvert Fjerdingaar holdes en mundtlig Examen for Directeuren. Hovedcharaktererne ere: Fortrinlig god, Meget god, God og Maadelig — kun de tre første Charakterer aabne Udgang til Ansættelse som Officier. De to fortrinligste afgaaende Elever erholde hver en Medaille, den første en større, den anden en mindre. Ved Afgangen erholder enhver Eleve et Testimonium.

Til Anskaffelse af et Haandbibliothek, bestaaende af saadanne Bøger, som kunne ophylse Forstanden og forbedre Hjertet, bevilges 50 Rdlr. aarligen. Første Officier sørger for, at de syge Elever nyde al mulig Pleie og Spvartning. 40 Rdlr. tilstaaes aarligen til Elevernes Ansørjel i de offentlige Selskaber, Assemblies og Balls. — Ved Juletider gives 4 Ugers Ferier. Den commanderende General i Norge fører Overopsigten med Institutet, og i hans Fraværelse Generalitets- og Commissariats-Collegiet. Som Directeur ansættes en Generalsperson. Første Officier fører det detaillerede Tilsyn med Institutet. En Subalterne-Officier ansættes som 2den Officier, hvil-

ten blandt andet flittig maa tilsee Elevernes Forhold i Quartererne.

Denne Plan for Institutet var gjældende i 22 Aar, da imidlertid kun den lille Forandring foretoges, at Institutet ved Kongl. Resolution af 27de Juli 1804 fik Navn af: Det Kongelige Norske Landcadet = Corps, og Directeuren Titel af Chef.

Armeens Reduction, saa Aar efter Norges Forening med Sverige, havde til Følge, at et ringere Antal Officierer udfordredes, hvorfor ogsaa Landcadetcorpsset, ved Kongl. Resolution af 8de Aug. 1820, undergik nogle Forandringer, der indeholdes i den under 19de Sept. s. A. udfærdigede Plan, hvis Indhold i det Væsentligste er følgende:

Iste Afdeling. Almindelige Bestemmelser.

Lærestalten skal bære Navn af: Den Kongl. Norske Krigsskole. Foruden 2de Classer til Dannelse af Cavallerie- og Infanterie-Officierer, skal der tillige i en tredje Classe gives Udgang til den høiere videnskabelige Uddannelse, som for Ingenieur- og Artillerie-Officierer udfordres (cfr. ovenfor p. 65 og 66). Udgang skal og gives andre unge Officierer til at gjøre videre Fremfærd til den høiere militairvidenskabelige Uddannelse. I det Militaire og Videnskabelige staaer Krigsskolen under Armeens Højkommanderende i Riget, i det Deconomiske under Armee-

Departementet. Til Chef og Forstander ansættes en Stabsofficier. Eleverne af de 2 første Classer danne et Corps, under Navn af: Det Kongl. Norske Landcadet-Corps.

2den Afd. Om Landcadetcorpsset i særdeleshed.

Det skal bestaae af 40 Cadetter, hvoraf indtil 30 kunne erholde fri Underviisning og Bidrag til deres Underholdning. Foruden Chefen ansættes endnu to faste Officierer ved Corpsset, nemlig en Capitaine og en Premierlieutenant. Ligeledes ansættes to unge Officierer som Secondlieutenanter ved Corpsset og Repetenter ved Skolens 2de nederste Classer; den ene af disse vælger Chefen til sin Adjutant. Som Betingelser for Optagelse fastsættes: en Alder af mindst 14 og høist 18 Aar; Læsning med Tydelighed; at skrive tydeligt og orthographisk; at kunne regne de 4 Species og Regula de tri i hele og brudne Tal; en Oversigt over Geographien, efter et Udtog; Religionskundskab i Forhold til Alderen. Ved Dimissions-Cramen skal aflægges Regnskab for tilstrækkelige Kundskaber i: 1) Religion, 2) Elementair-Mathematik (den gives fortrinlig Indflydelse paa Examens Udfald), nemlig Arithmetik og Algebra, til og med de urene quadratiske Ligninger, Geometrie, Stereometrie, samt plan og sphaerisk Trigonometrie, 3) Historie, især Fædrelandets, 4) Geographie, især de forenede Rigers, 5) Almindelig Grammatik, hvorved den latinske lægges til Grund, 6) Modersmaalet, 7) og 8) Det franske og tyske Sprog, som bør kunne oversættes, samt nogenlunde rigtig skrives

og tales, 9) Tegning, 10) Kaligraphie, 11) Gymnastik, nemlig Dands, Fægtning, Svømning, Veltigering og Ridning, 12) De faste Legemers Statik, 13) Landmaaling, 14) Fortification, nemlig Feldtfortificationen fuldstændig, og det Vigtigste af den permanente, 15) Artillerie, 16) Infanterie-Exercitie, — om Skydegevær og Ammunition, 17) Tjenestereglement, 18) Taktik og Strategie. Cursus for hver af de to nederste Classer bestemmes til 2 Aar. Angaaende Detaillen ved Bestyrelse og Underviisning udfærdiger Overbestyrelsen et Reglement. Ingen Cadet maa blive mere end 4 Aar i een Klasse, og ei mere end 6 Aar ved Corpsen, med mindre det ved Kongl. Resolution tilstedes. Hvert andet Aar afgaae de Elever af 2den Klasse, som ved Dimissionsexamen have erholdt i det mindste Godt til Hovedcharakter, og kunne vente Ansættelse som Officierer, saafremt de ei ved vedholdende slet Opsærsel dertil have gjort sig uværdige. — Feldttegn og Skjærf anlægges ikke, førend de i 2 Maaneder ved Brigaden have gjort Tjeneste som menige Soldater, Gefreidere og Underofficierer. Det samme gjælder om dem, som blive Repetenter og dem, der optræde i 3die Klasse. Ledige Pladse besættes kun kort efter Dimissionsexamen, ikke under Løbet af det toaarige Cursus. $\frac{3}{4}$ Aar før Dimissionsexamen kundgjør Chefen offentlig, til hvad Tid nye Cadetter kunne optages. De indkomne Ansøgninger med Bilag sender han tilligemed sin Indberetning til den militaire Overbestyrelse, hvorefter den høieste militaire Auctoritet i Riget besætter de ledige Pladse, hvorved først tages Hensyn til Rundskaer

og Anlæg og dernæst til Fædrenes Fortjenester af Staten. Fricadet bliver Ingen, uden at han dertil er trængende. Hvad der ved Vacancer i Fricadetspladse spares, skal lægges til Stiftelsens Capitalfornie. Den, som besidder de fornødne Forkundstaber, er confirmeret og ikke under 16 Aar, kan optages i 2den Classe.

3die Afd. Om Krigsskolens høieste Classe i Særdeleshed.

Indholdet af denne Afd. er ovenfor anført pag. 66 og 67.

1de Afd. Om Lærerne og Undervisningen.

Til Cadetternes Underviisning ansættes 8 Lærere (Kærefagene ere forhen opregnede), og 3 til Officierernes Underviisning i den høieste Classe. Lærerne antages, efter Forstanderens Forslag, af den militære Overbestyrelse, og kunne afskediges efter 3 Maaneders Opsigelse, dog med Kongl. Bifald. Dog kunne Læreren i Religion, almindelig Grammatik, Modersmaalet, Historie og Geographie, og Læreren i Mathematik, Landmaaling, Fortification og Statik, efter nogle Aars vel udførte Tjeneste vente Kongelig Bestalling som faste Overlærere. I første Classe skal ordentligviis undervises 40 Timer, i 2den 36 Timer og i 3die 18 Timer ngentlig.

Reglementet for Underviisningen bestemmer, hvor mange Timer der bør anvendes til enhver Underviisnings-Gjenstand. Chefen kan dog heri foretage mindre betydelige Forandringer. Læreren meddeler ved Slutningen af sit Foredrag Veiledning til de Hjælpsmidler, hvori ved Studiet kan fortsættes paa egen

Haand. Lærerne staae umiddelbart under Chefen eller den Officier, som i hans Forsald fører Bestyrelsen. — Der skal aabnes Eleverne Udgang til at øve sig i Landmaaling og Feldtfortification paa Marken.

For at skaffe Cadetterne Øvelse i Ridning, tilstaaes Skolen 4 Heste. — Chefen paaseer, at Elevernes Tid anvendes vel, endog udenfor Underviisningstimerne. — Ved Juletider gives 4 Ugers Ferier.

5te Afd. Om Examen.

Foruden Dimissions- og Opflyttelses-Examen hvert andet Aar, skal der ogsaa afholdes Termins-Examiner, hvilke nærmere bestemmes i Reglementet. — Chefen kan desuden lade anstille Examination i en eller anden Videnskab, saa ofte han finder det passende, ligesom ogsaa Lærerne kunne give deres Foredrag en examinatorisk Form. — Ved Dimissions-Examen skal en af Overbestyrelsen anordnet Examinations-Commission bedømme de givne Qvæstioners Besvarelse og Examens Udfald; ved de øvrige Examiners derimod stæer Bedømmelsen af Lærerne, under Chefens Control og Revision. — Efter Dimissions-Examen skal for Fremtiden ingen Præmiemedaille udddeles, men enhver Officiers Anciennitet skal nuie bestemmes efter Examens Udfald. — Efter Dimissions-Examen erhælder enhver Officier og Cadet et Testimonium.

6te Afd. Om Disciplin og Orden.

Chefen har, efter de ham give Forskrifter, at anordne og udføre Alt, hvad Skolens Politie, videnskabelig Virksomhed og Deconomie angæder. — Che-

fen har samme Corrections-Net, som andre militaire Chefer. Hvor Correction ei finder Sted, indstilles Sagen til den høieste militaire Befalingsmand. — Den Officier, som, i Chefens Fraværelse, fører Commando og Beshyrelse, har de samme Rettigheder som Chefen. — De ældre Officierer have Correctionsret over de yngre, og Officieren over Cadetten; dog skulle Cadetternes Forseelser almindeligviis ei corrigeres af de underordnede Officierer, men tilmeldes Chefen, der ei maa anvende nogen Correction, som trækker Cresfølelsen. — Chefen fordeles Forretningerne mellem de Underordnede; dog skulle de to første Officierer stiftewiis have daglig Inspection, og de to Repetenter stedsse være tilstede i de to nedre Classer i Underviisningstiden. — Det paaligger Officiererne og Repetenterne at have Tilsyn med Elevernes Forhold, saavel under, som udenfor Underviisningstiden. — En Løge antages til at have Tilsyn med Cadetternes Sundhed, og for de Syge tilstaaes et passende særskilt Locale i Stadens militaire Sygehuus.

7de Afd. Om Stiftelsens Gaard og Inventarium.

Den Stiftelsen tilhørende Gaard staaer under Tilsyn af Chefen, som deri med Familie erholder fri Baaning, samt Lys og Brænde. Corpsets øvrige Officierer skulle og der have fri Bolig, Lys og Brænde, forsaavidt som de ere ugifte. De gifte erholde sædvanlig Indquarterings Vedtgjørelse. — Stiftelsens Bibliothek, Kunst- og Naturalie-Samling bestyres af Chefen, som til Bistand antager en Bibliothekarius.

Dpfynet med Inventariesager og Forraad fordeler Chefen mellem de to faste Officierer.

8de Afd. Om Stiftelsens oeconomiske Anliggender.

Skolens Pengevæsen bestyres af en Cassecommissionen, bestaaende af Chefen, en af de faste Officierer og en Regnskabsfører, som Armee-Departementet befitker af sit Contoirpersonale. — Corpsets Munderingsvæsen bestyres, under Chefens Overtilsyn, af en fast Officier og en Repetent. — Begge Commissioner aflægge aarligt Regnskab. — Af enhver betalende Cadet erlægges aarlig 10 Spd.; dog af dem, som strax komme i 2den Klasse, 60 Spd. — Stipendier til særdeles trængende Fricadetter disponeres af Armee-Departementet, efter Chefens motiverede Førefilling. — Samtlige Cadetter erholde Skrive- og Tegnematerialier, men bekoste selv deres Kærebøger.

Ifølge Rescript af 19de Sept. s. A. tog denne nye Organisation sin Begyndelse med Maret 1821, dog saaledes, at Reductionen i Cadetternes Antal steede efterhaanden.

Underviisningen ved den, ifølge anførte Plan, med Landcadet-Corpsset forenede 3die Klasse, til Ingenieur- og Artillerie-Officierers Dannelse, der med Maret 1821 begyndte et nyt Coursus, ophorte i August Maaned, paa Grund af indledeede Undersøgelser om endel af Eleverne formeentlig begaaede Uorden. I daværende Chefes, Oberst Mansbachs, under

19de Octbr. til Vicekongen, ifølge Befaling, gjorde Indstilling, yttres det underdanige Ønske, at de af Cursets Elever, der af den nedsatte Overkrigscommissiøn befandtes skyldige i de dem imputerede Forseelser, maatte beordres fra Krigsskolen til deres respective Brigader. Grundene, paa hvilke denne Indstilling støttede sig, vare hovedsageligen, at Chefen ansaae Forholdet mellem sig og Eleverne paa den Maade brudt, at han antog, ei at kunne virke til deres Vel saaledes, som det var hans Pligt, formedelst den Spænding, der vilde opstaae mellem ham og dem, og som vilde være en nødvendig Følge af det Påsefæde. Da Curset desuden ikkun havde vedvaret $\frac{1}{2}$ Aar, og flere Maaneder vilde medgaae til Undersøgelserne, hvilken Tid formeentlig vilde forlænges ved Sagens endelige Udfald, formener Chefen, at dette Tab af Tid vil have til Følge, at af Eleverne saameget forsummes, at Lærerne ved Underviisningens Begyndelse igjen vilde see sig nødte til at begynde deres Forelæsninger fra nyt af. Ifølge denne underdanige Indstilling blev af Armeecommandoen resolveret, at de Elever, der ved Overkrigscommissiønen tildømtes Arrest, have, efter udholdt Straf, uforsøvet at begive sig til deres Brigader; og under 22de Febr. 1825 communiceredes Krigsskolen Hans Majestæts naadigste Resolution af 14de s. M., hvori bestemtes:

- 1) "At Krigsskolens høieste Klasse indtil videre ophæves.
- 2) Krigsskolens Chef skal indkomme med et under-

danigst Forslag om en forandret og ny Organisation for bemeldte Klasse.

3) At Lærerne i meerbemeldte Klasse imidlertid maae beholde deres Løn som saadanne."

Grundet paa den, i Anledning af ovenanførte Resolution, gjorte Indstilling, blev, under 21de Marts 1826, naadigst bestemt, at Krigsskolens høieste Klasse skulde for Eftertiden være en for sig selv bestaaende Lærcindretning, under Navn af "Den Norste militaire Høiskole." (see pag. 68).

I Maret 1821 foreslog Krigsskolens Chef, at den Bell-Lancaster'ske Læremethode eller Berelunder's viisningen skulde indføres ved Krigsskolen. Saavel han selv, som to af Skolens Lærere vare ogsaa i Stockholm, for at gjøre sig bekjendte med den Maade, hvorpaa denne Methode anvendes paa Krigsacademiet paa Carlberg. Under 29de Oct. 1821 bestemtes dernæst ved Kongl. Resolution, at Methodens skulde indføres paa Prøve fra 1ste Jan. 1825. — Da den i 4 Aar var prøvet og af Chefen funden hensigtsmæssig, blev det nødvendigt, for at faae den indført som Regel for Fremtiden, at foretage nogle Forandringer i Skolens Organisation. Der udkom derfor under 9de Febr. 1829 en ny Plan for Krigsskolen, der var approberet med den Indstrænkning, at med Planens fuldstændige Iværksættelse udsattes, indtil de udfordrende Fonds til Bestridelse af de foresgode Uldgiwter blive bevilgede.

De væsentligste Puncter, hvori denne Plan er forskjellig fra den foregaaende, ere følgende: Sædernes Antal skal være 60, af hvilke indtil 50

kunne nyde fri Underviisning og et Stipendium. — Til, under Chefen, at forrette Tjeneste ved Krigsstolen skulle en Capitaine og to Lieutenanter commanderes paa to Aar ad Gangen. — De Forældre eller Barger, som søgte deres Børn eller Myndlinger optagne som Elever, kunne fra disses 9de til 12te Aar ansøge om deres Indskrivning ved Krigsstolen, hvorefter de senere hen skulle komme i særdeles Betragtning ved Besættelsen af vacante Cadet-Pladse. — Betingelser for Optagelse ere: en Alder af mindst 13 og høist 18 Aar, og Kundskaber, som i forrige Plan bestemt, dog med Tillæg af Færdighed i den latinske Grammatiks paradigmatiske Deel, og nogen Dvælse i at oversætte lette Stykker af en latinsk Auctor eller Chrestomathie, samt en Udsigt over Historiens mærkeligste Begivenheder. — Underviisnings-Fagene deles i to Hovedafdelinger: a) i den første skal den videnskabelige Deel af Underviisningen, med Undtagelse af Religion, fremmes efter de Principer, som ere lagte til Grund for Selvviisningsmetoden eller den saakaldte gjensidige Læremethode; b) i den anden skal hele den videnskabelige Underviisning fremmes ved Catheder-Foredrag. — Foruden de ældre Underviisningsgjenstande, ere i denne Plan optagne: Latin, Logik, practisk Philosophie, Astronomie, Historiens Encyclopædie og Musik. — Lærerne kunne antages og efter 3 Maaneders Opsigelse afskediges af den militære Overbestyrelse, efter Forstanderens Forslag. — De Officierer, som antages til Lærere, skulde, saalange de forblive i denne Stilling, være fri for al militair Tjeneste, men beholde deres Gage og

Emølumenter. — Ferier gives om Sommeren fra Midten af Juli til Midten af August.

II) Krigsskolens Officierer, Lærere og andre Embedsmænd.

A. Personalet ved Udgangen af 1832.

a) Officierer.

Chef.

Oberstlieutenant Gulbrand Koll, Ridder af Sværdordenen, under 9de Juli 1828 constitueret som Chef, og naadigst udnævnt til virkelig Chef under 29de Juli 1829.

2den Officier.

Major Mathias Eckhoff, Ridder af Sværdordenen, fra 23de Marts 1813.

Adjutant og 1ste Repetent.

Stabsadjutant og Ritmester i Armeen, Frederik Moltke Sørensen, Ordonance-Officier hos Hans Kongl. Høihed Kronprindsen, fra 15de Sept. 1825.

2den Repetent.

Surnummerair Secondlieutenant i Armeen, Hans Christopher Fischer, fra 1ste Januar 1821.

b) Lærere.

1) Surnummerair Capitaine i Armeen, Jens Mogens Aalborg Theiste, i Elementair-Mathematik, Landmaaling, Statik og Fortification med tilhørende Construction. Ansat den 1ste Januar 1813.

2) Overlærer Ulrik Wilhelm Møller, i al-

mindelig Grammatik og Modersmaalet, Historie og Geographie. Ansat den 1ste Januar 1815.

3) Surnummerair Capitaine i Armeen, Gerhard Munthe, i Calligraphie, Tegning og Karteskrift, fra 5te Aug. 1816.

4) Fuldmægtig i Revisions-Departementet, Peter Treschow Hansen, i Lybsk; fra April 1816.

5) Surnummerair Capt. i Armeen, Erik Busch, i Frank; ansat 1ste Januar 1821.

6) Hofprædikant og Garnisonspræst, Christian Pottrup Schydtz, i Religion; fra 12te April 1825.

7) Ritmester i Armeen, F. M. Sørensen, i Ridning, fra 1ste Juli 1825.

8) Inspecteur ved de militaire Værksteder, Ritmester Thomas Edward Sylow, i Artillerie, fra 1ste April 1826.

9) Major i Armeen, og Compagniechef i den 2den Algershusiske Infanterie-Brigade, Ordonance-Officier hos Hs. Majestæt Kongen, Jens Blich, Ridder af Sværdordenen, i Taktik, Feldttjeneste og Tjenestereglement, fra 7de Juni 1827.

10) Surnummerair Premierlieutenant i Armeen, Ordonance-Officier hos Hs. Majestæt Kongen, Peter Munch Petersen, i Gymnastik og Fagtning, fra 1ste Decb. 1829.

c) andre Embedsmænd.

Læge.

Generalchirurg Magnus Andreas Thulstrup.

Bibliothekar.

Secondlieutenant H. E. Fischer.

Regnskabsfører.

Secondlieutenant H. E. Fischer.

B) Befordringer og Afgang fra 1796 til 1832.

a) Officierer.

Under 4de Juni 1802 afgik daværende Directeur, Hr. Generalmajor m. m. Hesselberg, og i hans Sted udnævnedes under 17de s. M. Hr. Generalfrigskommisair Harthausen til Directeur for det militaire Institut. Under hans Bestyrelse forandrede, som ovennævnt, Benævnelserne "det Norske militaire Institut" og "Directeur" respective til "det Kongelige norske Landcadet-Corps" og "Chef". Hr. Generalfrigskommisair m. m. Harthausen, der senere fremmedes til Generalmajor, forblev som Cadet-Corpsets Chef indtil 5te Marts 1814, da han i Raade afskedigedes.

Samtidige Officierer ved Corpsset vare:

- 1) Capitaine og Compagniechef i 2det agershusiske Infanterie-Regiment, Diderich Hegermann, ansat som 2den Officier fra 15de Januar 1790. Han udnævnedes den 11te Juli 1800 til Major og Commandeur ved Corpsset; den 30te Marts 1808 til Oberstlieutenant; den 16de Mai 1811 til Oberst, og den 18de Marts 1814 til Chef for Cadetcorpsset.
- 2) Under 21de Juli 1798 blev Second-Lieutenant af det søndenfjeldske Inf. Regiment, Herman Widing tilcommanderet Corpsset. Han udnævnedes den 29de April 1801 til Premierlieutenant,

fit den 1ste Juli 1804 Ansættelse som 3die Officier, og à la suite i Regimentet. Den 22de Decbr. 1808 udnævnedes han til Capitaine af Infanteriet, og forfremmedes under 6te Februar 1810 til Bagtmester-Lieutenant ved Agershuus Fæstning, til hvilken Tid han altsaa fratraadte Corpsset.

- 3) Premierlieutenant Paul Hansen Birch, Ridder af Dannebrog, der under 1ste Juli 1809 succederede.
- 4) Premierlieutenant Christian Henrik Sommer, der under 15de Juni 1804 ansattes som 4de Officier, hvorfra han igjen den 26de April 1809 afgik.

Med Capitaine Widings Afgang forfremmedes Premierlieutenant Birch til 3die Officier, i hvilken Post han forblev til den 31te Decbr. 1811.

- 5) Premierlieutenant Knud Kraft Holck, der under 20de Februar 1810 ansattes som 4de Officier i da afgaaende Premierlieutenant Birchs Sted, hvilken han og succederede den 1ste Januar 1812 som 3die Officier. Han afgik 1ste Januar 1813.
- 6) Som 4de Officier succederedes Sidstnævnte under 1ste Januar 1812 af Premierlieutenant Jørgen Grimseth, og som tredie Officier efterfulgtes han af
- 7) Premierlieutenant Mathias Eckhoff, der den 23de Marts 1813 ansattes i denne Function ved Corpsset.

Premierlt. og 1de Officier J. Grimseth afgik fra Corpsset den 1ste Januar 1813; i hans Sted ansattes fra samme Dato

8) Secondlieutenant Tobias Rosbach.

Under 1ste Januar ansattes desforuden ved Corpsset.

9) 5te Officier, Secondlieutenant Andreas Sørensen, der atter afgik den 25de Februar 1814, og fulgtes i sin havde Function af

10) Secondlieutenant Daniel Barth, der under 20de October 1814 afgik, og efterfulgtes af

11) Secondlieutenant Gulbrand Halseth.

Under 18de Marts 1814 udnævnedes Corpssets Commandeur, Oberst Hagemann, til Chef for Landcadetcorpsset; den 14de Novbr. 1814 forfremmedes han til Generalmajor, og 2den Decbr. s. A. til Chef for Dplandske Infanterie = Regiment. Under en af Generalmajor Hegermann i Aaret 1816 erholdt Permission, blev Major i Generalstaben, Nicolai Johann Rohmann Krog, beordret at overtage Commandoen over Corpsset. Den 14de April 1817 entledigedes Generalmajor m. m. Hegermann, efter Ansøgning, i Raade fra alle sine havde Embeder, og under 3die Juli s. A. forfremmedes Major Krog til Oberstlieutenant og Commaudeur for Landcadet Corpsset.

I den forløbne Tid vare følgende Forandringer foregaaede med de ved Corpsset ansatte Officierer:

Premierlieutenant M. Eckhoff udnævnedes under 14de Decbr. 1815 til Capitaine, og Secondlieutenant

G. Halsfeth under 14de Juni 1816 til Premierlieutenant.

Ifølge Planen af 19de Septbr. 1820 fik Landcabet=Corpsets Commandeur Titel af Chef for Krigsskolen og Commandeur for Landcabet=Corpsen, da Krigsskolens høieste Klasse forenedes dermed under fælles Bestyrelse, og i denne Function forblev Krog, der imidlertid var udnævnt til Oberst, indtil 15de Juni 1822. Under 23de August 1821 beordredes Oberste Krog til at tage Sæde i Statsraadsafdelingen i Stockholm; Krigsskolen fik da til Chef, Chefen for Ingenieur=Brigaden, Generalmajor Aubert, og til Secondchef Oberstlieutenant C. Mansbach; under 8de Juli 1822 udnævntes denne til virkelig Chef.

Bed dennes Tiltrædelse bestod Officier=Personalet af:

Capitaine Eckhoff.

Capitaine Rosbach (under 7de Septbr. 1818 udnævnt til Capitaine).

Capitaine Halsfeth (under 2den Mars 1822 udnævnt til Capitaine).

Under 4de Juli 1823 forfremmedes Oberstlieutenant Mansbach til Oberst; under 11te Octb. 1825 til Generaladjutant, og under 24de Juni 1828 til Generalmajor og Chef for Bergenske Infanterie=Brigade. Medens Mansbach fungerede som Chef udnævnedes Eckhoff til Major den 4de Juli 1823 og Rosbach til Major den 24de Juni 1828; under 2den Mars 1822 udnævnedes Halsfeth til Capitaine, og afgik fra Corpsen den 7de Novbr. 1823.

Til Chef for Krigsskolen efter Generalmajor Mansbachs Forfremmelse, constitueredes, under 9de Juli 1828, Oberstlieutenant m. m. Gulbrand Røll; han udnævnedes under 29de Juli 1829 til virkelig Chef.

Siden er med Officier=Personalet kun den Forandring foregaaet, at Major Rosbach under 15de Februar 1832 blev befordret til civilt Embede.

(Fortsattes).



Nyere Efterretninger

For den siden 1832

forløbne Tid.

Universitetet.

(Fortsættelse fra pag. 137).

J. Medicinsk Embeds-examen 1833.

Denne Examen er i Aarets Løb afsluget af 4 academiske Vorgere og 6 Præliminarister. Af de første erholdt 1 Laudabilis, 3 Haud illaudab.; af de sidste 1 første og 5 anden Charakter, hvilket sees af følgende Fortegnelse:

1. d. 8de Mai August Buschmann Anden Charakter.
2. - 11te — Georg W. Bleersen Haud illaudab.
3. - 15de — Carl Emil Radich Anden Charakter.
4. - 22de — Jens Christopher
Henrich Skjelderup Haud illaudab.
5. - 1ste Juni Johan Frdr. Selmer Haud illaudab.
6. - 14de Sep. Henr. Arn. Thaulow Anden Charakter.
7. - 18de — Chr. Aug. Egeberg Laudabilis.
8. - 25de — Hans Georg Wille Anden Charakter.
9. - 28de — Christian Bjelle Anden Charakter.
10. - 3die Oct. Chr. Henrich Nissen Første Charakter.

De Examinanderne forelagte skriftlige Dpgaver vare følgende:

Til Examen i Mai og Juni:

Exponere & exemplis illustrare similitudinem & dissimilitudinem effectuum, quos in hominem vivum edunt medicamenta spirituosa & narcotica.

Af fremstille og ved Exempler oplyse den Lighed og Ulighed i Virkninger, som de spirituøse og narcotiske Lægemidler yttre hos det levende Menneske.

Til Examen i Septbr. og Octbr.

Exponatur, quibus in rebus circulatio sanguinis in foetu ab eadem in homine adulto differat.

Hvori er Blodets Dmløb hos Fosteret forskjelligt fra dets Dmløb hos det voksne Menneske?

Om Ophævelse af medicinsk Embedsexamen i Moderemaalene.

Under 23de Aug. 1832 indsendte det medicinske Facultet til Collegiet en motiveret Forestilling om at Foranstaltning maatte træffes til, at Hans Majestæt vilde for det 7de ordentlige Storthing fremsætte en naadigst Proposition til Lov af følgende Indhold:

”Loven af 6te Juni 1816 angaaende Præliminairexamen og samtlige de §§ i Universitetsfundatsen af 28de Juli 1821, der angaae Præliminairexamen og Præliminarister, nemlig §§ 26, 27 og 39 ophæves fra Udgangen af September Maaned 1834, med Hensyn til dem, der agte at danne sig til Læger; — saa at den medicinske Examen paa Norff følger efter den Tid ei kan tages af andre end af dem, der forinden have bestaaet i den for Læger be-

falede fuldstændige Præliminaireramen." *)

Denne Førelilling, anbefalet af Coll. acad., af Universitetets Procantzler, Kirke- og Underviisnings-Departementet, og endelig af den Kongl. Norske Regering, blev den 15de Febr. 1833 forelagt Odelsthinget som et Kongl. Lovforslag; og af Odelsthinget henviist til Behandling af den af Storthinget nedsatte Committee for Kirke- og Underviisnings-Væsenet, der, med en Pluralitet af 7 Stemmer mod 4, under 12te Marts s. A. indstillede Sagen til Storthinget paa følgende Maade:

"Ved Odelsthingets Beslutning af 15de s. M. er det overdraget nærværende Committee at afgive Betænkning og Indstilling med Hensyn til Hs. Kongl. Majestæts naadigste Proposition af 16de Januar sidstleden om Udfærdigelse af en Lov, ifølge hvilken Ingen i Fremtiden skal gives Udgang til medicinsk Embedseramen i Norge, uden ved det norske Universitet at være immatriculeret som academisk Borger, samt der at have underkastet sig Examen philologico-philosophicum, dog at dette Forbud ikke gjælder dem, som inden Udgangen af September Maaned 1834 underkaste sig den ved Lov af 6te Juni 1816 forvordende Løgger anordnede Præliminair-Examen. Denne Kongl. Proposition er foranlediget ved en Førelilling fra det medicinske Facultet ved Universitetet af 23de August forrige Aar om samme Gjenstand,

*) Det medic. Facultets motiverede Førelilling findes aftrykt i Cyr, et medicinsk Lidskrift, 8de Bind p. 187-198. Motiverne findes hovedsageligen gjentagne i følgende Committee-Indstilling.

hvilken Forestilling, der er tilraadt af Collegium academicum og Universitetets Procantler, fornemmelig er bygget paa, at de Kundskaber, der fordres til Præliminair-Eramen, ei kunne ansees tilstrækkelige til Lægevidenskabens grundige Studium, og paa at Antallet af de videnskabelige dannede medicinske Studerende ved Universitetet allerede er, og efter Sandsynlighed fremdeles vil blive saa stort, som til Rigets Forsyning med examinerede Læger er fornødent, saa at Staten ikke længere kan ansees nødsaget til at vedblive den nærværende Indretning ved Universitetet i Henseende til medicinsk Embedsexamen, paa Grund af hvilken den hidtil har maattet nøies med en stor Deel mindre heldigen dannede Læger. I Henseende til den førstnævnte Grund har Collegiet bemærket, at de Fordringer, Loven af 6te Juni 1816 gjør paa dem, der underkaste sig Præliminair-Eramen for vordende Læger, ikke staae i noget Forhold til hvad der kræves af dem, der agte at forberede sig til den medicinske Examen i det latinske Sprog, og at de i og for sig selv betragtede ere altfor indfrankede til Hensigtens Dypnaaelse.

Ved Præliminair-Eramen skal nemlig kun gøres Rede for, at Examinanden kan med Orden, Lydelighed og grammatikalisk Rigtighed skriftligen fremsætte sine Tanker i Modersmaalet; at han kjender den latinske Grammatiks væsentligste Dele, hvilket undersøges, ved at der forelægges ham til Doversættelse og grammatikalisk Udvikling et Stykke af en af ham selv opgiven latinsk Skribent, sædvanligen kun nogle faa Blade af Cornelius Nepos; at han har den fornød-

ne Kundskab og Færdighed i Regnekunsten; at han har almindelig Oversigt over Verdenshistorien og Geographien, og at han har rigtige Religions- Begreber.

Derimod have de academiske Børgere, der studere Medicin, ved Examen artium været undertastede en langt mere fuldstændig Prøve i det latinske Sprog, og desuden gjort Rede for Kundskab i Græsk, Fransk, Lydst, Religion, Historie, Geographie, Arithmetik og Geometrie, og dernæst ved Examen philologico philosophicum i græsk og latinsk Philologie, Historie, Stereometrie, Trigonometrie, Algebra, Astronomie, Naturlære, Logik, Psychologie, Metaphysik og Ethik; hvoraf følger, at en Præliminarist ei paa meget nær kan begynde det medicinske Studium saaledes forberedt som Studenten. At Præliminaristens Forberedelse er i sig selv aldeles utilstrækkelig, søger Facultetet at vise ved at bemærke, dels at der ingen Prøve affordres ham paa at kunne skrive det latinske Sprog, hvoraf følger, at de Recepter, han siden som Læge er pligtig at skrive i bemeldte Sprog, sjelden ere sprogrigtige, stundom endog vildledende, og at han ikke har, fordi Sygejournalerne ved Rigshospitalet maae føres i det latinske Sprog, den fortrinlige Afgang til at uddannes til practisk Læge, som egen Deeltagelse i de Syges Behandling ved Rigshospitalet frembyder, dels at Præliminaristen ingen Kundskab har i det græske Sprog, og saaledes er ude af Stand til at gjøre sig Rede for Etymologien af de mange fra bemeldte Sprog tagne lægevidenskabelige Kunstudtryk, dels at han savner

Indsigt i fremmede levende Sprog, især Tydsk, Fransk og Engelsk, og derved er, naar han er bleven Læge, berøvet Udgang til, gjennem de mange ypperlige medicinske Værker i bemeldte Sprog, at gjere de fornødne Fremstrid i sin Videnskab, deels endelig at Præliminaristen er aldeles uvidende i Philosophie, Mathematik og Physik, Videnskaber, der samtlige ere uundværlige for den vordende Læge. Som Følge af denne Mangel paa Forkundskaber have ogsaa de, der ved Universitetet hidtil have underkastet sig medicinsk Examen i Modersmaalet, efter Facultetets Dom, paa saa Undtagelser nær, staaet langt tilbage for de medicinske Studerende, der have taget bemeldte Examen paa Latin; til Beviis herfor paaberaabes, at af 29 academiske Borgere, der hidtil have underkastet sig sidstnævnte Examen, have 15, altsaa over Halvparten, erholdt bedste, 11 næstbedste, 1 ringeste Charakter, og kun 2 ere rejicerede; hvorimod af 49 Præliminarister kun 6, altsaa blot $\frac{1}{8}$ Part har erholdt bedste, 31 næstbedste, 4 ringeste Charakter og 8 rejicerede, hvorhos Præliminaristerne tilsammentagne have, efter Examens-Protocollernes Udvisende, i samtlige specielle Prøver været mindre heldige end de academiske Borgere; men i Særdeleshed i de Prøver, der ere byggede paa Videnskaber, for hvilke ikke gjøres Rede ved Præliminairexamen, eller til hvilke udfordres nogen særdeles Tænkning, eller som gaae ud paa Lægevidenskabens practiske Anvendelse; ligesom de responsa medica, de siden som Læger have afgivet, forsaavidt Facultetets Betænkning deryder er indhentet, i Orden, Tydelighed og Grundighed i

Almindelighed staae tilbage for de af *candidati medicinae* meddeelte.

I Henseende til den anden Hovedgrund for Forslaget, at Universitetet nemlig allerede har, og fremdeles vil erholde, et saa betydeligt Antal videnskabeligen dannede Studerende, at alene ved Hjælp af dem samtlige offentlige og private Lægeposter for Fremtiden kunne besættes, har Facultetet anført, at ved Udgangen af Aaret 1831 var der ved Universitetet, foruden 35 Præliminariister, 38 videnskabelig dannede medicinske Studerende, at Læge=Embederne i Riget allerede i flere Aar have været besatte med Undtagelse af enkelte, hvis Iffebesættelse ei kan tilskrives Mangel paa examinerede Læger, af hvilke flere ere ubefordrede, men Districternes Bestaaenhed, der giver den ansættende Læge ringe Afgang til privat Erhverv; at det kan antages, at mindst 5 à 6 medicinske Candidater aarlig ville forlade Universitetet, og at dette Antal er mere end tilstrækkeligt til at besætte de efterhaanden ledig blivende baade offentlige og private Lægeposter, der anslaaes til 96 ialt, hvoraf i det Næste 3 kunne antages at blive ledige om Aaret.

Ledet af disse Betragtninger har Committeeens Pluralitet, efterat endeel nye Oplysninger ere erhvervede, efter nyste Derverveelse troet at burde tilraade Odelsthinget at fatte en Beslutning i det Væsentlige af samme Indhold som den, der foreslaaes i den Kongl. Proposition. Den første og vigtigste Derverveelse, som man troer i denne Henseende at burde anstille, er, om man med tilstrækkelig Sikkerhed kan

antage, at Fædrenelandet ikke vil fattes det fornødne Antal Læger, hvis saadan Beslutning bliver Lov. Da man af Facultetets Fremstilling havde Grund til at troe, at samme ved Opgave af de nuværende offentlige og private Lægeposters Antal, som ansattes til 96, ikke havde taget Compagnie-Chirurgsposterne med i Beregningen, hvilket man nærmere overbeviste sig om ved at sammenholde Opgaven med Statscalenderen, og med den i disse Dage udgivne trykte Ferteegnelse over authentifierede Læger i Norge, og man derhos ansaae det fornødent til Spørgsmaalets fuldstændige Besvarelse at burde tage ligesaavel Hensyn til Fædrenelandets Læge under Krig, som under Fred, har Committeeen indhentet General-Chirurgens Erklæring om, hvormange Compagnie-, Eskvadrons- eller Batterie-Chirurger, der for Tiden ere ansatte ved Armeen, om det kan antages, at disse Poster bekvemmeligen ville kunne blive besatte, efterat medicinsk Embeds-Examen i Modersmaalet er afskaffet, og om Ophævelsen af bemeldte Examen ikke kunde have nogen skadelig Indflydelse paa den militaire Sygepleie under en Krig. Generalchirurgens her vedlagte Erklæring gaaer ud paa, at Compagnie-, Eskvadrons- og Batterie-Chirurgernes Antal for Tiden er 30, at disse Poster i Forhold til Antallet af de nuværende medicinske Studerende, som ere academiske Borgere, hvilket Antal, der nu af ham opgives til 41, snarere vil forøges end formindskes, uden Vanstærelighed ville kunne blive besatte, efterat medicinsk Embeds-Examen i Modersmaalet er ophævet, og endelig at der i Tilfælde af Krig vistnok

vilde behøves et langt større Antal af Compagnie-Chirurger, dersom en betydelig Deel af de norske Tropper skulde rykke i Feldten, men at man derhos, for at være sikker paa, ikke at komme i Forlegenhed i Krig, maatte idetmindste ansætte i Fredstider det dobbelte Antal mod dem, man nu har, hvilket Erfaring har lært, at Statens Resourcer ikke tillade. Generalchirurgen har endvidere yttret, at man, naar Antallet af medicinske Studenter vedbliver at være 40, neppe vil ved Udbrud af en Krig komme i siebliffelig Forlegenhed for militaire Underlæger, og at det, naar Nødvendigheden fordrede det, ikke heller vilde være vanskeligt at finde unge Mennesker, som hastigt kunde dannes til at gaae tilhaande ved Sygepleien under Andres Opfigt. Betragtes nu først Fædrelandets Læge i Henseende til Antallet af Læger under Fredstilstand, da maa det bemærkes, at samtlige saavel private som offentlige Lægeposter i Landet ere besatte eller ansøgte, med Undtagelse af 4 Districtslæge-Embeder, nemlig Dvre-Lellemarkens, Naabygdelaugets, Hardangers og Bøss's, og St-Finmarkens, hvorhos 2de Underchirurgposter ved Marinen skulle være for Tiden ledige. Men paa den anden Side maa det antages, at mindst 6 examinerede Læger for Tiden ikke have Ansættelse. Ligesaa ere Compagnie-, Esquadrons- og Batterie-Chirurgposterne besatte fordetmeste med uexaminerede Personer. For Tiden er der saaledes ingen Mangel paa Læger. Hvad Fremtiden angaaer, da havde man ved Udgangen af 1831, efter Facultetets Udgave, 73 medicinske Studerende, hvortil efter Generalchirurgens

Dypgave siden mindst ere komne 3, og Antallet vil vistnok, formedelst den Tilstrømmen af Præliminari-ster, som Ophævelsen af medicinsk Embeds = Examen i Modersmaalet vil medføre, være ved Udgangen af September Maaned 1831 steget til 90 à 100, uberegnet de ueraminerede Compagnie-Chirurger, der ei garnisonere i Christiania, hvilke ikke ere medtagne i Facultetets Dypgave over medicinske Studerende. Antages det nu efter den paa de sidste 6½ Aars Erfaring grundede Beregning, at høist 3 Lægeposter aarlig blive ledige formedelst virkelig Afgang (Forflyttelse naturligviis ei beregnet) og at efter samme Forhold af 30 Compagnie-Chirurgposter, af lige Aarsag, 1 bliver ledig om Aaret, saa bliver det formeentlig klart, at af disse 90 à 100 Studerende kun 4 hvert Aar erholde Ansættelse, og at altsaa endog blot den nuværende Stamme af medicinske Studerende i mangfoldige Aar er tilstrækkelig til dermed at besætte de efterhaanden ledige Lægeposter, og naar da siden aarlig tilkommer 5 à 6 medicinske Studerende, saa vil Stammen Aar for Aar end mere forøges. Der er saaledes, efter Committeeens Pluralitets Mening, saa langt fra tilstrækkelig Grund til at antage, at man ved Ophævelse af medicinsk Examen i Modersmaalet vil udsætte Staten for at erholde for saa længe under Freds-Tilstand, at man snarere kan befrygte, at Antallet vil blive for stort, endog naar medicinsk Embeds = Examen kun kan tages i det latinske Sprog. Minoriteten i Committeeen har vel næret Frygt for, at Læge-Antallet kunde blive for lidet, ved at man gaaer ind paa den Kongelige Proposition, og har i

saa Henseende bemærket, deels at Landets Udstrækning kunde gjøre det usstelig, at flere Læger ansattes, eller antog privat Praxis i engere Kredse, end nu, deels at det i Særdeleshed, hvis Landet skulde hjemføges af Cholera Morbus, eller udbredte smitsomme Sygdomme, vilde være nødvendigt at forøge Antallet af Læger. Men herved maa komme i Betragtning, at om det end var usstelig, at flere Læger vare omspredte i Landet, saa vil foranførte Betragtning formeentlig vise, at dette Synke, saavel som den berørte Fornødenhed, vil kunne fyldestgjøres ved Siden af Ophævelsen af medicinsk Embeds = Examen i Modersmaalet. Hvad dernæst Fædrelandets Tars under en Krig angaaer, da afgiver Generalchirurgens Erklæring i Forening med den foranførte Betragtning fermeentlig tilstrækkelig Grund til at antage, at man heller ikke under saadanne Omstændigheder vil savne de fornødne Læger, eller i al Fald ved Siden af dem de nødvendige dertil, uden lang Forberedelse, oplærte Medhjælpere, der ville kunne yde tilstrækkelig Hjælp ved Forbindinger og andre simple chirurgiske Forretninger, saaledes som virkelig Tilfældet var under den forrige Krig.

Har man nu ingen Grund til at frygte, at man, ved at gaae ind paa Forslaget, udsætter Landet for Mangel paa Læger, bliver det dernæst at undersøge, om ikke Forandringen kunde anses uretfærdig mod dem, der have Lust og Anlag til at dyrke Lægevidenskaben, men kun havde Evne til paa en mindre vidtledig og tidferdrende Maade, end det lærde Studium udøver, at danne sig til Læger.

Her kan ikke være Tale om dem, der ved Lovens Bekjendtgjorelse maatte have bestemt, eller bestemme sig til det medicinske Studium i Modersmaalet; thi Loven bør naturligviis indeholde en saa rum Termin for Dphoret af Præliminair-Examen for vordende Læger, at Enhver i denne Termin kan forskaffe sig de ved denne Examen fornødne Kundskaber, for at Ingen skal blive nødsaget til at forlade den Bane, han har bestemt sig til, i Henseende til hvilken Termin Committeeen faaer Anledning til længere hen at yttre sig. Spørgsmaalet bliver altsaa kun om dem, der i en længere Fremtid kunne attraae at underkaste sig medicinsk Examen i Modersmaalet. Bistnok bør Staten give Enhver den frieste Anledning til at danne sig til den Virksomhed, han føler meest Kald til; men denne Regel kan dog kun gjælde der, hvor Dannelsen skeer paa Bedkommendes egen Bekostning, ei der, hvor Staten maa bekoste de Indretninger, hvorved Dannelsen skal fremmes, hvilket er Tilfældet med det medicinske Studium. I saadant Tilfælde maa Staten være berettiget til at bestemme de Fordringsdringer i Henseende til Uddannelse, som den anseer fornødne, for at Bedkommende kunde ansees tilstrækkelig dygtige i sit Kald. Naar der nu hensees til det medicinske Facultets Udvalning af hvor aldeles utilstrækkelige de Forkundskaber ere, som der gjøres Rede for ved Præliminair-Examen for vordende Læger, og af hvad der i saa Henseende ansees fornødent, saa vil der formeentlig følge deraf, at der til den tilstrækkelige Forberedelse, for med Held at dyrke det medicinske Studium, ikke vil kunne gjøres no-

get væsentligt Afslag i hvad der nu fordres af den Student, der begynder det medicinske Studium, og i al Fald vilde Afslaget blive saa ringe, at det hverken vilde være hensigtsmæssigt, med Hensyn til denne Forskiel i Forkundskaber, at danne 2 forskjellige Classer af Studerende, eller umuligt for dem, der kunne ønske, giennem Examen i Modersmaalet, at blive Læger, ogsaa at bane sig denne Levevei ved Hjælp af det mere omfattende Studium.

Efter at have omhandlet de Betænkkeligheder, der kunne opstaa i Henseende til Ophævelsen af den medicinske Embeds-Examen i Modersmaalet, vil det dernæst blive fornødent kortelig at vise, hvilken vigtig Betænkkelighed, der fremstiller sig mod Vibeholdelsen af bemeldte Examen i længere Tid end fornødent, og hvilke Fordele Ophævelsen vil medføre. — Efter hvad der er foran anført maa det antages, at den Stamme af medicinske Studerende, der for Liden forbereder sig ved Universitetet, i Forbindelse med det store Antal, der vil tilkomme inden Præliminair-Examen for vordende Læger ophører, og de senere aarlig tilkommende academiske Børgere, ei alene er tilstrækkelig til samtlige Lægeposters Besættelse i Fremtiden, men endog i den Grad overflødig, at mange af dem om faa Aar ville i lang Tid hengaa uden Ansættelse, og saaledes blive nødsagede til at søge privat Praxis i Byer, eller Landdistricter, hvor de troe at kunne finde Udkomme. Men vedbliver medicinsk Examen i Modersmaalet, saa vil Antallet af Læger immer fordobles, og mangfoldige, især blandt dem, der kun have udholdt nysmældte Exa-

men, ville blive nøbte til at hengaae uden Levebrød, om ikke deres hele Levetid, saa dog i en Række af Aar, og at tilbringe, under en ringe privat Praxis, deres bedste Aar i en kummerlig Forfatning, udsatte for Nød og dermed forbundne andre Dunder. I en saadan Stilling maae de saavelsom Staten bittert beklage, at der var anvist dem Udgang til en Virksomhed, som Statsforsamlingens Evner og Landets locale Bestaaffenhed ikke tillader dem at gjøre gjældende i den Grad, at de ved Hjælp af samme kunne opnaae tarveligt Udkomme.

De vigtigste Fordele, Udfæffelsen af den omhandlede Examen vil føre med sig, ere: at i Fremtiden ethvert District vil erholde videnskabelig dannede Læger, hvis Fortrin for de Ustuderede Facultetet udforslig har vüst; at den practiske Kyndighed, som de medicinske Studenter besog paa Rigshospitalet give disse fremfor Preliminaristerne Anledning til at erhverve, fordi de forstaae det latinske Sprog, hvori Sygejournalerne, af Aarsager, som General-Chirurgen i sin Erklæring har opgivet, maae og bør føres, da vil blive alle Studerende til Deel, og endelig, at den hele Cyclus af Forelæsninger over Lægevidensskaben meget kan forforktes til Fordeel for de medicinske Studenter, og dem, der maae bekoste deres Opbald ved Universitetet, naar der ikke længere gives en anden Klasse af Tilhørere, hvis ringe Forskundsaber hidtil har gjort det fornødent for de medicinske Lærere at bruge en Vidtledtighed i sit Fordrag, som, efter Facultetets Udsigende, har forarsaget, at den hele Cyclus af Forelæsninger over

den omhandlede Videnskab her ved Universitetet optager en meget længere Tid end ved andre Universiteter.

Som ovenfor bemærket tilføjer Netfærdighed, at der fastsættes en Termin, inden hvilken Afgang til Præliminair = Examen for vordende Læger ophører. Denne Termin er i den Kongelige Proposition, saavel som i Facultetets Foreskilling, foreslaaet til Agangen af September 1831. Et saadan Termin, der først indtræder 5 à 6 Fjerdingaar efter Lovens Udgivelse, maa være fuldkommen tilstrækkelig til at erhverve de nødvendige Forkundskaber, som Loven af 6te Juni 1816 kræver hos den medicinske Præliminarist, har ikke forekommet Committeeen tvivlsomt, ja et af Committeeens Medlemmer har endog antaget, at den er alt for rundt sat; imidlertid har man dog, for at have sagkyndig Raads Tømmening at bygge paa, anseet det rigtigst at indhente Betænkning fra Examinator ved Præliminair = Examen i det Fag, der kræver meest Forberedelse, — nemlig det latinske Sprog, — om en Yngling med almindelige Anlæg, men uden ringeste Bekjendtskab med det latinske Sprog eller dets Grammatik, kan, ved Siden af den øvrige fornødne Forberedelse til Præliminair = Examen, i en Tid af 5 à 6 Fjerdingaar forskaffe sig saadan Kundskab i bemeldte Sprog og dets Grammatik, at han i dette Punkt kan fyldestgjøre det Krav, der gjøres ved den omhandlede Examen. Denne Professor Bugges Betænkning, der medfølger som Bilag ved Indstillingen, gaaer ud paa, at saavidt han, der ikke har med Præliminaristernes Underviisning, men kun med

deres Examination at bestille, kan komme derom, maa den opgivne Tid antages at være fuldkommen tilstrækkelig til den latinske Forberedelse.

Hvad Beslutningens Form angaaer, da kan intet Væsentligt være at erindre mod den Kongelige Propositions Conclusion; kun synes Ordene "i Norge" som overflødige at kunne udgaae, og Ordene "underkaste sig" at burde forandres til "have udholdt" deels med Hensyn til, at hine Udtryk kunne have Udseende af at udelukke dem, der allerede inden Lovens Udgivelse have taget Præliminair = Examen, Noget, som naturligviis ikke er Meningen, deels og fornemmelig med Hensyn til, at det ikke kan være Lovens Mening at tillade dem, der maatte rejseres ved sidste Præliminairexamen før Terminen udløber, hvilke dog virkelig ogsaa inden den bestemte Tid underkaste sig denne Examen, sidenefter udenfor Terminen at underkaste sig Præliminair = Examen, som da er ophørt, eller uden denne at antages til Embeds = Examen i Modersmaalet. Uagtet hiin Conclusion med disse Forandringer kunde uden Skade besejles, saa har dog Committeeen troet, at den deels kun indirecte gaaer ind paa den egentlige Sag, som er at ophæve medicinsk Embeds = Examen i Modersmaalet, deels at en positiv Bestemmelse om saadan Ophævelse kan gives med større Tydelighed og vil give Enhver klart Begreb om hvad Loven gaaer ud paa.

I Henhold til alt det Foranferte giver Committeeens Pluralitet sig den Ære at indstille til Udelsthinget at fatte følgende Beslutning til Lov:

”Medicinsk Embeds = Eramen i Modersmaalet ophæves undtagen for dem, der have udholdt den for vorbende Læger, ved Lov af 6te Juni 1816, anordnede Præliminar = Eramen inden Udgangen af September Maaned i Aaret 1831.”

Lovens Titel, som efter den Kongelige Proposition lyder saaledes: ”Lov om den medicinske Embeds = Eramen ved Universitetet” kunde formeentlig noiagtigere gives med følgende Udtryk: ”Lov om Ophævelse af den medicinske Embeds = Eramen i Modersmaalet.”

Da Forslaget den 18de s. M. blev foretaget i Odelsthinget, blev det, efter omtrent 5 Timers Debat, forkastet med 49 Stemmer mod 21. Specielle Bøte for og mod Forslaget findes i Morgenbladet for 1833 No. 81 og No. 85 Till., af Rector Holmboe og Overlærer Lange for, af Capt. Fosø mod Antagelsen. Den sidstnævnte fremlagde derefter under 29de Marts, Forslag til stærkede Bestemmelser for Præliminæramen, hvilket Forslag Committeeen indstillede til ikke at bifaldes, og in subsidium, at nogle andre Forandringer skulde ved denne Eramen foretages — cfr. Morgenbladet 1833 No. 172 Till.

6. Philologisk Embeds = Eramen 1833.

Til denne Eramen meldte sig kun Een, nemlig Hans Julius Hammer, der, efter foregaaende skriftlig Eramen, ved hvilken han tilfredsstillende besvarede følgende Opgaver:

- 1) Num quando accusativo cum infinitivo locus erit post voces interrogativas et relativas?

- 2) Exposito argumento librorum Xenophontis, qui memorabilia Socratis vulgo inscribuntur, explicetur, quando, quomodo, quem in finem verosimile sit, eos conscripsisse Xenophontem.
 - 3) Quibus gentibus externis Græci artium literarumque initia accepta referre existimantur?
 - 4) Præcipua argumenta, quibus orationem pro Marcello, quæ vulgo Ciceronis fertur, non vere Ciceronianam esse contenditur, enarranda sunt et ponderanda.
 - 5) Quibus verbis jungitur in Græca lingua et participium et infinitivus, quidque interest, utrum hic an ille modus adhibeatur?
 - 6) Criteria ætatis libri Judicum et præcipue cantici Deborahæ exponantur et ejusdem cantici versus 11 priores explicentur.
- blev eramineret mundtliggen den 27de Sept. og erhøldt Charakteren Laudabilis.

H. Bergeramen blev i Mæret 1833 ei afholdt, da Ingen dertil meldte sig.

Examen artium 1834.

Den af Coll. acad. udnævnte Examenstøpntation bestod af Professorerne Stenersen, C. Holmboe, Messell og B. Holmboe, samt Lectorerne Keyser, Wiibe og Aubert. — I Prof. Stenersens Sted, der ved Sygdom forhindredes, fungerede Lector Dietrichson.

Til Examen vare anmeldte 126, nemlig 23 fra de lærde Skoler og 103 Privatister. For Een blev

Anmeldelsen tilbagefaldt, og 125 mødte ved den skriftlige Prøve; 2 ferkede den skriftlige Prøve usfuldendt og 1 blev syg under samme. Denne afholdtes den 2den, 4de, og 5te August.

Som Inspecteurer fungerede: Candidaterne A. T. Grimsgaard, E. Platen, Th. Kobroe, og Studenterne, Riddervold, J. A. Holst, D. S. Olsen, E. Manthey, Carl Heyerdahl, Claus Heyerdahl, F. A. Haslund, B. Hartmann, B. Frost, D. Mørch, E. Hars og Blütecher.

Opgaverne ved den skriftlige Prøve vare følgende:

1) til Udarbejdelse i Modersmaalet.

At fremstille de skadelige Følger af Mangel paa Landsnærvoxrelse.

2) til Oversættelse fra Latin.

Romani etiam institutis quibusdam et incitabant et adjuvabant magnos sensus gloriæque cupiditatem; in quibus Polybius prædicat inprimis laudationes in funeribus illustrium virorum fieri solitas, et pompas imaginum vestitarum et ornatarum insignibus honorum, quos vivi gessissent, consistentiumque in sellis curulibus in foro prope rostra, velut ad audiendam laudationem ejus, qui a se ortus esset; quo spectaculo, ille ait, nullum temere pulchrius et efficacius juvenis queat intueri. Ipsæ profecto imagines majorum cum titulis honorum rerumque gestarum nulla alia de causa in atriis positæ, quam ut quotidiano aspectu parentes pariter ac liberi ad gloriam rerumque gerendarum studium incenderentur. Cujus rei

causa etiam hoc institutum antiquis reipublicæ, hoc est bonis, ut Cicero vocat, temporibus fuit, ut in conviviiis non lascivæ cantilenæ sonarent, non de nugis, ut hodie fere fit, garriretur, sed laudes ac res gestæ illustrium virorum canerentur. Adde vestitum ingenuorum pucrorum similem ei, quo summi magistratus et sacerdotes utebantur; cujus usu et adpectu quotidiano admonerentur, quid spectandum sibi, quo contendendum esset. Adde deductionem solennem in forum ad togam virilem a prætore accipiendam, deducentibus patre, cognatis, amicis; quorum vocibus incensus puer digna viro, digna togato, hoc est cive Romano cogitare, agere inciperet; et alia his similia.

3) til latinsk Stil.

”Efterretningen om det tabte Slag ved Charonæa udbredte Bestyrtelse og dyb Smerte i Athen; men snart vendte hos dette modige Folk Erindringen om den gamle Berømmelse tilbage, og, da en Beleiring var at befrygte, besluttede man Bortfjernelsen af Qvinder og Børn, som tilligemed Templernes Billeder og Prydelser skulle bringes til Piræus. Der udgik et Dpraab til alle vaabendygtige Mænd og Ynglinger, til Slaverne og de Fremmede; selv de, som vare straffede med Tabet af borgerlig Ære, skulde atter træde i deres forrige Nettigheder og erholde Borgerret, naar de grebe til Vaaben for Fædrelandet. Athenens Mure bleve istandsatte, og Demosthenes besired Omkostningerne ved dette Arbejde af sin egen Formue. Phocion blev kaldet til Overbefalingen over den almindelige Bevæbning, og

den ulykkelige Feldtherre Lysles, hvis Udygtighed geraadede dem, som havde valgt ham, mere til Stamt end ham selv, blev paa Laleren Lycurgs Forslag dømt til døde.”

Ved Censuren over de skriftlige Udarbejdelser bleve 14 kjendte umodne til academisk Borgerret. De øvrige 108 admitteredes til mundtlig Examen, der afholdtes fra 19de Aug. til 1ste Sept.

Examens Udfald sees af følgende Tabel, hvori Charaktererne ere udtrykte med Tal saaledes, at 1 betyder Udmærket godt, 2 Meget godt, 3 Godt, 4 Temmelig godt, 5 Maadelig og 6 Slet.

Examen
 i August

No.	Candidaternes Navne.	Oversm.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Hebr.
1	Collet, Johan Christian.....	3	1	3	1		2
2	Thurmann, Bredé.....	4	3	3	2	2	2
3	Kierulf, Haldan.....	3	3	3	3		2
4	Kildal, Peter Daniel D. W.....	3	2	4	2		2
5	Doderlein, Christian Grendé... ..	4	3	3	4	2	2
6	Blir, Niels Juul.....	4	3	3	2	3	3
7	Brogger, Christian Frederik.....	3	3	4	3	3	2
8	Krogé, Anton Frederik Nicolai..	3	3	4	3		2
9	Krabbe, Claus Dorthinus.....	4	3	3	3	4	3
10	Bergh, Frederik Rasmus Georg.	3	2	3	2	2	2
11	Schive, Johan Christ. Vogelsang	3	3	4	3		4
12	Rassen, Carl Emil.....	4	3	3	3	3	2
13	Christie, Johan Koren.....	3	3	3	2	3	2
14	Matthiesen, Ditto Tobias.....	3	3	3	3		3
15	Nielsén, Hans Nicolai Claus..	3	3	4	2	2	2
16	Hansteen, Philip Henrik.....	3	3	4	2	3	2
17	Richter, Christian Bernhard.....	4	4	3	2	3	2
18	Rerdrum, Peter Martin.....	4	3	4	3	3	2
19	Monrad, Marcus Jacob.....	1	1	1	1	1	1
20	Dürendahl, Johan.....	3	2	3	2	2	2
21	Keegaard, Frederik Christian.....	3	2	2	2	1	3

artium

1834.

Frank.	Religion.	Sjoforie.	Geographic.	Arithmetik.	Geometric.	Hovedcharac- teer.	Dimitteret af
2	2	1	1	1	1	Laud.	Christiania lærde Skole.
2	3	3	3	1	1	Laud.	Ditto.
2	4	1	2	1	1	Laud.	Ditto.
2	3	2	2	1	1	Laud.	Ditto.
3	2	1	1	2	2	Laud.	Ditto.
2	3	2	2	3	2	Haud ill.	Ditto.
3	2	2	2	1	1	Laud.	Ditto.
3	3	3	2	6	6	Haud ill.	Trondhjems lærde Skole.
3	4	2	1	2	2	Haud ill.	Ditto.
3	3	1	1	3	3	Laud.	Ditto.
4	3	1	2	5	6	Haud ill.	Ditto.
2	4	2	2	1	1	Laud.	Bergens lærde Skole.
2	2	2	1	1	1	Laud.	Ditto.
3	5	3	2	3	3	Haud ill.	Christiansands Skole.
2	2	1	2	2	2	Laud.	Drammens Skole.
2	2	2	3	1	1	Laud.	Ditto.
2	2	2	2	2	2	Laud.	Ditto.
3	2	2	2	1	2	Haud ill.	Ditto.
1	1	1	1	1	1	Ld. p.cet.	Slens Skole.
2	1	2	1	1	1	Laud.	Ditto.
2	2	4	2	1	1	Laud.	Ditto.

No.	Candidaternes Navne.	Math.	Latin.	Lat. Gr.	Græc.	Hebr.	Phys.
22	Jensen, Thomas.....	3	2	4	3		2
23	Breder, Paul Peter Wilhelm.....	3	2	3	3		4
24	Mandsbach, Jan Fredr. Lauf.....	3	4	3	4		2
25	Lhim, Christian Gottlieb.....	4	3	3	3		4
26	Lhue, Henning Junghans.....	2	2	2	2		1
27	Sere, Ejnir Naunidsen.....	3	2	4	2		2
28	Dmsted, Gabriel.....	3	2	2	2	2	1
29	Castberg, Lycho Fredr. Edvard.	3	3	4	3		3
30	Falsen, Jonas Hein.....	3	3	3	2		1
31	Kjerulf, Carl Emanuel.....	3	2	3	1		1
32	Lehmann, Harald.....	3	3	3	2		2
33	Selmer, Johan Bergen.....	4	4	3	3		4
34	Selmer, Wilhelm Hansen.....	3	3	3	3		2
35	Wetlesen, Thorvald.....	3	3	3	2		2
36	Münster, Emil Bertrand.....	4	3	4	2	2	2
37	Herbye, Jens Carl.....	3	3	4	4		2
38	Samuelsen, Frederik.....	3	4	4	3		3
39	Clausen, Fris Christian.....	4	3	4	4		1
40	Stang, August.....	4	3	3	3		2
41	Mohn, Franz Anton Pytter.....	2	4	4	6		1
42	Pedersen, Peter.....	3	4	4	3		2
43	Linne, Gottfred Chr. Frederik.	4	3	4	3		2
44	Suhrland, Rasmus.....	3	2	3	3		3
45	Wille, Christen Carl Otto.....	3	2	3	3		2
46	Heyerdahl, Hieronymus.....	4	4	4	4		3

Stamf.	Stellig.	Stilfor.	Geogr.	Mathm.	Geom.	Hoved- charac- teer.	Dimitteret af
2	3	4	4	1	2	Haud ill.	Frederikshalds Skole.
4	3	2	2	2	2	Haud ill.	Ditto.
3	3	3	2	1	1	Haud ill.	Priv. tent. ved Christiania S.
3	4	3	4	1	2	Haud ill.	Rigesaa.
1	1	1	1	1	2	Ld. p. cet.	Rigesaa.
3	1	2	1	1	1	Laud.	Rigesaa ved Bergens Skole.
2	2	3	3	2	3	Laud.	Rigesaa ved Drammens S.
3	3	3	3	3	4	Haud ill.	Overlærer Møller.
2	3	3	3	3	3	Haud ill.	Ditto.
1	3	2	2	3	3	Laud.	Ditto.
2	3	2	1	2	2	Laud.	Ditto.
4	4	2	2	2	2	Haud ill.	Ditto.
2	3	2	2	3	3	Haud ill.	Ditto.
2	2	3	2	3	2	Laud.	Ditto.
3	3	3	3	2	2	Haud ill.	Landphysicus Münster.
4	2	4	4	6	6	Non cont.	Raadmand Sarild.
3	4	4	5	4	4	Non cont.	Saxlerer Samuelsen.
4	3	3	2	3	3	Haud ill.	Sognepræst Løns.
4	4	3	4	2	2	Haud ill.	Sognepræst Th. Stang.
4	4	4	5	6	6	Non cont.	Ditto.
4	4	4	4	5	4	Non cont.	Sognepræst Selmer.
3	4	3	2	2	2	Haud ill.	Res. Capellan C. Bull.
4	2	4	3	3	3	Haud ill.	Ditto.
2	3	2	2	1	1	Laud.	Pers. Capellan Wille.
4	5	3	3	3	3	Non cont.	Pers. Capellan Lybring.

No.	Candidaternes Navne.	Medm.	Path.	Lat. Cl.	Græf.	Spec.	Publ.
47	Clausen, Harald.....	4	4	4	5		5
48	Clausen, Lars Adolph.....	4	4	3	6		5
49	Risfen, Martinus.....	3	3	3	2		2
50	Nielsen, Wilhelm.....	4	3	4	3		2
51	Grundseth, Ole Westjel.....	4	3	3	2		3
52	Ryhn, Ludvig.....	3	3	3	2		2
53	Holm, Soren Lodberg.....	4	4	4	4		4
51	Willms, Johan Jacob.....	3	3	4	3		2
55	Kraft, Isaac.....	3	2	3	3		4
56	Schmidt, Hans Adolph Peterfen.	4	4	4	5		4
57	Rynning, Julius Carl.....	4	4	3	4		4
58	Robarth, Halvor Arnt.....	4	3	3	4		4
59	Randkley, Gulbrand Bøe.....	3	3	4	3		2
60	Zerstad, Simen Arnesen.....	4	3	4	3		2
61	Hammer, Thomas Henrik.....	4	3	3	4		3
62	Thorne, Amund.....	4	5	4	4	3	2
63	Bruenech, Gerhard Meiner.....	4	3	4	4		4
64	Møller, Jørgen Wright.....	3	2	3	3		2
65	Hjelm, Frederik Bawvert.....	3	3	3	4		2
66	Morch, Lars Christian Theodor.	4	4	4	5		3
67	Preus, Adolph Carl.....	4	4	3	4		4
68	Hirschholm, Iver Bendtsen.....	3	2	3	3		2
69	Krog, Johan Samuel Pies.....	4	3	4	3		2
70	Lie, Mads Severin.....	4	4	3	4		4
71	Lhestrup, Christian Frederik.....	4	4	4	3		2

Stamf.	Stelig.	Siffor.	Beggr.	Trichm.	Stont.	Hoved- charac- teer.	Dimitteret af
4	4	4	4	4	4	Non cont.	Sand. jur. Waugensteen.
3	5	4	3	4	4	Non cont.	Ditto.
3	3	2	2	4	4	Haud ill.	Sand. Theol. Dens.
2	4	2	2	2	3	Haud ill.	Sand. Theol. H. Nielsen.
3	5	3	2	1	1	Haud ill.	Sand. jur. Grundseth.
3	5	2	3	1	1	Haud ill.	Ditto.
5	6	5	4	3	3	Non cont.	Sand. Theol. Koch.
3	3	3	2	5	5	Haud ill.	Sand. jur. Dunfer.
4	4	2	3	3	3	Haud ill.	Studiosus Wendisen.
4	5	4	3	5	5	Non cont.	Ditto.
4	4	5	5	5	5	Non cont.	Studiosus jur. N. Berg.
4	4	2	4	6	6	Non cont.	Stud. jur. P. Borchgrevink.
4	4	4	4	3	3	Haud ill.	Ditto.
3	3	2	3	4	5	Haud ill.	Ditto.
4	4	3	4	4	6	Non cont.	Ditto.
3	4	4	4	4	6	Non cont.	Ditto.
3	2	2	3	2	3	Haud ill.	Ditto.
2	3	3	2	1	1	Laud.	Stud. jur. Bredsdorff.
2	2	2	1	1	1	Laud.	Ditto.
3	4	5	4	5	5	Non cont.	Ditto.
4	2	2	2	6	6	Non cont.	Stud. A. Th. Bull.
1	4	3	2	4	4	Haud ill.	Stud. Theol. L. A. Dop.
2	4	3	4	3	4	Haud ill.	Ditto.
4	5	5	3	3	3	Non cont.	Ditto.
2	3	2	2	1	1	Haud ill.	Stud. H. Falch.

No.	Candidaternes Navne.	Phdm.	Lat.	Sci.	Phil.	Med.	Leg.
72	Manthe, Christopher Pavel.....	3	3	3	3		2
73	Jeis, Nicolai.....	3	4	3	2		2
74	Heyerdahl, Conrad Julius.....	4	4	4	3		2
75	Rustad, Carl Emil.....	3	4	3	4		4
76	Lunholtz, Poul Nicolai.....	4	4	4	4	3	3
77	Harboe, Edoard H. Waldemar.	3	3	4	4		3
78	Grener, Jergen Chr. Andreas...	3	4	3	5		3
79	Rassen, Andreas Jacob.....	4	3	3	2	2	2
80	Smith, Wilhelm Ferdinand.....	2	2	3	3		2
81	Hauge, Andreas.....	3	4	4	3		2
82	Todderud, Bernt.....	4	4	4	6		4
83	Arenz, Georg Meldahl.....	3	3	3	5		4
84	Dührendahl, Frederik.....	3	3	3	3		2
85	Dvigjad, Engebretth.....	4	4	4	3		2
86	Kenseth, Jens Johan.....	4	4	4	3		2
87	Falkenberg, Magnus.....	3	3	4	2		2
88	Wunns, Herman.....	4	5	4	5		4
89	Holtermann, Eiler Hagerup.....	3	3	1	2		3
90	Holtermann, Christian Throne...	4	4	4	3		4
91	Rumi, Stephanus Nic. Baptista	4	3	1	3		3
92	Holland, Nasatus Andreas.....	3	4	3	2	2	1
93	Bredsdorff, Niels All.....	4	3	3	3		2
94	Wolff, Elias.....	4	4	4	3		3
95	Rindemann, Peter Tangen.....	1	2	1	3		2
96	Rund, Ebbe Joachim Cornelius..	3	4	3	2		2

Stamf.	Stelig.	Hjstfor.	Geogr.	Arithm.	Geomt.	Hoved- charac- teer.	Dimitteret af
3	4	3	3	2	2	Haud ill.	Stud. Philol. Graff.
2	3	2	2	2	2	Laud.	Ditto.
3	5	3	2	2	3	Haud ill.	Stud. St. Heyerdahl.
3	5	5	4	byg	byg		Stud. theol. P. Holm.
5	4	4	3	6	6	Non cont.	Ditto.
4	3	2	3	2	2	Haud ill.	Stud. theol. E. G. Holster.
4	4	4	3	6	6	Non cont.	Ditto.
2	3	3	5	6	5	Haud ill.	Ditto.
2	4	3	3	6	6	Haud ill.	Stud. Philol. Rindsen.
2	3	2	2	2	2	Haud ill.	Ditto.
5	5	3	4	4	4	Non cont.	Stud. J. E. Kroeg.
4	4	3	3	3	3	Haud ill.	Stud. jur. Mariboe.
2	4	3	2	4	5	Haud ill.	Ditto.
3	5	3	4	4	5	Non cont.	Ditto.
3	5	4	3	6	5	Non cont.	Ditto.
3	2	1	2	1	1	Laud.	Ditto.
4	5	3	3	5	5	Non cont.	Stud. jur. J. St. Munch.
4	3	2	2	3	3	Haud ill.	Stud. jur. Mamestrad.
4	5	3	3	3	2	Non cont.	Ditto.
4	3	3	3	1	1	Haud ill.	Stud. Otterbeck.
3	3	2	3	2	4	Haud ill.	Stud. N. Ovale.
3	3	4	2	2	2	Haud ill.	Stud. Theol. Schaaning.
4	4	4	4	4	6	Non cont.	Stud. Philol. E. Schmidt.
2	3	4	3	4	4	Haud ill.	Ditto.
3	3	4	2	2	2	Haud ill.	Stud. theol. M. U. Schmidt.

d) Tilgang blandt Lærerne.

Capitaine og Compagniechef i 2den Agh. Infanterie Brigade, Adjutant hos Hø. Kgl. Høihed Kronprindsen, Jens Brandt, under 1ste Februar d. A. ansat som Lærer i Taktik, Feldttjeneste og Tjenestereglement.

II) Examina, afholdte i Aaret 1833, samt den derved bevirkede Ufgang blandt Cadetterne.

I Tidrummet mellem 30te Marts og 26de April incl. afholdtes Examen for nedenstaaende Cadetter, hvilke, ifølge underdanigt Forslag fra Krigsstolens Chef under 11te Mai, sanctioneret den 22de Juli, erholdt Anciennetet i Armeen efter den ved Examen erholdte Hovedcharacter, og placeredes paa følgende Maade:

- 1) Cadet M. F. B. Wang absolverede Examen med Hovedcharacteren Meget godt No. 1, og ansattes som Secondlieutenant i 1ste Agh. Inf. Brigade, med Anciennetet fra 26de April 1833.
- 2) Cadet C. D. Jørgensen absolverede Examen med Hovedcharacteren Meget godt No. 2, og ansattes som Secondlieutenant i 1ste Agh. Infanterie Brigade, med Anciennetet fra 27de April 1833.
- 3) Cadet P. M. Knoff absolverede Examen med Hovedcharacteren Meget godt No. 3, og ansattes som Secondlieutenant i den Trendhjemse

No.	Candidaternes Navne.	Mdm.	Latin.	Lat. Gr.	Græc.	Hebr.	Tub.F.
97	Klingenberg, Hans Haqbart.....	3	3	3	4		2
98	Petterfen, Morten Smith.....	4	3	3	3		2
99	Smith, Carsten.....	3	3	3	2		1
100	Lorek, Frederik Christian.....	3	3	3	3		2
101	Brunius, Homer Laurentius.....	4	2	3	2		2
102	Lidemand, August.....	4	4	4	4		2
103	Besjesen, Henrik.....	4	4	3	3		2
104	Buchholz, Edvard Christian.....	3	4	3	3		2
105	Begt, Henrik Ludvig Beskrath.....	4	3	3	2	1	2
106	Schumann, Aldrik.....	4	4	4	3		3
107	Kjerulff, Ferdinand Emil.....	3	4	4	3	2	2
108	Ken, Hans Claus.....	3	3	3	4		2

Følgende Tabel giver en Oversigt over Charak-
tererne i hvert enkelt Fag.

	Mdm. godt.	Reg. godt.	Godt	Tem godt.	Maa- delig.	Uet.	Tilfam- men.
Moderemaal.	1	3	55	49	0	0	108
Latin.	2	18	52	31	2	0	108
Latinsk Stil.	1	3	57	47	0	0	108
Græsk.	3	29	47	20	6	3	108
Hebraisk.	3	10	9	1	0	0	23
Tyds.	9	62	18	17	2	0	108
Fransk.	5	34	39	27	3	0	108
Religion.	4	21	33	35	14	1	108
Historie.	12	33	33	25	5	0	108
Geographie.	14	39	31	20	4	0	108
Arithmetik.	28	25	21	13	8	12	107
Geometrie.	23	27	19	14	10	14	107
	105	304	414	302	54	30	1209

Frankf.	Stettin.	Sifflorie.	Beogr.	Witthm.	Beom.	Hovedcharac- teer.	Dimitteret af.
2	4	3	1	3	4	Haud ill.	Stud. theol. M. U. Schmidt.
2	2	2	2	2	2	Laud.	Stud. N. G. N. Smith.
1	2	1	2	3	3	Laud.	Ditto.
3	1	4	3	1	2	Haud ill.	Stud. G. N. Stang.
2	2	1	1	2	4	Laud.	Ditto.
3	1	4	3	5	4	Non cont.	Stud. G. Tidemand.
3	1	3	3	6	6	Non cont.	Stud. Med. Lonneseu.
2	1	1	3	1	1	Haud ill.	Stud. J. Vogel.
3	2	1	1	1	1	Laud.	Stud. jur. L. Vogt.
3	1	1	1	2	2	Haud ill.	Stud. theol. Willgohé.
3	3	4	4	2	2	Haud ill.	Stud. jur. Wulfsberg.
3	4	4	4	6	6	Non cont.	Stud. theol. Kund.

Ved Censuren den 2den Sept. tilkjendtes saaledes 2 Hovedcharakteren Laudabilis præ ceteris, 28 Hovedch. Laudabilis, 50 Hovedch. Haud illaudab. og 27 Hovedch. Non contemnendus. Een, som formeddelt Sygdom udeblev i enkelte Fag, erholdt ei Hovedch.

20 Candidater erholdt i enkelte Fag Charakteren Slet, og kunne derfor ei erholde academisk Borgerret, førend de ved nye Prove have erhvervet sig bedre Charakterer i de respective Fag.

Oversigt over Udfaldet af Examina artium 1821—1834.

	Fria Christiana Skole.					Fria Drammens Skole.					Fria Christianhøjs Skole.					Fria Bergens Skole.									
	laud. p. c.	laud.	haud ill.	non cont.	reject.	i Alt.	laud. p. c.	laud.	haud ill.	non cont.	reject.	i Alt.	laud. p. c.	laud.	haud ill.	non cont.	reject.	i Alt.	laud. p. c.	laud.	haud ill.	non cont.	reject.	i Alt.	
1824	0	6	7	0	0	13	0	0	5	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	1	0	0
1825	0	4	7	2	0	13	0	3	14	0	0	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0
1826	0	7	4	1	1	13	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
1827	0	9	5	0	0	14	0	1	4	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
1828	0	3	6	0	0	9	0	1	2	0	0	4	0	1	4	0	0	0	0	0	3	0	1	0	0
1829	0	3	6	0	0	9	0	2	3	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
1830	0	5	6	1	0	12	0	2	5	0	0	7	0	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
1831	0	6	6	1	1	14	0	4	2	0	0	6	0	2	2	0	0	0	0	0	3	1	0	0	1
1832	0	1	1	0	0	2	0	4	2	1	1	8	0	0	3	0	0	0	0	0	0	6	1	0	4
1833	0	2	1	0	0	3	0	1	2	0	0	4	0	0	2	0	0	0	0	0	0	5	0	0	7
1834	0	6	1	0	0	7	0	3	1	0	0	4	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
Σ 14 Aar	0	52	50	5	2	109	0	21	40	1	4	66	0	14	29	4	8	56	0	19	15	2	1	36	

	Fra Trendhjem's Sk.				Fra Frede- rikshald's Sk.				Fra Skien's Skole.				Fra Stav. Sk.			Privatister.						
	laub. p. c.	laub.	haub. ill.	rejst.	i Alt.	laub.	haub. ill.	non cont.	i Alt.	laub. p. c.	laub.	haub. ill.	i Alt.	laub.	haub. ill.	i Alt.	laub. p. c.	laub.	haub. ill.	non cont.	rejst.	i Alt.
1824	0	2	0	0	2											0	5	19	2	2	28	
1825	0	2	6	0	8											0	2	17	11	2	32	
1826	0	3	2	1	6											0	9	15	6	11	41	
1827	0	2	0	0	2	2	0	0	2							1	28	42	11	3	85	
1828	0	2	3	1	6	0	0	0	0	1	3	0	4	1	1	2	0	14	21	12	25	72
1829	0	3	0	0	3	4	2	0	6	0	1	0	1	0	0	0	0	19	46	18	9	92
1830	1	7	1	0	9	0	0	0	0	0	4	0	4	0	0	0	0	16	39	15	4	74
1831	0	4	2	0	6	2	5	1	8	0	2	0	2	0	0	0	0	18	35	21	11	85
1832	0	2	1	0	3	0	0	0	0	0	5	0	5	0	0	0	0	16	41	24	23	104
1833	0	0	2	0	2	2	4	1	7	0	1	1	2	3	1	4	0	9	35	16	33	93
1834	0	1	3	0	4	0	2	0	2	1	2	0	3	0	0	0	1	14	42	27	14	98
Σ 11 Aar	1	28	20	2	51	10	13	2	25	2	18	1	21	4	2	6	2	150	352	163	137	804
																	Fra samtlige Skoler i det Hele					
																	4	166	170	14	17	371
																	6	316	522	177	154	1175

Naar nu tages tilbørligt Hensyn til det større Antal Privatdimitterede, bliver Forholdet mellem de fra Skolerne og de af Private Dimitterede omtrent følgende:

Laudabilis p. c. 9 : 2.

Laud. 5 : 2.

Laud illaud. 1 : 1.

Non contemnen. 1 : 6.

Rejicerede 1 : 5.

Antallet af de fra Skolerne Dimitterede, som have erholdt bedste Charakter og af dem, som ei have naaet den, er omtrent lige; medens af de Privatdimitterede neppe en Femtepart har naaet bedste Charakter.

Præliminaireramen 1831.

a) Til Examen i Januar meldte sig 19, hvoriblandt 1, forhen antagen, til særskilt Prøve i Latin. Følgende Spørgsmaal blev Examinanderne forelagt til skriftlig Besvarelse: "Hvad forstaaes ved Misundelse, og hvilke skadelige Følger har denne for Misunderen selv?"

Ved Censuren over de skriftlige Besvarelser fandtes 4 uantagelige. De øvrige stedebedes til mundtlig Prøve, ved hvilken 1 kjendtes unøden. Examens Udfald sees af følgende Tabel, hvor Tallet 1 betegner Nødsvarðig, 2 Antagelig og 0 Uantagelig.

	Mobers- maaler.	Reli- gion.	Geogra- yphie.	Histo- rie.	Arith- metik.	Geo- me- trie.	La- tin.	Græsk.	Tydsf.	Hoved- charak- ter.
1. Sand, Fredr. Christian.	2	2	2	1	1	=	=	=	1	Koesv.
2. Hansen, Peter Christian.	2	2	2	2	2	=	=	=	1	Koesv.
3. Werring, Martin Luren.	1	1	2	2	1	=	1	=	=	Koesv.
4. Herre, Bernhard Mogens.	2	2	1	2+	2	=	0	=	=	Antag.
5. Samuelson, Joh. Michael.	2	2	1	2	2	1	2	2	=	Koesv.
6. Kjeldsæth, Peter Andreas.	2	2	1	1	2	=	=	=	=	Antag.
7. Fossum, Anders.	2	2	2+	1	2	=	=	=	=	Antag.
8. Nordbye, Ole Christian.	2	2	1	2+	1	=	=	=	=	Antag.
9. Gjesfing, Mathias Dahl.	2	1	2	2+	1	=	=	=	=	Antag.
10. Abelsæth, Johan Ulrich.	1	2	2	2	1	=	=	=	=	Antag.
11. Buch, Johan Kresting.	2	2	1	2+	1	=	=	=	=	Antag.
12. Warnke, Erich Thurmman	2	2	1	2+	2	=	=	=	=	Antag.
13. Sæhle, Johannes.	2	2	2	2	2	=	=	=	=	Antag.
14. Gyll, John	=	=	=	=	=	=	2	=	=	=

b) Til Examen i September meldte sig 32, hvoriblandt 4, forhen antagne, til særskilt Prøve i Latin. Følgende Spørgsmaal blev Examinanderne forelagt til skriftlig Besvarelse: "Hvorved kan man let forledes til at fælde en haard Dom over Andre, og ved hvilke Betragtninger maae vi i denne Henseende bringes til større Lemsældighed?"

Ved Censuren over de skriftlige Besvarelser fandtes 2 at være udeblevne, og 16 erklæredes uantagelige. De øvrige stedes til mundtlig Prøve, fra hvilken 2 udebleve. Examinens Udfald sees af følgende Tabel:

	Modersm.	Religion.	Historie.	Geographi.	Arithmetik.	Latin.	LybE.	Hovedkarakter.
1. Heiberg, Andreas Henrich	2	2	2	2	2	2	"	Antagelig.
2. Druckmüller, Johan Wilhelm	2	2	0	2	2	1	1	Antagelig.
3. Arnesen, Carsten Herman Anker	2	2	1	2	2	"	"	Antagelig.
4. Jensen, Johan Frederik	2	2	2	2	1	"	"	Antagelig.
5. Olsen, Hans Magnus	2	2	2	2	2	"	"	Antagelig.
6. Schwensen, Carl Nicolai David	2	2	1	1	2	2	2	Antagelig.
7. Tøhrsen, Jacob Lorenz Bahr	2	1	2	1	0	"	"	Antagelig.
8. Uslér, Hans Jacob Martin	2	2	2	2	0	"	"	Antagelig.
9. Lønsberg, Niels Christian	2	1	2	1	2	"	"	Antagelig.
10. Winsnæs, Wilhelm Gedde	2	2	2	2	2	1	1	Reservard.
11. Dvigstad, Niels	"	"	"	"	"	2	"	
12. Sand, Frederik Christian	"	"	"	"	"	2	"	

Krigsskolen.

I) Forandringer, foregaaede med Officierz og Lærer : Personalet, i Løbet af 1833.

a) Afgang blandt Officiererne.

Anden Officier, Major M. Eckhoff, Ridder af Sværdordenen, blev, under 17de Juni s. A., naadigst udnævnt til Chef for Stavangerste nationale Musquetercorps. Da Planen af 9de Febr. 1829, forsaavidt Officierz-Personalet betræffer, derved kom til at effectueres, commanderedes Adjutant og 1ste Repetent, Ritmester Sørensen, til at forrette Tjeneste som Capitaine, og 2den Repetent, Secondlieutenant H. E. Fischer, (der, ifølge underdanigst Indstilling under 16de October, naadigst udnævnedes til surnummerair Premierlieutenant i Armeen) til at forrette som ældste Lieutenant.

b) Tilgang blandt Officiererne.

Secondlieutenant i 2den Agerhusiske Infanterie Brigade, Paul Holst Conradi, under 5te Juli commanderet til at forrette Tjeneste som yngste Lieutenant ved Krigsskolen paa 2 Aar. Han overtog tilige fra samme Tid, ifølge Chefens Bestemmelse, Bibliothekarens Forretninger.

c) Afgang blandt Lærerne.

Major i Armeen, Jens Blich, Rd. af Sværdordenen, blev, under 26de November 1832, naadigst udnævnt til Chef for Agerhusiske georbne Musquetercorps, men vedblev som Lærer ved Krigsskolen til 31te Januar 1833.

d) Tilgang blandt Lærerne.

Capitaine og Compagniechef i 2den Agh. Infanterie Brigade, Adjutant hos Hs. Kgl. Hoihed Kronprindsen, Jens Brandt, under 1ste Februar d. A. ansat som Lærer i Taktik, Feldttjeneste og Tjenestereglement.

 II) Examina, afholdte i Maret 1833, samt den derved bevirkede Ufgang blandt Cadetterne.

I Tidsrummet mellem 30te Marts og 26de April incl. afholdtes Examen for nedenstaaende Cadetter, hvilke, ifølge underdanigst Forslag fra Krigsskolens Chef under 11te Mai, sanctioneret den 22de Juli, erholdt Anciennitet i Armeen efter den ved Examen erholdte Hovedcharacter, og placeredes paa følgende Maade:

- 1) Cadet M. F. B. Wang afsløverede Examen med Hovedcharacteren Meget godt No. 1, og ansattes som Secondlieutenant i 1ste Agh. Inf. Brigade, med Anciennitet fra 26de April 1833.
- 2) Cadet C. T. Iversen afsløverede Examen med Hovedcharacteren Meget godt No. 2, og ansattes som Secondlieutenant i 1ste Agh. Infanterie Brigade, med Anciennitet fra 27de April 1833.
- 3) Cadet P. M. Knoff afsløverede Examen med Hovedcharacteren Meget godt No. 3, og ansattes som Secondlieutenant i den Trondhjemske

Inf. Brigade, med Anciennetet fra 28de April 1833.

4) Cadet C. F. Scharffenberg afsløvere de Examen med Hovedcharacteren Meget godt No. 4, og ansattes som Secondlieutenant ved 2den Agh. Inf. Brigade, med Anciennetet fra 29de April 1833.

5) Cadet H. M. Moe afsløvere de Examen med Hovedcharacteren Godt No. 5, og ansattes som Secondlieutenant ved Trondhjemske Infanterie Brigade, med Anciennetet fra 30te April 1833.

I Tidrummet mellem den 29de Juli og 21de August incl. afholdtes atter en Examen, hvorved efternævnte Cadetter, paa Krigsskolens derved gjorte underdanigste Forslag af 1ste September, approberet under 16de Octbr., ansattes og erholdt Anciennetet saaledes:

- 1) Cadet J. G. Ræder, der erholdt Hovedcharacteren Meget godt No. 1, udnævnedes til Secondlieutenant ved Trondhjemske Brigade, med Anciennetet fra 23de Aug. 1833.
- 2) Cadet H. E. Arenh, der erholdt Hovedcharacteren Meget godt No. 2, udnævnedes til Secondlieutenant ved den 2den Agh. Brigade, med Anciennetet fra 24de Aug. 1833.
- 3) Cadet C. H. Lintrup, der erholdt Hovedcharacteren Meget godt No. 3, udnævnedes til Secondlieutenant ved den 2den Agh. Brigade, med Anciennetet fra 25de Aug. 1833.
- 4) Cadet C. W. Bergh, der erholdt Hovedcharacteren Meget godt No. 4, udnævnedes til S^{te}

- condlieutenant ved 2den Ngh. Brigade, med Anciennetet fra 26de Aug. 1833.
- 5) Cadet S. W. Meydell, der erholdt Hovedcharacteren Meget godt No. 5, udnævnedes til Secondlieutenant ved 1ste Ngh. Brigade, med Anciennetet fra 27de Aug. 1833.
 - 6) Cadet P. J. Siesener, der erholdt Hovedcharacteren Meget godt No. 6, udnævnedes til Secondlieutenant ved 1ste Ngh. Brigade, med Anciennetet fra 28de Aug. 1833.
 - 7) Cadet J. E. Juell, der erholdt Hovedcharacteren Meget godt No. 7, udnævnedes til Secondlieutenant ved den Trondhjemske Brigade, med Anciennetet fra 29de Aug. 1833.
 - 8) Cadet E. N. Tischendorff, der erholdt Hovedcharacteren Meget godt No. 8, udnævnedes til Secondlieutenant ved den Trondhjemske Brigade, med Anciennetet fra 30te Aug. 1833.
 - 9) Cadet E. N. Hoff, der erholdt Hovedcharacteren Meget godt No. 9, udnævnedes til Secondlieutenant ved den Bergenske Brigade, med Anciennetet fra 31te Aug. 1833.
 - 10) Cadet W. E. Keilhan, der erholdt Hovedcharacteren Meget godt No. 10, udnævnedes til Secondlieutenant ved den Bergenske Brigade, med Anciennetet fra 1ste Septb. 1833.
 - 11) Cadet D. Knudsen, der erholdt Hovedcharacteren Godt No. 11, udnævnedes til Secondlieutenant ved den Trondhjemske Brigade, med Anciennetet fra 2den Septb. 1833.

12) Cadet C. Angell, der erholdt Hovedcharacteren Godt No. 12, udnævnedes til Secondlieutenant ved den Bergenske Brigade, med Anciennetet fra 3die Septbr. 1833.

Fra 9de til 21de Decbr. incl. afholdtes en Examen, hvortil 5 Cadetter admitteredes; men til den 31te Decbr. var dens Udfald endnu ei bestemt.

III) Tilgang blandt Cadetterne i 1833.

Ved den i Maret 1832 skedte Afgang bleve 5 Fricadetpladse vacante, hvilke, paa Krigsskolens berømt til Dverbestyrelsen gjorde Indstilling af 9de April, approberet under 25de s. M., bleve besatte. Blandt de i Løbet af Maret 1833 admitterede Cadetter vare 13 Fricadetter, 2 betalende, 1 surnummerair og 1 ertraordinair. Ifølge Kongl. naadigst Resolution af 20de Juni bleve 3de Indskrevne antagne som Cadetter, og ifølge Resolution af Krigsskolens Dverbestyrelse af 30te Novbr., atter antagne 13, hvoraf dog kun til 31te Decbr. 9 havde meldt sig ved Krigsskolen. De 13 ledigværende Fricadetpladse ere, ifølge Dverbestyrelsens Resolution af 23de Novbr., grundet paa Krigsskolens Indstilling af 21de s. M., besatte af et lige Antal af de, i de andre Afdelinger, placerede Cadetter.

Ved Marets Udgang 1833 var saaledes Cadetternes Antal følgende:

Frie Cadetter	30
Betalende de.	9
Surnummeraie	11
Extraordinaire	10
Antagne ifølge speciel Kongl. Resolution	3

I Alt 66

Ann. Surnummeraie Cadetter ere de, hvormed Krigsskolen, ifølge Kongl. naadigst Resolution af 9de Febr. 1829, skulde forøges, da Afgangen i Armeen var saa stor, at den ei kunde completeres ved de fra Krigsskolen dimitterede. De Surnummeraies Antal skal være 20.

Ved Kgl. Resolution af 16de Decbr. 1831 forbeholdt Hs. Majestæt sig, at Aspiranterne, der, af Mangel paa ledige Pladse ei kunde optages, at ansætte indtil et Antal af 12, blandt dem, der forevrigt kvalificerede sig til Optagelse. Disse benævnes extraordinarie.

Ved Kgl. naadigst Commissorium af 12te Mars 1833 ere Generaladjutanten for Armeen, Krigsskolens Chef, Oberstlieutenant Koll, Oberstlieutenant (nu Generaladjutant) H. T. Wetlesen, Professor ved Universitetet, C. A. Holmboe, Rector ved Universitetet, Fr. Stang, og Studiefus og forhenværende Lærer ved Krigsskolen, N. A. Colban, beordrede at sammentræde i en Commission, for at tage under Overveielse, samt derefter afgive motiveret Betænkning og detaillerede Forslag:

- a) om og hvorvidt det maatte ansees tilraadeligt og hensigtsmæssigt, aldeles at ophæve den nuværende norske Krigsskole, og i saa Fald, fra hvilken Tid, samt under hvilke Betingelser saadant lader sig udføre uden Hinder, enten af de nuværende Cadetter, eller de til Cadetpladse indskrevne Aspiranter, saavel som de Stiftelsen tilhørende Legater og Dotationer m. v., samt paa hvad Maade med disse Sidste saavel som Stiftelsens Gaard retligst og hensigtsmæssigt er at forholde? og endeligen, om hvorledes der fremtidig bør forholdes med Hensyn til den Examen og de Prøver, Aspiranter til Officierspladse have at underkaste sig, samt hvilke Bestemmelser der i denne Henseende bør udgaae og hvilke Regler foreskrives angaaende de Rettigheder, der erhverves af dem, der fyldestgjørende bestaae bemeldte Examen og Prøver;
- b) om og hvorvidt der — for det Tilfælde, at Krigsskolen antages at burde vedblive — bør foregaae nogen, og da hvilken Forandring i dens nuhavende Organisation og Form, samt hvorvidt det bør tilstaaes Andre, end de ved Krigsskolen opdragne og underviste Cadetter, Afgang og Ret til at fremstille sig til Officiersexamen og ved samme at concurrere med Cadetter, og hvilke Rettigheder Erholdelsen af en saadan Examen bør medføre; og
- c) om hvorvidt der — i det ovennævnte Tilfælde — bør foregaae nogen Forandring med Hensyn til den ved Krigsskolen indførte Læremethode,

eller de for Eleverne nu foreskrevne Prøver i de forskjellige Kundskaber og Færdigheder, enten i Almindelighed, eller i Særdeleshed for de, der, uden at have frekventeret Krigsskolen, admitteres til Officiereramen — i hvilket Tilfælde Commissionen haver at udarbejde fuldstændige Planer for Lærcindretningens egentlige Organisation, samt Forslage til fornødne reglementariske Bestemmelser for de forskjellige Tilfælde.” —

Resultatet af denne Commissions Forhandlinger, der, saavel ved andre Omstændigheder, som især ved nu afdøde Oberstlieutenant Nolls jævnlige Sygdomsferald, ere blevne forhalede, skal i sin Tid blive meddeelt.

Om det lærde Skolevæsen i Danmark.

Efterat Etatsraad Engeltofts Universitets- og Skole-Annaler havde ophørt med Aaret 1813, forløb en Tid af 10 Aar, i hvilke ingen samlede Efterretninger om det lærde Skolevæsen i Danmark udkom. Men i Aaret 1823 udgav samme Mand eet Bind, under Titel: ”Efterretninger angaaende Kjøbenhavns Universitet, Sorøe Academie og de lærde Skoler” — Iste Aargang 1823 — hvori meddeles det Mærkeligste, angaaende disse Stiftelser for de da sidst forløbne ti Aars Bedkommende. Dette Tidsskrift blev imidlertid ikke fort-

fat, og der forløb atter 10 Aar, hvori lignende sammenhængende Efterretninger savnedes. Dette Savn er nu afhjulpet derved, at Cancellist under Directiønen for Universitetet og de lærde Skoler, H. P. Selmer, med Aaret 1833 har begyndt Udgivelsen af Academiske Tidender, et Kvartalskrift, hvis Iste Aargang indeholder:

1) Den nyeste Lovgivning angaaende de academiske Værdigheder ved Kjøbenhavns Universitet, tilligemed Fortegnelse over dem, som der have promoveret i Aarene 1824—1832.

Heraf sees, at den sidste Forordning desangaaende er af 9de Jan. 1824, og indeholder Bestemmelser, der ere lidet forskjellige fra de i vor Universitetsfundats fastsatte. Som en Forskjellighed anmærkes, at Doctorgraden i Theologie, Lovkyndighed og Philosophie forbeholdes Mand af bekjendt Rærdom, der ere i anseelige Embeder, eller ved videnskabelige Skrifter have udmærket sig, hvad enten disse have erholdt Licentiat- eller Magistergraden, eller ikke.

I ovennævnte 9 Aar have 52 Promotioner fundet Sted, hvortil endnu kommer 1 ved Brediplom meddeelt Doctorgrad (i Philosophien). Af de 52 Promotioner falde 14 paa det theol. Facultet (7 Doctorer og 7 Licentiat), 5 paa det juridiske (3 Doct. og 2 Lic.), 17 paa det medicinske (7 Doct. og 10 Lic.) og 16 paa det philosophiske (1 Doct. og 15 Magistre). 7 Doctorgrader (6 i Theol. og 1 i Med.) ere meddeelte, uden at Doctoranderne vare Licentiat.

2) Udsigt over samtlige ved Kjøbenhavns Uni-
versitet i Aarene 1824—1827 afholdte Examina.

Heraf sees, at Antallet paa dem, som have un-
derkastet sig Examina, var:

	Theol.	Jurid.	Medic.	Præl. Ex.	Art.		
	Stud.	Ustud.					
i 1824	54	17	48	3	31	150	
i 1825	48	19	21	6	49	165	
i 1826	51	32	37	4	48	148	
i 1827	48	31	50	5	40	150*)	
			Eksleembedsøramen				
i 1825	4						
i 1827	1						

3) Efterretning om Tilendbringelsen af den
forefrevne Inddragelse i et fælles Fond af de
academiske Corpora.

De saakaldte Corpora vare Universitetets For-
degods og Liender, der vare henlagte som Lønning
til visse Karestole ved Universitetet. Ifølge Forord-
ning af 25de Novbr. 1796 ere samtlige nu inddrag-
ne saaledes, at alle Indtægterne flyde i Universite-
tets Casse, medens Universitetslærerne have faste Gaa-
ger i Penge, der ere bestemte fra 600 til 2500
Rdtr, samt fri Bolig eller Godtgjørelse til Huusleie,
og nogle Accidenter, hvoriblandt Honorar for Fo-
relæsninger.

*) For Norges Afskillelse fra Danmark naaede de Studerendes
Antal næppe dette Tal. I 1807 var Tallet 83, i 1808
83; i 1809 84; i 1810 83; i 1811 133; i 1812 100; i
1813 93 (og tillige i Norge 18).

4) Efterretninger om de Concurencer, som i de senere Aar have fundet Sted til Besættelsen af ledige Professorater ved Universitetet.

Saadanne Concurencer ere i Universitetsfundatsen af 7de Mai 1788, Cap. 1, § 13 befalede "dersom til et academisk Værembede findes flere Competenter, imellem hvilke Valget kunde være tvivlsomt." Ifølge heraf fandt i Aarene 1788—1799 enkelte Concurencer Sted, men i de følgende 30 Aar ingen, hvorimod i Aarene 1829—1833 4 saadanne have været afholdte, nemlig een i hvert Facultet; i 1829 i det juridiske, hvorefter Assessor P. G. Bang blev udnævnt til Prof. jur.; i 1830 i det medicinske, hvorefter Besættelsen af Lærerposten blev udsat, da ingen af Concurrenternes Prøver ansaaes fyldestgjørende; i 1832 i det philosoph. Facultet for Lærerposten i Mathematik, hvilken Mag. C. Ramus erholdt; i 1833 i det theol. Facultet, hvorefter Licentiat Engelstoft blev udn. til Lect. theol.

5) Befordringer og Afgang ved Univ. i Aarene 1824—1833.

I dette Tidrum døde 16 Professorer, nemlig Prof. math. C. F. Degen, 6te April 1825; Prof. ling. orient. J. L. Rasmussen, 30te Marts 1826; Prof. med. F. G. Hovits, 3die April s. A.; Prof. oecon. D. C. Dlusfen, 19de Mai 1827; Prof. med. C. M. Lunding, 10de Marts 1829; Prof. math. G. G. F. Thune, 11te April s. A.; Prof. hist. lit. R. Nyerup, 28de Juni s. A.; Prof. ling. lat. B.

Thorlacius, 8de Octb. f. A.; Prof. jur. F. Th. Hurligkarl, 1ste Decb. f. A.; Prof. theol. C. F. Hernemann, 11te Febr. 1830; Prof. aest. R. L. Rahbek, 22de Apr. f. A.; Prof. med. N. C. Møhl, 3die Novbr. f. A.; Prof. anat. C. F. Schumacher, 7de December f. A.; Prof. math. H. G. von Schmidten, 16de Juli 1831; Prof. hist. nat. G. Vad, 25de Marts 1832; Prof. ling. orient. R. C. Raaf, 11de Novbr. 1832.

Entledigede med Pension ere i samme Tidsrum: Prof. ling. græcc, R. J. Schou, i 1827; Prof. jur. C. B. Brorson i 1828.

Til andre Embeder afgit i samme Tidsrum: Prof. theol. P. E. Müller blev i 1830 Biskop over Sjællands Stift; Prof. theol. N. Fogtmann blev i 1831 Biskop i Ribe.

I samme Tidsrum have følgende Befordringer fundet Sted:

Dr. Phil. M. H. Hohlenberg, udn. til Lect. theol. 11te Marts 1826, til Prof. 27de April 1827; Mag. J. N. Madvig, udn. 16de Sept. 1828 til Lector i Philologie, og 17de Novbr. 1829 til Prof. ling. lat.; Dr. med. D. Fr. Eschricht, udn. 6te Juni 1829 til Lector i Physiologie, og 12te Octbr. 1830 til Prof.; Mag. L. Abrahams, udn. 15de Sept. 1829 til Lector i det franske Sprog, og 17de April 1832 til Prof.; Justiceraad C. Mølbeck, udn. 17de Novbr. 1829 til Prof. i Litterærhistorie; Assessor P. G. Bang, udn. 27de Febr. 1830 til Prof. jur.; Prof. ved Univ. i Norge, P. M. Møller, udn. 12te Octb. 1830 til Prof. i Philosophie; Dr.

Phil. C. G. Nathan David, udn. s. D. til Prof. i Statsøconomie; Prof. G. Forchhammer, udn. 26de April 1831 til Prof. i Mineralogie; Observator C. F. R. Dlusfen, udn. 13de Sept. s. A. til Lector i Astronomie, og 13de Novbr. 1832 til Prof.; Secretær J. E. Larsen, udn. 8de Novbr. s. A. til Prof. jur.; Dr. med. C. Otto, udn. 13de Novbr. 1832 til Prof. med.; Dr. Phil. C. L. Johannsen, udn. 26de Febr. 1833 til Prof. ling. orient.; Mag. C. Ramus, udn. 5te Marts s. A. til Lector math.; Lic. theol. C. L. Engelstoft, udn. 13de April s. A. til Lector theol.

En Deel andre Befordringer ere her forbigaaede, især vedkommende saadanne, som senere have forladt Universitetet.

6) Oversigt over alle de i den senere Tid givne Lovbestemmelser eller trufne Foranstaltninger, angaaende de forskjellige Examina ved Universitetet.

I. Examen artium. Under 31te Aug. 1832 har S. M. Kongen approberet nogle nærmere Bestemmelser for denne Examen, ifølge hvilke flere af de forhen brugelige skriftlige Prøver ere affattede, og kun 4 bibeholdte, nemlig: en latinsk Stilprøve, Oversættelse fra Latin, Besvarelse af en Opgave i den kristl. Religion, og af en Opgave i Historie; begge de sidste skulle tillige bedømmes med Hensyn til Sproget.

II. Examen philol. philos. Under 1de

Mai 1832 udkom en Deel Bestemmelser, angaaende Terminerne for denne Examen.

III. Theol. Embeds-Examen. Under 16de Septb. 1826 bifaldt Directionen det theol. Facultets Forslag, at for Estertiden 4 theol. Docenter, hver i sine specielle Fag, i Regelen skulle examinere. Forhen vare 3 det sædvanlige Antal. Under 2den Oct. 1830 tilskrev Directionen det theol. Facultet, at ingen theol. Candidat, som fritages fra at besøge Pastoralseminariet, maa tilstedes Afgang til at holde Dimisprædiken eller underkaste sig katechetisk Prøve, med mindre han skaffer Attest fra en geistlig Embedsmand, at han i det mindste i et halvt Aar efter Embedsexamen slittigen har øvet sig i at prædike og katechisere.

IV. Juridisk Embedsexamen. Ved Kgl. Resol. af 7de Febr. 1826 er det paalagt de Studerende, førend de underkaste sig den jur. Examens practiske Prøve, at indtræde i det juridisk-practiske Selskab, og slittigen og stadigen deeltage i dets Øvelser, i det mindste i et halvt Aar. Dette Selskabs Organisation gaaer ud paa, ved en Efterligning af de danske Domstoles Organisation og af de vigtigste practiske Justitsbetjentens Embedsstillinger, at skaffe Selskabets Medlemmer Øvelse i alle Arter af processuale Forhandlinger og Embedsfunctioner.

V. Medicinsk Embedsexamen. Under 24de Oct. 1829 har Directionen bestemt, at Prof. anat. skal opgive den med. Candidat tre forskjellige Præparationer i Anatomiens forskjellige Dele, og at Candidaten under hiins Opsyn skal forfærdige Præ-

paraterne, der siden bedømmes af det med. Facultet.

VI. Pharmaceutisk Examen. Angaaende denne udkom den 2den Juni 1828 en Kongl. Forordning, ifølge hvilken denne Examen skal afholdes 2 Gange om Aaret, i April og Oct.; den skal bestaae af en practisk Prøve, hvorved fordres Udførelsen af en chemist-pharmaceutisk Operation; Tillavelsen af et reagens; en let chemist Analyse, — og en mundtlig Prøve, hvorved examineres i Receptlæsning, Pharmacologie, Chemie, Botanik, og i de for Pharmaceuten vigtigste Dele af den mechaniske Physik og physiske Chemie, i pharmaceutisk Værfundskab og Beregning, samt i mechaniske Præparationer.

VII. Præliminærexamen. Academiske Borgere fra andre Universiteter skulle, ifølge Kongl. Resol. af 22de Novbr. 1833, naar de ville undgaae at underkaste sig Ex. art. og Ex. phil., underkaste sig en Præliminærexamen ved det philos. Fac., saafremt de ville afsløvere Embedsexamen ved Hjøbenh. Univ.; og, for at erholde Udgang til denne, maae de godtgjøre, at de have hørt Forelæsninger, i det mindste eet Aar, ved det Univ., hvor de før vare immatriculerede. Gjenstandene for denne Examen ere: Latin, Græsk, Historie, Philosophie, Physik, Mathematik og Astronomie, samt Hebraisk for dem, der forberede sig til theologisk eller philologisk Embedsexamen.

En Commission er nedsat for at bedømme et Forslag til Forandringer ved den juridiske Embedsexamen.

En anden Commission er nedsat for at udarbejde Forslag til en kameralistisk Examen, der kunde aabne Afgang til Embeder i dette Fag.

7) Efterretning om det lærde Skolevæsens Tilstand i det siden 1823 forløbne Tidsrum.

De lærde Skolers Antal i Danmark er 21, hvoraf 8 paa Sjælland, 1 paa Bornholm, 1 paa Folland, 1 paa Falster, 2 i Fyen, 7 i Jylland, 1 paa Island. Hertil kan endnu regnes 4 Privatinstitutioner med samme Bestemmelse, som Skolerne. De bestaae alle ved egne Midler, i det de Skoler, der, som Odense og Roskilde, give et betydeligt Overflud, bidrage til de øvriges Vedligeholdelse; hvorfor Finanscasen kun i overordentlige Tilfælde yder temporære Bidrag til dem.

Skolepengene ere i Kjøbenhavn 50 Rbd. Solo, i de andre Skoler 30 Rbd.; og modereres, naar flere Brødre paa samme Tid ere Elever af samme Skole.

Af Stipendier, fra 10 til 50 Rbdlr. hvert, er i Aarene 1822 til 1833, i Gjennemsnit uddeelt aarlig til 204 Elever 6069 Rbdlr. Antallet af de Halvbetalende har derhos, i samme Tidsrum, aarlig beløbet sig til 70, og Gratisternes Antal har været 196. Elevernes Antal i de lærde Skoler har i samme Tid varieret mellem 1015, det mindste Antal (i Aarene 1832 og 33) og 1157, det høieste Antal (i Aaret 1837) i Gjennemsnit aarlig 1071. Elevernes

Antal i de 4 Privatinstituter har varieret mellem 317 (det første Aar) og 411 (det sidste Aar), i Gjennemsnit aarlig 386. Antallet af de Elever, som i de sidste 11 Aar have besøgt samtlige Skoler, er saaledes i Gjennemsnit aarlig 1160. Blandt de offentlige Skoler har Metropolitan-skolen haadt de fleste Disciple, et enkelt Aar 109; af Privatinstitutterne Borgerdyds-skolen i Kjøbenhavn, et enkelt Aar 252.

Underviisning i Gymnastik er i de senere Aar indført i de fleste Skoler.

Lærerpersonalet bestaaer af 20 Rectorer (hvoriblandt Bestyreren af den lærde Skole paa Island, der benævnes Rector Theologiae, og Director for Sorøe-Academie, der tillige er Skolens Rector), 16 Overlærere (ifølge Resol. af 5te Decb. 1817 skal der efterhaanden ansættes een Overlærer ved hver Skole), 57 Adjuncter og 11 constituerede Lærere, samt en Deel Timelærere.

8) Fortegnelse over de ved Universitetet i Aarene 1824 til 1833 udsatte Priis-spørgsmaal, og de Forfattere, hvis Afhandlinger ere tilkjendte Præmie eller Accessit.

Blandt 45 Priisafhandlinger have i disse Aar 35 vundet Medaillen og 10 Accessit: de fleste i Medicin, Mathematik, Lovkyndighed og Historie.

9) Examen artium i Oct. 1833.

Til Examen vare anmeldte 219, blandt hvilke

196 efter bestaaet Examen bleve optagne som academiske Borgere. 6 opnaaede *encomium publicum*, 129 erholdt *laudabilis*, 55 haud *illaudabilis* og 6 non *contemendus*.

10) Promotioner ved Universitetet i 1833.

I dette Aar fandt 11 Promotioner Sted, hvoriblandt 7 under det medicinske Facultet, og 4 under det philosophiske. (4 Doctorer, 3 Licentiater og 4 Magistre).

11) Befordringer og Afgang ved Universitetet i den sidste Halvdeel af 1833.

Prof. theol. Jens Møller døde den 25de November 1833. Under 28de Decb. 1833 blev Mag. S. M. Belschov udn. til Prof. i Historie og de nordiske Antiquiteter — et nyt oprettet Professorat, hvortil Midlerne ere skjenkede ved Testamente af Conferentsraad Fr. Rostgaard, der døde 1745, og legerede i denne Hensigt 4,000 Rdlr., der først ved Renter og Rentesrenter skulde stige til 31,046 Rdlr. førend Professoratet skulde oprettes. Capitalen beløb sig 11te Juni 1833 til 21,285 Rbd.

12) Examen artium i Dec. 1833.

Denne afholdtes for 2 Islændere, som vare komne for seent til den ordinære Ex. art. samt 5 Andre,

som i Det. havde været hindrede ved Sygdom. 3
erholdt Laud. og 4 Haub illaud.

13) Efterretning om Sorøe Academies Til-
stand og Virksomhed i det siden 1823 forløbne
Tidsrum.

Dette rigt doterede Academie lod i Aarene 1822
—1827 de afbrændte Bygninger opføre, hvortil i det
Hele medgik en Summa af 295,252 Rbdlr. Brands-
forsikringssummen var 80,820 Rbd. Alt det Døri-
ge udrededes af Academiets overskydende Indtægter
i disse Aar, saa at Capitalmassen ei derved blev
formindsket. Desuden anvendtes 6240 Rbdlr. Søl-
v og 9600 Rbdlr. Sedler til at indkjøbe nogle Gaarde
for det ved Academiet ansatte Personale. Acade-
miet eier saaledes, foruden de egentlige Academiebyg-
ninger, 16 Gaarde i Sorøe.

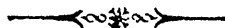
I Mai Maaned 1827 blev Stiftelsen høitidelig-
gen indviet i S. M. Kongens Nærvarelse, samt dens
nye Statuter bekjendtgjorte. Den bestaaer nu af to
Dele, nemlig en lærd Skole og et Academie, hvor
de samme Lærefag foredrages, som ved Kjøbh. Univ.
til Examen philosophicum, hvilken Examen derfor de
fra Sorøe Academie dimitterede Academister ere fri-
tagne fra at underkaste sig ved Univ., og kunne
strax begynde paa deres Embedsstudier. Dermed er
ogsaa forbundet et practisk Jorddyrknings- og Forst-
Institut. Ved Stiftelsen erholder et Antal af indtil
64 Elever, ikke alene Underviisning, men ogsaa Lo-
gis, Kost, Bæst m. m. for 200 Rbdlr. r. S. hver

aarligen. Deriblandt ere 14 Gratistpladse. Efter Statutterne skulde der ved denne Skole lægges langt mere Vind paa de nyere Sprog end ved de øvrige lærde Skoler, i det man ved Examen artium baade fordrede fransk, tydsk og engelsk Stiil, og tillige en Afhandling i den nyere Historie skreven paa Fransk. Erfaring viiste imidlertid snart, at disse Fordringer vare for store, hvorfor de kort efter bleve betydeligen nedsatte. Foruden de sædvanlige Kærefag gives her ogsaa Underviisning i Riden, Skyden, Exercitie og Musff. Et betydeligt Stipendielegat har Stiftelsen erholdt ved Testamente af 10de Marts 1828 af Districtschirurg H. F. Müller, der efterlod sig noget over 20,000 Rbdlr., hvis Renter uddeles i 16 Stipendier paa 50 Rbdlr. hvert.

I Gjennemsnit har Academisternes Antal hidtil været 11, og de øvrige Elevers 78.

Academiet har 1 Director (der tillige er Skolens Rector) 10 Lectorer, 1 Musfflærer, 1 Tegnelærer og 1 Gymnastflærer. Ved Skolen, hvor Lectorerne ogsaa give Underviisning, er derhos ansat 5 Adjuncter.

Academiet eier et Bibliothek paa henved 12,000 Bind, en Samling af physicalke Instrumenter og Apparater, en naturhistorisk Samling, en Samling af græske og romerske Myntcopier og en botanisk Hauge.



Rettelse

til Pag. 142 Lin. 1 og 3 fra neden og til Pag.
166.

Udgiveren har, efterat allerede Fortegnelsen pag. 166 var trykt, bemærket, at den for enkelte Aar er urigtig, en Følge af, at han, (hvad det sidste Decennium angaaer) har fulgt de aarlige Indberetninger, hvis Concipister i enf. lte Aar have forverlet de Examineredes Antal med de virkelige Insciberedes. Ved at berigtige Tabellene erfares, at Totalsummen af de immatriculerede acad. Borgere var ved Udgangen af 1832 1200, og af inscrib. Præliminarister 479; desuden havde 10 Studenter og 53 Præliminarister bestaaet sig ved Examina, men havde den Gang endnu ei ladet sig indskrive. Ved Udgangen af 1833 bliver Tallene altsaa respective 1292 og 492.



Hos Undertegnede er i disse Dage ankommet:

Brammer G. P. kirkelige Veilighedstaler af Danste
Brædifantere, 2den Samling, heftet 1 Spd. 96 f.

Brandis H. W. Forelæsninger over Naturlæren. Overs. af
G. F. Ursin, 1ste Deels 1ste og 2det Hefte med Tab.
1 Spd. 30 f.

Kalling D. Store og gode Handlinger af Norste, Danste
og Holstenere, 6te Dplag indb. 96 f.

Melchior H. B. Prof. den danste Stats og Norges Patts-
dyr med Robbere, indb. 1 Spd. 68 f.

Mynster J. P. den christelige Religions Troeslærdomme 2
Dele 1 Spd. 30 f., indb. 1 Spd. 94 f.

I disse Dage er udkommet paa Undertegnedes Forlag:

Norges Dæmring, et polemisk Digt af L. S. Welhaven.

Heftet i smukt Dmslag med forgyldt Snit, 60 f.

Om kort Tid vil forlade Pressen:

Drlogsmænden No. 2. Et Blik paa Norges Sæ-
forsvar.

Paa dette Tidsskrift kan subscriberes paa alle Postcon-
oirer og hos Undertegnedes Commissionairer i de andre Byer
Karligh udkommer i det høieste 4 Hæfter. Hvert Hæfte koster
30 f., og forsendes, ifølge Kgl. naadigst Tilladelse, med Posten,
nod derfor at erlægge 8 f.pr. Exemplar.

Christiania den 20de Novbr. 1834.

Johan Dahl.
Kirkegaden 171.

Indhold.

Universitetet.

B. Quasoratet	S. 163.
C. De Studerendes Antal	— 165.
Berigtigelse	— 303.
D. Studierne	— 167.
I. Forberedende Studier	— 179.
II. Embedsstudier	— 189.
a) Theologie	— 189.
b) Lovkyndighed	— 197.
c) Lægevidenskab	— 202.
d) Philologie	— 210.
e) Vergelidskab	— 214.
III. Andre Studier	— 217.

Krigsskolen.

I. Organisation	— 222.
II. Officerer, Lærere og andre Embedsmænd	— 237.

Nyere Efterretninger.

Universitetet.

F. Medicinsk Embedsexamen 1833	246.
Om Ophævelse af medicinsk Embeds- examen i Mødermaaler	247.
G. Philologisk Embedsexamen 1833	262.
Examen artium 1834	263.
Oversigt over Udsaldet af Examina artium 1824 1834	278.
Præliminærexamen 1834	280.

Krigsskolen.

I. Forandringer, foregaaede med Officer- og Lærerpersonalet i 1833	283.
II. Examina, afholdte i 1833, og Udgang blandt Cadetterne	284.
III. Udgang blandt Cadetterne	287.
En Kongl. Commission nedsat angaaende Krigsskolen	288.
Det lærde Skolevesen i Danmark	290.

Netteller til forrige Hæfte.

S. 48, L. 6, Dietrichsen, l. Dietrichsen.
S. 49, L. 2, 1818, l. 1828.